

Lãnh đạo 4 đại học lớn Châu Á tại Diễn đàn BESETOHA

Hướng tới một xã hội lão hóa có khả năng tiếp diễn của châu Á

Là chủ đề của Diễn đàn Giám đốc 4 Đại học chủ chốt Đông Á (BESETOHA) lần thứ 11 đã được tổ chức từ 3 – 6/12, tại Đại học Quốc gia Seoul, Hàn Quốc.

Đề cập đến vấn đề học tập suốt đời, GS.TS Mai Trọng Nhuận – Giám đốc ĐHQGHN đã nhấn mạnh vai trò của trường đại học nghiên cứu trong việc xây dựng xã hội học tập, học tập suốt đời góp phần khắc phục nguy cơ lão hóa tri thức của xã hội hiện nay. Còn GS.TS Lee Jangmu – Giám đốc Đại học Quốc gia Seoul đề cập đến vai trò của Đại học Quốc gia Seoul trước hiện trạng xã hội lão hóa. Đại học Quốc gia Seoul đã tổ chức nhiều hoạt động để chuẩn bị cho sự lão hóa dân số về nhiều mặt. Năm 2006, trường đã thành lập Trung tâm Nghiên cứu Xã hội Lão hóa, Trung tâm nghiên cứu về nhiều lĩnh vực như y học, xã hội học, kỹ thuật, khoa học nông nghiệp... từng bước nỗ lực giải quyết vấn đề lão hóa một cách thực tế thông qua hợp tác với các tổ chức địa phương.

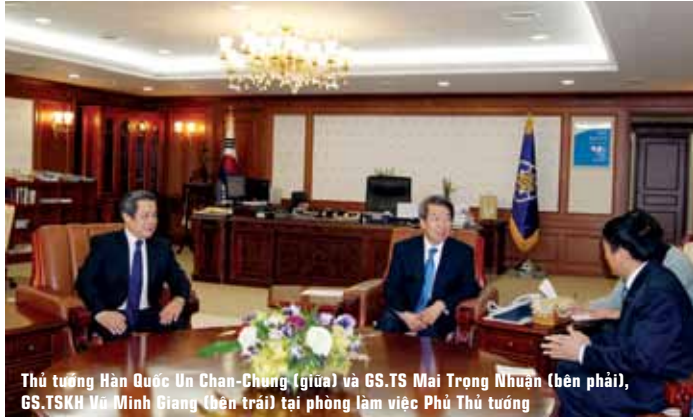
Phát biểu tại Diễn đàn, GS.TS Jyun Lee-chi – Giám đốc Đại học Tokyo đưa ra phương án đối phó với xã hội lão hóa và tỷ lệ sinh thấp của Đại học Tokyo. Trong khi đó GS.TS Chu Kỳ Phương – Giám đốc Đại học Bắc Kinh đã có tham luận với chủ đề “Trường đại học phục vụ vì một xã hội cao tuổi có khả năng duy trì của Châu Á”.

Cũng tại Diễn đàn, các nhà lãnh đạo, nhà khoa học của 4 trường đại học đã thảo luận, nêu bật những giá trị văn hóa trong BESETOHA cần được phát huy và khẳng định những giá trị văn hóa trong Đông Á như truyền thống coi trọng gia đình, tôn kính cha mẹ, người cao tuổi... cần được bảo tồn và phát huy

Trong khuôn khổ Diễn đàn BESETOHA, Trường Đại học Giáo dục, Đại học Quốc gia Seoul cũng tổ chức hội thảo chuyên đề về giảng dạy giáo dục đại cương gồm 3 nhóm vấn đề: Các vấn đề hiện tại của giáo dục đại cương tại BESETOHA, mối liên hệ giữa chương trình giảng dạy giáo dục đại cương và việc học các chuyên ngành; Thiết lập mạng lưới giáo dục đại cương trong BESETOHA: Hợp tác của BESETOHA trong việc phát triển và đề xuất các khoa học chung trong giáo dục đại cương; Kế hoạch hợp tác dài hạn và ngắn hạn cho hoạt động hợp tác giáo dục đại cương trong BESETOHA.

Nhân chuyến công tác tại Seoul, GS.TS Mai Trọng Nhuận và đoàn đại biểu ĐHQGHN đã đến thăm và làm việc tới Đại học Korea, một đại học có lịch sử lâu đời nhất Hàn Quốc (thành lập năm 1905) và hiện đứng thứ 2 ở Hàn Quốc sau Đại học Quốc gia Seoul. Trường Đại học Korea đặc biệt có thế mạnh về các ngành như khoa học máy tính, khoa học xã hội, kinh tế và ngành luật... Tại buổi làm việc, GS.TS Mai Trọng Nhuận đã trao đổi với lãnh đạo Đại học Korea về khả năng hợp tác giữa hai bên, đặc biệt là phát triển nghiên cứu chung, đào tạo cán bộ và trao đổi giảng viên, sinh viên. Hai bên cũng đã thống nhất sẽ ký văn bản hợp tác trong thời gian tới.

Nguyễn Anh Thu

Thủ tướng Hàn Quốc Un Chan-Chung (giữa) và GS.TS Mai Trọng Nhuận (bên phải), GS.TSKH Vũ Minh Giang (bên trái) tại phòng làm việc Phó Thủ tướng

GS.TS Mai Trọng Nhuận viết cảm tưởng vào sổ lưu niệm Phó Thủ tướng

GS.TS Mai Trọng Nhuận và Thủ tướng Hàn Quốc Un Chan-Chung (bên trái)

ĐHQGHN tiên phong hợp tác toàn diện với các đại học, viện nghiên cứu Hàn Quốc

Trong khuôn khổ chuyến công tác và dự Hội nghị Giám đốc 4 Đại học chủ chốt Đông Á (BESETOHA XI) tại Hàn Quốc, ngày 3/12/2009 lãnh đạo ĐHQGHN đã có buổi tiếp kiến Thủ tướng Hàn Quốc Un Chan-Chung, nguyên Giám đốc Đại học Quốc gia Seoul.

Tại buổi tiếp, Thủ tướng Hàn Quốc cho biết Tổng thống Lee Myung-bak đã có ấn tượng hết sức tốt đẹp khi đến thăm và giao lưu với sinh viên ĐHQGHN. Là một người đặc biệt chú trọng đến vấn đề giáo dục, Tổng thống Lee Myung-bak rất quan tâm tới mối quan hệ Việt Nam – Hàn Quốc trong lĩnh vực này.

GS.TS Mai Trọng Nhuận đã thông báo tổng quan mối quan hệ giữa ĐHQGHN và các đại học Hàn Quốc như một đơn vị tiên phong hợp tác toàn diện với các đại học, viện nghiên cứu, doanh nghiệp Hàn Quốc từ những ngày đầu có quan hệ ngoại giao. Điển hình là hợp tác giữa ĐHQGHN và Đại học Quốc gia Seoul trong khuôn khổ hoạt động 4 đại học chủ chốt Đông Á. Bên cạnh đó, ĐHQGHN cũng đi đầu trong việc phát triển ngành Hàn Quốc học, giảng dạy tiếng Hàn uy tín, chất lượng của cả nước. Thông qua hoạt động của Trung tâm Hỗ trợ Nghiên cứu Châu Á (ARC) do Quý Cao học Hàn Quốc tài trợ, hơn 1 triệu USD đã được dành cho các hoạt động nghiên cứu, hội thảo, xuất bản của các nhà khoa học Việt Nam trong suốt 7 năm qua. Các mối quan hệ với các tập đoàn, doanh nghiệp lớn của Hàn Quốc như POSCO, LOTTE cũng được đẩy mạnh không chỉ nhằm duy trì các

quỹ học bổng dành cho sinh viên mà coi đây là cơ hội thực tập và việc làm của sinh viên sau tốt nghiệp.

Nổi tiếp và nâng cao tầm vóc cũng như truyền thống hợp tác nói trên, Giám đốc ĐHQGHN đã đề nghị Thủ tướng: tạo thêm tiền đề, cơ sở chính trị, tài chính để phát triển hơn nữa sự hợp tác toàn diện giữa ĐHQGHN và mạng lưới 3 đại học hàng đầu của Hàn Quốc (gồm ĐH Quốc gia Seoul, ĐH Korea và ĐH Yonsei – viết tắt là SKY), trong đó có việc thành lập Văn phòng đại diện của SKY tại ĐHQGHN; hỗ trợ tài chính, nhân lực để xây dựng và phát triển Trung tâm xuất sắc (COE) về lĩnh vực kinh tế tại ĐHQGHN; từ kinh nghiệm thành công ở Đại học Quốc gia Seoul, giúp ĐHQGHN phát triển lên đẳng cấp quốc tế; xây dựng và triển khai các dự án nghiên cứu liên ngành về thích ứng với biến đổi khí hậu, phát triển bền vững – chuyên đề cho BESETOHA 2010 về hai chủ đề này; tạo cơ chế cho ĐHQGHN vay vốn của Quỹ Hợp tác phát triển kinh tế Hàn Quốc (EDCF) và các nguồn khác để xây dựng ĐHQGHN tại Hòa Lạc, trong đó có tổ hợp đào tạo và thực hành Y-Dược chất lượng cao.

Với tư cách Thủ tướng Hàn Quốc, Thủ tướng Hàn Quốc Un Chan-Chung hứa sẽ cố gắng hết sức ủng hộ các đề xuất của ĐHQGHN và phát triển mạnh hơn nữa mối quan hệ hợp tác Việt Nam – Hàn Quốc trong lĩnh vực giáo dục đại học.

Nguyễn Anh Thu

126 Gương mặt trẻ tiêu biểu ĐHQGHN năm 2009 báo công dân Bắc

Sáng ngày 10/12/2009, tại Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh, đoàn đại biểu của ĐHQGHN gồm 126 Gương mặt trẻ tiêu biểu năm 2009 cùng đại diện lãnh đạo Văn phòng, các ban chức năng và các đơn vị thuộc ĐHQGHN, do PGS.TS Phạm Trọng Quát – Bí thư Đảng ủy, Phó Giám đốc ĐHQGHN dẫn đầu, đã làm lễ báo công dâng Bác kính yêu những thành tích và kết quả mà tuổi trẻ ĐHQGHN đã đạt được trong năm qua. Lễ báo công đồng thời là một hoạt động của ĐHQGHN nhân dịp kỷ niệm 16 năm Ngày Truyền thống, 10/12 – ngày Chính phủ ra Quyết định thành lập ĐHQGHN.

Trên cơ sở 1152 cá nhân ưu tú đạt danh hiệu Gương mặt trẻ tiêu biểu cấp cơ sở, Giám đốc ĐHQGHN đã ra Quyết định công nhận 126 Gương mặt trẻ cấp ĐHQGHN năm 2009, trong đó có 13 học sinh khối THPT Chuyên, 66 sinh viên, 26 học viên và 21 cán bộ trẻ. Giám đốc ĐHQGHN cũng đã trao tặng Bằng khen cho 35 cá nhân đạt nhiều thành tích trong công tác, học tập và trong các kỳ thi Olympic, trong đó đặc biệt có 13 Gương mặt trẻ tiêu biểu ĐHQGHN.

Ngọc Diệp – Bùi Tuấn

– Ngày 15/12/2009, GS.TS Mai Trọng Nhuận – Giám đốc ĐHQGHN đã có buổi tiếp và làm việc với ngài Shahid M G Kiani – Đại sứ Pakistan tại Việt Nam. Ngài Shahid Kiani bày tỏ mong muốn được thiết lập quan hệ hợp tác giữa các trường đại học của Pakistan với ĐHQGHN. Ngài Đại sứ cũng nhấn mạnh đến việc sẵn sàng gửi các nhà khoa học và sinh viên Pakistan đến Việt Nam để học tập và trao đổi văn hoá, ngược lại cũng sẵn sàng đón nhận các nhà khoa học và sinh viên Việt Nam đến Pakistan.

Quảng Mỹ

– Ngày 9/12/2009, đoàn ĐH Sherbrooke, Canada đã tới thăm và làm việc tại ĐHQGHN. Tại buổi

tiếp, hai bên đã cùng bàn đến việc đẩy mạnh hợp tác trong nghiên cứu và đào tạo, trao đổi sinh viên và cán bộ. Theo đó, GS.TS Nguyễn Hữu Đức – Phó giám đốc ĐHQGHN đã đề nghị ĐH Sherbrooke kết hợp cùng ĐHQGHN trong các dự án về biến đổi khí hậu và công nghệ viễn thám; hiện thực hóa các chương trình đào tạo về điện, điện tử và công nghệ Nano.

Việc trao đổi sinh viên giữa hai đại học cũng được bàn thảo theo đề án 322 với nội dung ĐH Sherbrooke, Canada sẽ hỗ trợ học bổng Exemption cho sinh viên ĐHQGHN khi du học sang Canada – sinh viên ĐHQGHN được hưởng quyền lợi như sinh viên Canada nhưng chỉ phải đóng 20% học phí.

Bích Hằng

– Hội thảo quốc tế "Nghiên cứu liên ngành trong khoa học xã hội và nhân văn: kinh nghiệm và triển vọng" do Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQGHN; Khoa Quốc tế, ĐHQGHN; Trường ĐH Nantes, Trường ĐH Maine và Trường Angers phối hợp tổ chức từ ngày 8 – 9/12. Bằng việc trình bày các kết quả nghiên cứu trong từng lĩnh vực chuyên sâu, các nhà khoa học Việt Nam và Pháp có cơ hội trao đổi thông tin, quan điểm, phương pháp nghiên cứu cũng như chia sẻ kinh nghiệm tổ chức phối hợp xây dựng và thực hiện các dự án, chương trình nghiên cứu mang tính liên ngành, và ứng dụng các phương pháp, kinh nghiệm trong từng môi trường, địa bàn và khu vực nhất định. GS.TSKH Vũ Minh Giang – Phó Giám đốc ĐHQGHN khẳng định, "Khoa học đã phát triển theo hướng chia nhỏ thành từng chuyên ngành. Đó là sự phát triển tự thân và tất yếu của khoa học. Điều này cho phép chúng ta khám phá ra nhiều quy luật mới, nhưng đồng thời lại tạo ra sự hạn chế trong nhận thức tổng thể. Trong khi đó, chúng ta đang phải đối mặt với những vấn đề lớn mà muốn giải quyết, một ngành khoa học riêng lẻ không thể làm được".

Đức Minh

Lần đầu tiên ở Việt Nam kiểm định chất lượng chương trình đào tạo theo chuẩn AUN

Từ ngày 6/12/2009 đến ngày 9/12/2009, đoàn chuyên gia đánh giá ngoài của mạng lưới các trường đại học Đông Nam Á (viết tắt là AUN) đã tiến hành kiểm định chất lượng chương trình đào tạo cử nhân ngành Công nghệ Thông tin của Trường ĐH Công nghệ, ĐHQGHN. Đây là lần đầu tiên một chương trình đào tạo bậc đại học của Việt Nam được kiểm định theo chuẩn của AUN và là lần thứ 6 AUN tiến hành kiểm định chất lượng chương trình đào tạo của các trường đại học thuộc khối ASEAN. AUN hiện có 21 trường đại học hàng đầu của 10 quốc gia Đông Nam Á.

Với 31 giảng viên có trình độ tiến sĩ, tốt nghiệp ở các quốc gia có nền giáo dục tiên tiến trên thế giới, cùng kết quả đào tạo đã được nhiều nước công nhận, Khoa Công nghệ Thông tin của Trường ĐH Công nghệ có tiềm năng sánh vai với các trường đại học tiên tiến trong khu vực.

P.D.Hùng

10 năm vì sự nghiệp đào tạo người thầy

Lễ kỷ niệm 10 năm ngày truyền thống và đón nhận Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ đã được Trường ĐH Giáo dục, ĐHQGHN tổ chức ngày 11/12/2009. Sau chặng đường 10 năm xây dựng và phát triển, Trường ĐH Giáo dục, ĐHQGHN đã góp phần cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao cho xã hội. Không chỉ dừng ở việc đào tạo những người thầy đạt trình độ quốc tế, nhà trường đang phấn đấu để sớm trở thành một đại học định hướng nghiên cứu có các chuyên ngành đạt chuẩn quốc tế, đào tạo cho các nước trong khu vực và trên thế giới. Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ mà TS. Nguyễn Thị Nghĩa – Thứ trưởng Bộ GD&ĐT thay mặt lãnh đạo Đảng, Nhà nước trao tặng cho Trường ĐH Giáo dục tại lễ kỷ niệm chính là sự ghi nhận những thành tích mà tập thể Nhà trường đã đạt được.

Minh Trường – Bùi Tuấn

– **Hội thảo về thiết kế các mô-đun cho các môn học chung theo phương thức đào tạo theo tín chỉ** được tổ chức ngày 4/12/2009. Các đại biểu đã tham gia đóng góp ý kiến chỉnh sửa, bổ sung môn học cho phù hợp với từng chuyên ngành đào tạo. Khung chương trình được xây dựng đã phát huy tối đa tính liên thông trong ĐHQGHN. Nhìn chung, các đại biểu đánh giá cao khung chương trình được xây dựng.

Đức Minh

– **Ngày 2/12/2009**, ĐHQGHN đã tổ chức Hội nghị công tác tuyển sinh sau đại học (SĐH) năm 2009. Các đại biểu đã thảo luận về các vấn đề như: thời gian tổ chức tuyển sinh, tổ chức các hội đồng thi, phương thức tuyển sinh đào tạo tiến sĩ, tổ chức thi môn ngoại ngữ và lệ phí tuyển sinh... Theo GS.TSKH Vũ Minh Giang – Phó giám đốc, Trưởng Ban chỉ đạo tuyển sinh sau đại học năm 2009 của ĐHQGHN, công tác tuyển sinh SĐH năm 2009 được thực hiện nghiêm túc và hoàn thành tốt đẹp. Một số điểm mới trong công tác tuyển sinh như: thêm 2 hội đồng tổ chức thi tại Trường ĐH Kinh tế và Trường ĐH Công nghệ; tổ chức thi tiếng Anh theo hình thức trắc nghiệm; đánh

giá Hồ sơ chuyên môn tuyển sinh đào tạo tiến sĩ diễn ra suôn sẻ và mang lại những hiệu quả nhất định, đạt được mục tiêu mở rộng quy mô và nâng cao chất lượng tuyển sinh. Năm 2010, ĐHQGHN sẽ tiếp tục phát huy những điểm mới đã thực hiện thành công trong kì tuyển sinh sau đại học năm 2009. ĐHQGHN sẽ tổ chức tuyển sinh vào hai đợt tháng 2 và tháng 8/2010; mỗi đợt tuyển sinh được tổ chức vào 2 ngày cuối tuần (thứ Bảy và Chủ nhật).

Đỗ Ngọc Diệp – Hồng Minh

– **Ngày 12/12/2009**, lễ trao học bổng Shinnyo cho 210 học sinh THPT chuyên và 123 sinh viên đã được tổ chức tại ĐHQGHN. Đây là lần trao học bổng thứ 6 của tổ chức Shinnyo-En cho học sinh, sinh viên ĐHQGHN. Theo ban tổ chức, trong số 333 suất học bổng Shinnyo được trao năm 2009 tại ĐHQGHN có 120 em được nhận lần đầu tiên, 112 em được nhận lần thứ 2 và 101 em được nhận lần thứ 3. Tổng giá trị của đợt học bổng này là 49.800USD tương đương với gần 900 triệu đồng.

Minh Trường

TIN ĐHQG TP.HCM

Hội nghị thường niên ĐHQG-HCM năm 2009 đã được tổ chức ngày 17/12/2009. Tại Hội nghị, các đại biểu đã tham gia thảo luận về công tác kiểm định và đảm bảo chất lượng đào tạo tại ĐHQG-HCM; văn hóa ĐHQG-HCM; chủ đề năm học 2010 của ĐHQG-HCM; và đóng góp ý kiến cho báo cáo năm học 2009, phương hướng, nhiệm vụ năm 2010 và dự thảo chiến lược phát triển ĐHQG-HCM, giai đoạn 2011- 2015. Bên cạnh đó, các đại biểu đã nhất trí chọn chủ đề năm học 2010 của ĐHQG-HCM là “Liên thông – phát triển”, với mục tiêu: năng lực quản lý giáo dục đại học được nâng cao; thế mạnh của ĐHQG-HCM về đào tạo và nghiên cứu khoa học sẽ được phát triển; liên thông trong và ngoài ĐHQG-HCM được triển khai mạnh mẽ; khu đô thị A được định hình; một số lĩnh vực hoạt động đạt chuẩn mực khu vực ASEAN.

– Ngày 11/12/2009, ĐHQG-HCM đã tổ chức Tọa đàm “Cơ chế đầu tư tại ĐHQG-HCM”. Buổi tọa đàm nhằm lấy ý kiến cho dự thảo Cơ chế kêu gọi của đầu tư vào khu quy hoạch xây dựng ĐHQG-HCM và khu vực hiện hữu của các trường thành viên tại nội thành; đồng thời giới thiệu các công trình kêu gọi đầu tư của ĐHQG-HCM. Hiện nay, ĐHQG-HCM đang ưu tiên kêu gọi đầu tư cho các công trình như sân vận động, câu lạc bộ sinh viên, nhà ăn sinh viên, bệnh viện, chung cư cho cán bộ viên chức trẻ, khu chuyển giao công nghệ.

– Ngày 23/1/2009, ĐHQG-HCM tổ chức lễ tổng kết công tác tuyển sinh ĐH, CĐ năm 2009. Theo báo cáo, kỳ thi tuyển sinh năm 2009, ĐHQG-HCM đã tuyển được 12.098 tân sinh viên, trong đó 12.098 sinh viên đại học, 1.147 sinh viên cao

đẳng, đạt 102,2% so với chỉ tiêu. Với chủ đề của năm 2009 là “Chuẩn hóa và hội nhập”, các công tác tuyển sinh 2009 có nhiều cải tiến. Kỳ thi được thanh tra đánh giá cao về tính nghiêm túc, an toàn và tin cậy với sự hợp tác tích cực và đầy tinh thần trách nhiệm của tất cả cán bộ viên chức ở các bộ phận có liên quan. Hội nghị cũng nêu lên kế hoạch tuyển sinh ĐHQG-HCM năm 2010. Dự kiến, chỉ tiêu tuyển sinh của ĐHQG-HCM năm học 2009 – 2010 là 13.235 chỉ tiêu (tăng 2,1% so với năm 2009), chỉ tiêu tăng dành chủ yếu dành cho những ngành học mới, những cơ sở giáo dục đã tham gia kiểm định chất lượng giáo dục đại học và kiểm định chương trình.

– Ngày 1/12/2009, ĐHQG-HCM đã ký kết Biên bản ghi nhớ về việc thành lập Khoa Công nghệ cao với Khu công nghệ cao (KCNC) TP.HCM. Hai bên đã thống nhất đi đến ký kết với các nội dung hợp tác giữa hai bên về xây dựng “Đề án thành lập khoa công nghệ cao” thuộc ĐHQG-HCM và đặt tại KCNC, cùng chia sẻ và khai thác phòng thí nghiệm hiện có của mỗi bên cho các hoạt động nghiên cứu và đào tạo của khoa công nghệ cao. KCNC sẽ hỗ trợ cơ sở hạ tầng phục vụ cho hoạt động công nghệ cao thông qua trung tâm đào tạo KCNC. Về phối hợp và tác nghiệp, vai bên đồng ý cử đại diện mỗi bên tham gia vào nhóm phối hợp tác nghiệp để cùng thực hiện nội dung biên bản ghi nhớ.

P.V

10 SỰ KIỆN TIÊU BIỂU CỦA ĐHQGHN NĂM 2009

NĂM 2009 KHÉP LẠI VỚI NHIỀU BƯỚC TIẾN MỚI TRONG GIÁO DỤC ĐÀO TẠO, NGHIÊN CỨU KHOA HỌC, HỢP TÁC QUỐC TẾ... ĐHQGHN ĐANG KHẲNG ĐỊNH LÀ MÔ HÌNH TIÊU BIỂU CHO NỀN GIÁO DỤC ĐẠI HỌC VIỆT NAM.

“ĐHQGHN phải đi tiên phong để thể hiện trí tuệ và bản lĩnh Việt Nam” – đó là khẳng định của Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết trong chuyến thăm và làm việc với ĐHQGHN ngày 13/9/2009.

Diễn đàn Công nghệ Thông tin – Truyền thông lần thứ 3 với chủ đề “Công nghệ thông tin – truyền thông (ICT) trong nền kinh tế tri thức” do ĐHQGHN tổ chức đã diễn ra ngày 13/10/2009.

Ngày 19/2/2009, Thứ trưởng Bộ Tài nguyên & Môi trường Nguyễn Mạnh Hiển và GS.TSKH Vũ Minh Giang – Phó giám đốc ĐHQGHN đại diện cho hai cơ quan ký kết bản Quy chế phối hợp về đào tạo nguồn nhân lực và nghiên cứu khoa học trong lĩnh vực Tài nguyên và Môi trường.

Sáng 24/4/2009, Đoàn đại biểu cấp cao Đảng và Nhà nước CHDCND Lào do Đồng chí Chum-ma-ly Xay-nha-xôn, Tổng Bí thư Đảng Nhân dân Cách mạng Lào, Chủ tịch nước CHDCND Lào và Phu nhân dẫn đầu đã đến thăm ĐHQGHN, nhân chuyến thăm chính thức Việt Nam theo lời mời của Tổng Bí thư Nông Đức Mạnh và Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết.

Ngày 03/4/2009, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 441/QĐ-TTg thành lập Trường ĐH Giáo dục trên cơ sở nâng cấp Khoa Sư phạm thuộc ĐHQGHN. PGS. TS Nguyễn Thị Mỹ Lộc được cử giữ chức vụ Hiệu trưởng và TS. Vũ Đình Giáp được cử giữ chức vụ Phó hiệu trưởng Trường ĐH Giáo dục tại các Quyết định: số 3969/QĐ-BGDĐT ngày 03/6/2009 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT và số 2305/QĐ-TCCB ngày 30/6/2009 của Giám đốc ĐHQGHN. Lễ công bố Quyết định thành lập Trường ĐH Giáo dục và Quyết định bổ nhiệm Hiệu trưởng đã diễn ra ngày 30/6/2009.

“Vai trò của giáo dục đại học đối với biến đổi khí hậu và sinh thái” là chủ đề của Hội thảo quốc tế do ĐHQGHN phối hợp với Đại học Liên Hiệp Quốc, Đại học Tokyo và IR3S tổ chức từ 23 – 24/8, với sự tham dự của các đại diện đến từ các trường đại học, tổ chức nghiên cứu trong khu vực Châu Á – Thái Bình Dương. Nội dung cốt lõi

của hội nghị tập trung vào một số vấn đề quan trọng như: ước lượng tổn thất kinh tế do biến đổi khí hậu, tăng cường các chương trình hợp tác nghiên cứu, xúc tiến các chương trình đào tạo về biến đổi khí hậu và phát triển bền vững...

Ngày 20/10, trong khuôn khổ chuyến thăm chính thức Việt Nam theo lời mời của Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết, Tổng thống Hàn Quốc Lee Myung-bak đã đến thăm ĐHQGHN và giao lưu với cán bộ, sinh viên.

Việc thành lập Khoa/Trường Y – Dược và Bệnh viện, Khoa/Trường ĐH Văn hóa – Nghệ thuật, Khoa/Viện Đô thị học, Khoa/ Trường Chính sách công... đã được bàn thảo tại phiên họp thường kỳ năm 2009 của Hội đồng ĐHQGHN. Đặc biệt, việc ĐHQGHN thành lập Trung tâm nghiên cứu Biển và Đảo, Trung tâm quốc tế nghiên cứu biến đổi toàn cầu theo mô hình quy định tại Nghị định 115 của Chính phủ là cần thiết, phù hợp với thực tiễn và xu hướng phát triển hiện nay.

Từ ngày 6 – 9/12/2009, đoàn chuyên gia đánh giá ngoài của mạng lưới các trường đại học Đông Nam Á (viết tắt là AUN) đã tiến hành kiểm định chất lượng chương trình đào tạo cử nhân ngành Công nghệ thông tin của Trường ĐH Công nghệ, ĐHQGHN. Đây là lần đầu tiên một chương trình đào tạo bậc đại học của Việt Nam được kiểm định theo chuẩn của AUN và là lần thứ 6 AUN tiến hành kiểm định chất lượng chương trình đào tạo của các trường đại học thuộc khối ASEAN.

Năm 2009, các nhà khoa học, hoạch định chính sách danh tiếng thế giới như GS.TS Tom Cannon, GS.TS Susun Schwab đến thăm và làm việc với ĐHQGHN.

ƯỚC MƠ KHÔNG XA VỜI

NGÀY 9/12/2009 VỪA QUA CÓ LẼ LÀ MỘT NGÀY KHÔNG DỄ QUÊN ĐỐI VỚI NHỮNG NGƯỜI LÀM CÔNG TÁC ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG CÙNG NHỮNG NHÀ QUẢN LÝ, ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN VÀ CÁN BỘ LIÊN QUAN ĐẾN KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN, TRƯỜNG ĐH CÔNG NGHỆ, ĐHQGHN. ĐÓ LÀ NGÀY ĐOÀN CHUYÊN GIA ĐÁNH GIÁ NGOÀI CỦA MẠNG LƯỚI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀNG ĐẦU ĐÔNG NAM Á (VIẾT TẮT LÀ AUN) CÔNG BỐ KẾT QUẢ KIỂM ĐỊNH CHẤT LƯỢNG CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO NGÀNH CÔNG NGHỆ THÔNG

GS.TS Nguyễn Hữu Đức – Phó giám đốc ĐHQGHN, người đã đề xuất và chỉ đạo triển khai việc kiểm định chất lượng chương trình đào tạo công nghệ thông tin theo chuẩn AUN khi ông còn đảm đương chức vụ Hiệu trưởng Trường ĐH Công nghệ cùng với lãnh đạo và cán bộ Trung tâm Đảm bảo chất lượng đào tạo và Nghiên cứu phát triển giáo dục đã tham gia chủ trì cuộc họp quan trọng này. Tham dự còn có đại diện lãnh đạo Văn phòng, các ban chức năng và một số đơn vị đào tạo của ĐHQGHN; PGS.TS Nguyễn Ngọc Bình – Hiệu trưởng cùng các Phó hiệu trưởng, lãnh đạo các phòng chức năng và Ban Chủ nhiệm Khoa Công nghệ thông tin, Trường ĐH Công nghệ.

Không khí có phần căng thẳng ban đầu dần lắng xuống và gương mặt mỗi người trở nên rạng rỡ mỗi khi vị đại diện của AUN nhấn mạnh những điểm “strength” khi công bố kết quả đánh giá đối với các tiêu chuẩn và tiêu chí mà chương trình đào tạo công nghệ thông tin của Trường ĐH Công nghệ đạt được. Theo bộ chuẩn AUN, phần lớn các tiêu chuẩn của chương trình đào tạo công nghệ thông tin đạt mức 5 trong số 7 mức mà AUN đã đưa ra. Trong khi hầu hết các trường đại học của Việt Nam chỉ chạm đến ngưỡng “văn hóa chất lượng” thì chương trình đào tạo công nghệ thông tin của ĐHQGHN đạt chuẩn ở mức cao của AUN là một tín hiệu tốt lành cho những người làm công tác quản lý, giáo dục đại học, phản ánh đúng kết quả nỗ lực của ĐHQGHN không những trong việc tổ chức đào tạo đạt chuẩn khu vực mà còn cả việc tiên phong trong các hoạt động tự đánh giá và đánh giá ngoài một cách khách quan cho các chương trình đào tạo và đơn vị đào tạo. Theo GS.TS Mai Trọng Nhuận – Giám đốc, Chủ tịch Hội đồng Kiểm định chất lượng ĐHQGHN, đảm bảo chất lượng và kiểm định chất lượng là vấn đề mới, có những thuận lợi và khó khăn dành cho người mở đường. Việc chương trình đào tạo công nghệ thông tin của Trường ĐH Công nghệ – chương trình đào tạo đầu

tiên của Việt Nam đạt chuẩn AUN không chỉ có ý nghĩa khẳng định chất lượng đào tạo mà còn thể hiện quyết tâm phát huy hiệu quả tính tự chủ cao gắn liền với trách nhiệm xã hội cao của ĐHQGHN.

Môi trường học thuật tốt của trí thức trẻ

Trong thời gian ngắn vừa qua, với các chính sách cởi mở của mình, Trường ĐH Công nghệ đã thu hút được hơn 30 giảng viên có trình độ tiến sĩ, tốt nghiệp ở các quốc gia có nền giáo dục tiên tiến trên thế giới về công tác tại Khoa Công nghệ Thông tin của Trường. Đây là một đội ngũ giảng viên trẻ, có trình độ, được đào tạo bài bản và thông thạo ngoại ngữ đặc biệt là tiếng Anh hàng đầu của Việt Nam. PGS.TS Bùi Thế Duy – Chủ nhiệm Khoa là PGS trẻ nhất Việt Nam hiện nay.

Các giảng viên của Khoa Công nghệ Thông tin đã “sắm” đủ 3 vai (được đào tạo ở môi trường quốc tế, đã nghiên cứu và làm việc tại các tập đoàn công nghệ thông tin quốc tế và trực tiếp tham gia quá trình đào tạo đạt trình độ quốc tế) đã tạo một sức sống mới cho môi trường giáo dục. Không ít giảng viên đã từng cọ xát trong các cuộc thi liên quan đến IT khi còn là sinh viên. Việc trực tiếp thực hiện các hợp đồng nghiên cứu cho các công ty nước ngoài khi còn đang học tập và nghiên cứu trước đây đã mang lại thông tin hữu ích cho đội ngũ các giảng viên trẻ của Khoa Công nghệ Thông tin khi trở về Việt Nam, tham gia quá trình đào tạo nhân lực công nghệ cao.

Môi trường học thuật và đội ngũ trí thức đó đã được cộng đồng IT thế giới thừa nhận và tin cậy giao nhiệm vụ đăng cai tổ chức cuộc thi lập trình sinh viên quốc tế ACM/ICPC điểm thi khu vực châu Á năm 2006.

Hãnh diện của sinh viên

Câu *thầy làm ra nhiều cái mới, trò được hưởng nhiều điều hay* rất đúng với môi trường đào tạo của Khoa Công nghệ Thông tin, Trường ĐH Công nghệ, ĐHQGHN.

Thành tích hôm nay của sinh viên Trường ĐH Công nghệ đã được vun đắp cùng với truyền thống của trường. Cách đây vài ba năm, khi lãnh

đạo Trường ĐH Công nghệ ra quyết định cho sinh viên hệ chất lượng cao thi chứng chỉ chuẩn kỹ sư công nghệ thông tin của Nhật Bản đã có những lưỡng ý kiến khác nhau, thậm chí trái chiều. Tuy nhiên, “phép thử” đầu tiên cho thấy, hơn 80% sinh viên hệ này đã đạt chuẩn Nhật Bản và trên 65% có trình độ tiếng Anh trên 500 điểm TOEFL.

Tự tin và thành công hơn nhiều khi sinh viên IT của Trường ĐH Công nghệ đã ba lần liên tục có mặt tại vòng chung kết cuộc thi ACM/ICPC (năm 2006, 2007 và 2008). Với các kết quả này, ĐHQGHN thường xuất hiện trong bảng tổng sắp ngay sau các tên tuổi ĐH Giao thông Thượng Hải, ĐH Nanyang, ĐH Quốc gia Singapore... Trong nước, năm 2007, tại cuộc thi *Sẵn sàng với tri thức mới* dành cho sinh viên yêu thích công nghệ thông tin toàn quốc, sinh viên Trường ĐH Công nghệ đã chiến thắng, giành giải nhất.

“Tôi là sinh viên ngành công nghệ thông tin, Trường ĐH Công nghệ” thì đồng nghĩa bạn đang là sinh viên và bạn có thể được tuyển dụng vào một công ty nào đó ngay khi bạn đang còn ngồi trên ghế

giảng đường. Trường ĐH Công nghệ là điểm đến để tuyển dụng nhân lực của rất nhiều công ty, Tập đoàn lớn trên thế giới như Intel, IBM, Toshiba... Hầu hết các sinh viên đã có việc làm trong năm cuối bậc đại học.

Đầu tư cho hiệu quả

Trường ĐH Công nghệ được đầu tư hạ tầng công nghệ thông tin và luôn được nâng cấp, cải tạo, nhiều phòng thí nghiệm được đầu tư đặc biệt, tạo một môi trường tốt cho những người làm công nghệ thông tin nghiên cứu và học tập. Giảng viên và sinh viên Trường ĐH Công nghệ có điều kiện khai thác các nguồn tài nguyên học liệu phong phú trên mạng Internet thông qua các tài khoản cá nhân. Môi trường đào tạo số hóa đã tạo không gian mở cho cả người dạy và người học. Trong thời gian qua, đội ngũ các nhà khoa học của Trường ĐH Công nghệ đã chủ trì và phối hợp thực hiện 5 đề tài NCKH cấp nhà nước, chủ trì 35 đề tài nghiên cứu khoa học cơ bản, gần 200 đề tài cấp Bộ, 5 đề tài cấp thành phố Hà Nội.

Bên cạnh đó, giảng viên được tạo điều kiện tham gia các hội thảo,

các khóa đào tạo ở nước ngoài; sinh viên được tạo điều kiện tham gia cọ xát trong các cuộc thi trên trường quốc tế; nhà trường tận dụng mọi nguồn lực để đầu tư trang thiết bị và cơ sở vật chất cho người dạy và người học. Tất cả các yếu tố trên đã góp phần đưa chất lượng chương trình đào tạo công nghệ thông tin đạt chuẩn AUN.

Việc nâng cao chất lượng và quốc tế hóa hoạt động của từng đơn vị đào tạo trong ĐHQGHN đã trở thành hiện thực, không chỉ còn là khẩu hiệu trên giấy với một mũi nhọn của ĐHQGHN đạt chuẩn khu vực. Ước mơ vươn đến những chuẩn cao hơn lại tiếp tục được tính đến và khi chúng ta đã qua kiểm định AUN thì đã có sự tự tin trong các hoạt động khảo thí tiếp theo.

ĐHQGHN đã có tên trên bản đồ đào tạo nhân lực công nghệ thông tin của khu vực và tương lai không xa sẽ xuất hiện trên bản đồ đào tạo nhân lực công nghệ thông tin thế giới.

Đây là mục tiêu và cũng là ước mơ không quá xa vời.

Ngọc Diệp

Kỹ năng mềm - NGŨỜNG CỬA ĐỂ SV VÀO ĐỜI

Ở NƯỚC NGOÀI, SINH VIÊN CỦA CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUÔN RẤT TÍCH CỰC VÀ CHỦ ĐỘNG TRONG CÁC HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHÓA HAY HOẠT ĐỘNG XÃ HỘI CỦA NHÀ TRƯỜNG DÙ LÀ BẮT BUỘC HAY TỰ CHỌN, DÙ CÓ ĐƯỢC TRẢ TIỀN HAY KHÔNG ĐƯỢC TRẢ TIỀN. ĐÓ LÀ CÁCH ĐỂ HỌ TỰ TRANG BỊ CHO MÌNH KỸ NĂNG MỀM. TUY NHIÊN ĐIỀU NÀY ĐỐI VỚI SINH VIÊN VIỆT NAM NÓI CHUNG, SINH VIÊN ĐHQGHN CÒN HẠN CHẾ...

Tại sao sinh viên khi ra trường thường khó xin việc? Một trong những nguyên nhân đó là do các bạn không có kinh nghiệm làm việc, thiếu các kỹ năng cần thiết cho một công việc đòi hỏi nhiều khả năng từ người nhân viên như kỹ năng giao tiếp, đàm phán, kỹ năng làm việc nhóm, cách lập kế hoạch... Nguyên nhân của sự thiếu sót này là do những hạn chế của hệ thống giáo dục nước nhà. Trên thực tế, giáo dục trong nhà trường ở ta lâu nay đã “bỏ quên”

mảng đào tạo kỹ năng sống... Ngày nay, ngoài kiến thức chuyên môn để làm việc, các bạn trẻ cũng cần phải trang bị cho mình một số kỹ năng khác để làm việc có hiệu quả hơn. Chẳng hạn như “Kỹ năng giao tiếp, Kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng quản lý xung đột và khủng hoảng, kỹ năng làm chủ bản thân...”, nếu trang bị tốt các kỹ năng này cho mình thì bạn sẽ có nhiều cơ hội tìm được những công việc tốt và cơ hội thăng tiến trong công việc của mình không có gì là khó. Tham gia các khóa

học kỹ năng tạo cho bạn trẻ một phong cách tự tin, vững vàng trong giao tiếp, ăn nói hoạt bát, suy nghĩ logic, giúp bạn giải quyết mọi công việc trong cuộc sống được nhanh nhạy hơn. Đây không chỉ là những kỹ năng cần thiết cho cuộc sống mà còn là các kỹ năng được các nhà tuyển dụng rất quan tâm bởi chúng ảnh hưởng rất lớn đến việc bạn trẻ có hòa nhập được với môi trường làm việc và đạt hiệu quả cao trong công việc hay không...? Nhu cầu bức thiết cần được bổ xung các kỹ năng mềm (soft

skills) là kết quả thống nhất được chỉ ra từ một số hội thảo do Trung tâm Hỗ trợ Sinh viên ĐHQGHN tổ chức mới đây về yêu cầu của doanh nghiệp đối với sinh viên mới tốt nghiệp, nhu cầu được đào tạo của sinh viên sắp hoặc mới tốt nghiệp. Tham luận của các đại biểu đã nêu bật lên những yêu cầu về các kỹ năng sinh viên cần trang bị như: truyền thông (nói, viết, trình bày, thuyết phục), làm việc nhóm, giao tiếp, tìm kiếm thông tin, giải quyết vấn đề, phân tích và tổ chức công việc bên cạnh các kỹ năng đã trở thành đương nhiên phải có như ngoại ngữ và tin học. Cải thiện các kỹ năng mềm cho sinh viên không phải là câu chuyện mới. Cái mới là giải quyết câu chuyện này như thế nào một cách hiệu quả trong bối cảnh của các trường đại học ở Việt Nam nói chung, các đơn vị đào tạo của ĐHQGHN nói riêng khi chương trình đào tạo đã quá nặng với sinh viên?

Mới đây, “Khóa đào tạo kỹ năng sống, học tập và làm việc hiệu quả cho cán bộ và sinh viên theo hình thức E-learning” đã được Trung tâm Hỗ trợ Sinh viên phối hợp với Công ty GK Corporation tổ chức

tại ĐHQGHN. Việc khai giảng khóa đào tạo này là bước khởi đầu cho chủ trương thực hiện chiến lược bổ sung trên diện rộng kỹ năng mềm cho toàn bộ cán bộ và sinh viên. Bên cạnh đó, khóa học được tổ chức cũng có mục tiêu nâng cao chất lượng tốt nghiệp và khả năng đáp ứng với môi trường làm việc chuyên nghiệp khi mới ra trường cho sinh viên của ĐHQGHN. Với sự năng động của thế hệ sinh viên mới, Khóa đào tạo trực tuyến bổ sung kỹ năng Mềm chính là cơ hội để các bạn tiếp cận với một hình thức học hiện đại, một thành tựu

áp dụng công nghệ cao trong học tập giúp giảm tối đa thời gian và chi phí đào tạo. Qua chương trình khai giảng, cán bộ kỹ thuật từ GK Corp đã hướng dẫn các học viên cách thức học trực tuyến cũng như cách sử dụng các tính năng ưu việt trên hệ thống quản lý học

tập.

Tiếp theo thành công của khóa đào tạo này, Trung tâm Hỗ trợ Sinh viên đã, đang và sẽ mở thêm các khóa bồi dưỡng kỹ năng mềm khác dành cho sinh viên ĐHQGHN theo hình thức E-learning. Hy vọng đây sẽ là một địa chỉ tin cậy để các bạn trẻ có thể tự tin trang bị cho mình thêm những kỹ năng, kinh nghiệm, mở rộng hơn cánh cửa để vào đời.

Vinh Minh

LÃO HÓA: VẤN ĐỀ TOÀN CẦU

Diễn đàn BESETOHA 11

DIỄN ĐÀN GIÁM ĐỐC 4 ĐẠI HỌC CHỦ CHỐT ĐÔNG Á (BESETOHA) LẦN THỨ 11 ĐÃ ĐƯỢC TỔ CHỨC TỪ 3 – 6/12, TẠI ĐẠI HỌC QUỐC GIA SEOUL, HÀN QUỐC VỚI CHỦ ĐỀ “HƯỚNG TỚI MỘT XÃ HỘI LÃO HÓA CÓ KHẢ NĂNG TIẾP DIỄN CỦA CHÂU Á”. TẠI DIỄN ĐÀN, GS-TS MAI TRỌNG NHUẬN – GIÁM ĐỐC ĐHQGHN ĐÃ NHẤN MẠNH VAI TRÒ CỦA TRƯỜNG ĐẠI HỌC NGHIÊN CỨU TRONG VIỆC XÂY DỰNG XÃ HỘI HỌC TẬP, HỌC TẬP SUỐT ĐỜI GÓP PHẦN KHẮC PHỤC NGUY CƠ LÃO HÓA TRI THỨC CỦA XÃ HỘI HIỆN NAY. BẢN TIN ĐHQGHN XIN TRÂN TRỌNG GIỚI THIỆU BÀI PHÁT BIỂU CỦA GS.TS MAI TRỌNG NHUẬN.

Kính thưa các quý vị đại biểu,

Tôi không phải là chuyên gia về lão hóa, bài phát biểu này là tập hợp những ý kiến của các chuyên gia của Đại học Quốc gia Hà Nội về vấn đề này. Vấn đề lão hóa của xã hội đã trở thành một thách thức lớn trên con đường phát triển của các dân tộc, gay gắt nhất là ở các nước phát triển với tháp dân số hình kim tự tháp ngược (dạng tháp Suy thoái). Đối với nhiều nước đang phát triển, trong đó có Việt Nam, vấn đề này dường như chưa được quan tâm đầy đủ. Nguyên nhân chủ yếu là do dân số còn trẻ (dạng tháp Phát triển), người ta chỉ mới dừng lại ở cách tiếp cận vấn đề dưới góc nhìn của xã hội học dân cư (demographic sociology) với những hệ luận cũ, và do đó chưa nhận ra đầy đủ những chiều cạnh khác nhau của vấn đề trong kỷ nguyên của nền văn minh trí tuệ, của kinh tế tri thức và toàn cầu hóa hiện nay.

Tại diễn đàn này, tác giả xin được góp một số ý kiến nhỏ về cách tiếp cận, trên cơ sở đó, thử phân tích một số kinh nghiệm của Việt Nam, đồng thời nêu ra một số đề xuất về nhiệm vụ của các trường đại học nghiên cứu trong việc góp phần giải quyết vấn đề lão hoá, trong đó có xây dựng xã hội học tập, học tập suốt đời.

Thứ nhất, về cách tiếp cận đối với vấn đề lão hóa của xã hội hiện đại, trong đó, trường hợp cụ thể là xã hội Việt Nam.

Lão hoá là vấn đề có tính tích hợp về tâm lí, xã hội, kinh tế. Khi nói về một xã hội lão hóa, trước hết người ta vẫn phải chấp nhận cách tiếp cận của xã hội học dân cư, tức là phải thừa nhận tình hình là số người cao tuổi trong dân cư của các dân tộc ngày càng gia tăng. Đây là một xu hướng phát triển phổ biến, mang tính tất yếu của tất cả các cộng đồng dân cư trong thời đại ngày nay. Xu hướng này hiện nay đang trở nên phổ biến và kết quả là đã đưa lại những cấu trúc dân số trái ngược nhau với mô hình tháp dân số già tại các nước phát triển, trong đó có Nhật Bản, Đức, Tây Ban Nha, Bỉ... và mô hình tháp dân số trẻ phổ biến ở các nước đang phát triển, trong đó có Việt Nam.

Sự phát triển của dân số Việt Nam cũng tuân theo quy luật chung của sự phát triển dân số thế giới, và trong vòng 4 thập kỷ tới, tháp dân số Việt Nam sẽ dịch chuyển từ một mô hình tháp dân số trẻ điển hình sang một mô hình của tháp dân số già. Như vậy, vấn đề lão hóa của xã hội đã không còn chỉ là thách thức của các nước phát triển mà là của chính Việt Nam trong một tương lai không xa.

Chỉ nhìn dưới góc độ xã hội học dân cư (demographic sociology) thì xu hướng lão hóa của xã hội Việt Nam cũng đang và sẽ đặt ra những bài toán học búa cho chiến lược phát triển bền vững nói chung và cho chiến lược đào tạo nguồn nhân lực nói riêng.

Điều tôi muốn nhấn mạnh ở đây là xu hướng lão này diễn ra rất nhanh, trong khi nền kinh tế Việt Nam đang tăng trưởng với tốc độ không tương thích. Do vậy, những nguồn lực vật chất

và cơ sở hạ tầng của Việt Nam sẽ không đủ sức để đảm bảo duy trì phúc lợi xã hội và các dịch vụ công phục vụ cho cuộc sống của bộ phận người cao tuổi ngày càng lớn hơn trong kết cấu dân cư Việt Nam. Thêm vào đó, do tác động của nền kinh tế đang chuyển nhanh sang cơ chế thị trường mà khoảng cách giàu – nghèo giữa nhóm 20% dân cư giàu nhất và nhóm 20% dân cư nghèo nhất đang ngày một gia tăng. Năm 1993 độ chênh lệch về mức chi tiêu của hai nhóm dân cư này ở Việt Nam vào khoảng 5 lần, năm 2004 là khoảng 6,3 lần và hiện nay là khoảng 8,4 lần, thuộc loại cao nhất thế giới, và được dự báo sẽ còn tiếp tục gia tăng trong một vài thập kỷ tới. Hơn thế nữa, việc đứt gãy thế hệ trong giới khoa học – công nghệ, việc sử dụng ở mức hợp lý nguồn nhân lực có nhiều kinh nghiệm và kiến thức nhưng phải đến tuổi về hưu hoặc hết tuổi làm quản lý, sự khác biệt giữa các thế hệ về nhiều phương diện trong gia đình và những thách thức đối với truyền thống “kính già, nhường trẻ” ngày càng lớn.

Thực tế này cho thấy việc đảm bảo đời sống vật chất, tinh thần cho bộ phận người già trong các nhóm dân cư có thu nhập thấp, nhất là cư dân nông thôn, miền núi, vùng dễ bị tổn thương do tác động của biến đổi khí hậu toàn cầu và do chính quá trình lão hoá... ngày càng trở nên khó

GS.TS Mai Trọng Nhuận phát biểu tại Diễn đàn

khăn hơn. Đây chính là những thách thức lớn, phức tạp đối với chiến lược phát triển bền vững của Việt Nam hiện nay và trong tương lai gần.

Như vậy, rõ ràng là một trong những ưu tiên hàng đầu của các trường đại học, trong đó có ĐHQGHN, là phải ưu tiên tiến hành những nghiên cứu liên ngành, góp phần đưa lại những giải pháp thực tiễn nhằm giải quyết những vấn đề liên quan đến lão hoá nói trên trong chiến lược phát triển quốc gia, trước hết là chiến lược phát triển dân số, đào tạo nguồn nhân lực và giải quyết thỏa đáng mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế và đảm bảo công bằng xã hội.

Đứng trước yêu cầu đó, ĐHQGHN thực sự mong muốn nhận được sự phối hợp, chia sẻ kinh nghiệm từ các trường đại học trên thế giới, trước hết là các trường đại học trong hệ thống BESETOHA của chúng ta.

Thứ hai, tôi muốn nhấn mạnh rằng một thực tế khác của quá trình lão hóa xã hội không phải tiếp cận từ góc độ xã hội học dân cư như ở trên, mà là tiếp cận từ góc độ nghiên cứu về nguồn lực trí tuệ trong phát triển nguồn nhân lực hiện nay.

Chúng ta đều ý thức được đầy đủ rằng nhân loại ngày nay đang bước vào kỷ nguyên của nền văn minh trí tuệ, của nền kinh tế tri thức. Một trong những đặc trưng nổi bật nhất của nền văn minh trí tuệ chính là tốc độ gia tăng nhanh chóng của sự đổi mới tri thức khoa học và sự

rút ngắn vô cùng nhanh của vòng đời các công nghệ, nhất là các công nghệ mũi nhọn, như công nghệ môi trường, công nghệ thông tin, công nghệ sinh học, công nghệ vật liệu... Điều này có nghĩa là hiểu biết của chúng ta, những khám phá khoa học, sáng tạo công nghệ và cả kinh nghiệm quản lý, lãnh đạo... đều đang nhanh chóng bị lạc hậu, già cỗi và lão hóa với tốc độ ngày càng cao.

Đây chính là thách thức lớn nhất đối với các trường đại học và viện nghiên cứu

trong kỷ nguyên văn minh trí tuệ.

Để thực sự trở thành đầu tàu có sứ mệnh lôi kéo và dẫn đường cho toàn bộ cộng đồng dân tộc trong kỷ nguyên này, bắt buộc trường đại học và viện nghiên cứu phải không ngừng trẻ hóa, không ngừng tự đổi mới trong triết lý đào tạo, nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ. Thách thức này đặt ra không chỉ cho lãnh đạo các trường đại học và viện nghiên cứu mà là đặt ra hằng ngày, hằng giờ với mỗi giảng viên và sinh viên, cũng như các nhà nghiên cứu. Hai câu hỏi lớn cần phải giải đáp để trường đại học và viện nghiên cứu có thể thoát khỏi nguy cơ lão hóa là: dạy và học gì? Và dạy và học như thế nào?

Trong những năm qua ĐHQGHN đã và đang nỗ lực tìm lời đáp cho những câu hỏi trên. Rõ ràng là ngày nay mô hình đại học dạy học (teaching university) dựa trên triết lý đào tạo tức là truyền thụ hay trang bị tri thức đã không còn phù hợp nữa. Người ta không còn có thể chỉ chủ yếu tập trung vào trang bị một khối lượng tri thức nào đó cho người học, bởi khối kiến thức đã tích lũy ngày càng trở nên vô cùng lớn và lại bị trở lên lạc hậu rất nhanh. Vì vậy, triết lý đào tạo mới phải là hướng tới trang bị phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu, hướng tới việc giúp cho người học hình thành nhu cầu, năng lực và kỹ năng tự học, tự nghiên cứu suốt đời,

Lãnh đạo ĐHQGHN tại Diễn đàn BESETOHA 2009

tự cập nhật tri thức và tự sáng tạo ra tri thức và đổi mới công nghệ. Đây chính là triết lý đào tạo mới của các trường đại học trên thế giới – triết lý đào tạo sáng tạo (creative training philosophy).

Mô hình trường đại học nghiên cứu (research university) ra đời chính là dựa trên cơ sở của triết lý này. Từ năm 2005, ĐHQGHN đã xác định định hướng và lộ trình phát triển của mình theo mô hình đại học nghiên cứu, nhằm thay đổi căn bản tỷ lệ giữa giảng dạy / nghiên cứu / dịch vụ từ công thức 7/2/1 trước đây sang 4/4/2 vào đầu thập kỷ thứ nhất và đạt tỷ lệ 3/5/2 vào khoảng đầu thập kỷ hai của thế kỷ XXI.

Chúng tôi cho rằng đây là một định hướng đúng, nhưng để hiện thực hóa được chiến lược này không những ĐHQGHN cần phải đổi mới nhanh chóng và toàn diện mô hình tổ chức và hoạt động của mình mà còn phải có những giải pháp cụ thể để thực sự tạo ra sự gắn kết chặt chẽ giữa đào tạo, nghiên cứu và phục vụ xã hội theo nguyên tắc đào tạo thông qua hoạt động nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ.

Theo định hướng này, ĐHQGHN đang tập trung nỗ lực chuyển từ hệ thống đào tạo theo niên chế sang đào tạo theo tín chỉ; xây dựng các nhóm nghiên cứu mạnh và các COE vừa có chức năng tổ chức

nghiên cứu KHCN đỉnh cao, vừa tham gia đào tạo các bậc đại học và sau đại học thông qua việc thu hút ngày càng đông hơn số sinh viên vào các hoạt động nghiên cứu.

Tuy những công việc mà chúng tôi đang tiến hành mới chỉ đạt được những kết quả tích cực ban đầu, nhưng chúng tôi tin rằng chỉ có đi theo con đường đó chúng ta mới có thể giúp cho người học (và người dạy) hình thành năng lực tự đào tạo suốt đời, góp phần khắc phục nguy cơ lão hóa tri thức và kỹ năng trong kỷ nguyên của nền văn minh trí tuệ. Bên cạnh đó, việc mở ra các chương trình đào tạo liên ngành mới, theo ngành kép... cũng đưa lại cho người học nhiều cơ hội lựa chọn linh hoạt hơn lộ trình và nội dung đào tạo của mình, thích ứng nhanh với yêu cầu đa dạng và luôn biến đổi của xã hội. Thứ ba, tôi xin đề cập đến vấn đề giáo dục thường xuyên và việc xây dựng xã hội học tập với cơ hội tự đào tạo nghề nghiệp suốt đời trên một bình diện rộng hơn của Việt Nam, tiếp cận từ góc độ đào tạo nguồn nhân lực.

Theo kết quả của một nghiên cứu gần đây thì chỉ có 89,3% số trẻ em trong độ tuổi đến trường theo học ở bậc giáo dục tiểu học, 78,2% số học sinh tốt nghiệp tiểu học theo học tại bậc học trung học cơ sở, 53,9% số học sinh tốt nghiệp THCS theo

học ở bậc trung học phổ thông và khoảng 15% đến 20% số học sinh tốt nghiệp THPT có cơ hội theo học ở các trường đại học, cao đẳng và trung học chuyên nghiệp. Như vậy, có tới 10,3% trẻ em không được học tại bậc tiểu học, 21,2% số trẻ em tốt nghiệp tiểu học không thể tiếp tục theo học ở bậc THCS, 46,1% số học sinh tốt nghiệp THCS không tiếp tục theo học ở bậc THPT và ít nhất có tới 80% số học sinh tốt nghiệp giáo dục phổ thông không có cơ hội được giáo dục nghề nghiệp để bổ sung cho nguồn nhân lực được đào tạo của Việt Nam.

Đây là một tình hình rất đáng lo ngại, bởi người ta buộc phải đặt ra câu hỏi rằng trên 50% số học sinh (khoảng từ 4 - 5 triệu người mỗi năm) không được theo học từ bậc THPT trở lên thì các em sẽ đi đâu? Làm gì? Với trình độ học vấn từ THCS trở xuống, rõ ràng là số người này không thể tự học, tự đào tạo để theo kịp với yêu cầu phát triển của nền kinh tế tri thức, mà ngược lại sẽ ngày càng bị tụt hậu và nguy cơ tái mù chữ ngày càng lớn, nhất là khi họ buộc phải gia nhập vào thị trường lao động quá sớm. Dưới góc độ phát triển nguồn lực trí tuệ và nguồn nhân lực hiện nay thì đây là số người đã "lão hóa" ngay trong độ tuổi vị thành niên, ngay khi còn chưa kịp lớn! Cần phải khẳng định rằng từ lâu

vấn đề này đã được chính phủ và toàn xã hội Việt Nam nhận thức được và tìm cách khắc phục. Các chiến dịch xóa mù chữ đã được phát động ngay từ năm 1945, sau khi nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa được thành lập. Trong những năm chiến tranh kéo dài và khốc liệt nhất, chính phủ Việt Nam vẫn nỗ lực để đảm bảo cơ hội học tập cho một bộ phận lớn dân cư, kể cả người lớn và trẻ em. Kết quả là cho đến nay, Việt Nam vẫn được ghi nhận là một trong những nước đang phát triển có tỉ lệ dân số biết chữ cao nhất (khoảng 88% đến 90,3%). Bước sang thời kỳ Đổi mới, những chuyển biến tích cực và nhanh chóng của nền kinh tế đã đưa Việt Nam một mặt đã tạo ra những điều kiện vật chất thuận lợi hơn cho sự nghiệp giáo dục, đồng thời cũng đặt ra những yêu cầu cao hơn đối với chất lượng đào tạo của nguồn nhân lực. Trên cơ sở đó, trong vòng hai thập kỷ qua, giáo dục – đào tạo đã được chính phủ Việt Nam coi là “quốc sách hàng đầu”, nhiều giải pháp thực tiễn đã được triển khai để mang lại nhiều hơn các cơ hội học tập cả trong và ngoài nhà trường cho các tầng lớp, các nhóm dân cư. Hệ thống giáo dục đã phát triển nhanh chóng về quy mô ở tất cả các bậc từ mẫu giáo đến sau đại học, bên cạnh hệ thống trường công lập đã xuất hiện hệ thống trường tư thục, dân lập; bên cạnh các hệ đào tạo chính quy đã xuất hiện các bậc đào tạo từ xa, tại chức, không chính quy với nhiều loại hình khác nhau. Đặc biệt, hệ thống trung tâm giáo dục thường xuyên được mở ra và phát triển trên phạm vi toàn quốc với 55 trung tâm cấp tỉnh, 494 trung tâm cấp huyện, 581 trung tâm tin học và ngoại ngữ, 71 trường chuyên nghiệp và dạy nghề, 94 trường bổ túc văn hóa và 514 trung tâm giáo dục cộng đồng và giáo dục từ xa của 10 trường đại học trong cả nước, hằng năm thu hút hàng triệu lượt người đến học. Bên cạnh những chính sách tích cực từ phía chính phủ, những nỗ lực và đóng góp của cộng đồng và của toàn xã hội đối với việc phát triển của giáo dục cũng rất đáng được ghi nhận. Ở khắp các địa phương đều hình thành những tổ chức khuyến học, kể cả hội khuyến học của từng dòng họ, từng thôn, làng.

Các doanh nghiệp, kể cả doanh nghiệp nhà nước và doanh nghiệp tư nhân cũng tham gia ngày càng tích cực hơn vào các hoạt động khuyến học thông qua các hoạt động tài trợ hoặc các hình thức liên kết đào tạo.

Tóm lại, có thể thấy rằng một xã hội học tập đã xuất hiện và bước đầu phát triển ở Việt Nam, và theo cách tiếp cận từ góc độ phát triển nguồn nhân lực thì đây là một trong những giải pháp hữu hiệu góp phần chống lại quá trình lão hóa xã hội trong nền kinh tế tri thức và trong kỷ nguyên văn minh trí tuệ.

Tuy vậy, cũng cần phải chỉ ra những bất cập không nhỏ của quá trình phát triển nói trên. Thứ nhất, số người được thu hút vào các hoạt động giáo dục thường xuyên chủ yếu vẫn là những người trẻ tuổi, trong độ tuổi đi học hoặc đi làm. Số người già (trên 55 tuổi) rất ít tham gia vào các hoạt động học tập, đào tạo, trừ việc học thể dục dưỡng sinh hoặc chăm sóc sinh vật cảnh. Thứ hai, điều đáng nói hơn là nội dung và chất lượng đào tạo của các hoạt động giáo dục thường xuyên. Phần lớn các trung tâm giáo dục thường xuyên đều mới chỉ chú trọng đến việc trang bị tri thức giáo dục phổ thông và bổ trợ một số kỹ năng đơn giản như ngoại ngữ và sử dụng máy tính. Các chương trình bổ sung kỹ năng phức hợp như kỹ năng quản lý, quản trị doanh nghiệp hoặc quản lý nhân lực còn rất ít. Đặc biệt, nội dung và phương pháp đào tạo tại các cơ sở giáo dục thường xuyên này khó liên thông với các cơ sở đào tạo chính quy ở tất cả các bậc học. Kết quả là hoạt động giáo dục thường xuyên còn chưa thực sự hướng tới và tạo cơ sở để người học có thể tự học, tự đào tạo suốt đời.

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến tình hình trên, song có một nguyên nhân liên quan đến vai trò và trách nhiệm của các đại học nghiên cứu. Đó chính là việc còn thiếu những nghiên cứu cơ bản nhằm thay đổi triết để triết lý giáo dục, nội dung và phương pháp giáo dục thường xuyên, làm cho hoạt động này có thể kết nối, liên thông với chương trình giáo dục trong nhà trường ở tất cả các bậc đào tạo, phù hợp với các lứa tuổi khác nhau.

Từ những điều đã trình bày ở trên, có thể nêu ra một số kết luận ban

đầu về vai trò của các đại học nghiên cứu đối với việc hình thành xã hội giáo dục, chống nguy cơ lão hóa xã hội hiện nay.

a) Cần phải nghiên cứu để chỉ ra đầy đủ các chiều cạnh và xu hướng lão hóa xã hội trong bối cảnh của nền văn minh trí tuệ và yêu cầu phát triển của nền kinh tế tri thức. Các nghiên cứu này cần phải được đặt trên triết lý mới về tình trạng lão hóa xã hội, phải mang tính liên ngành và có tính dự báo khoa học cao, thực sự trở thành cơ sở và luận cứ khoa học cho chiến lược phát triển bền vững của các quốc gia.

b) Bản thân các đại học nghiên cứu cần đổi mới mô hình và chiến lược phát triển để chính nó không bị lạc hậu, bị lão hóa trước xu thế phát triển và đổi mới tri thức và công nghệ ngày một gia tăng.

c) Các đại học nghiên cứu hàng đầu cần phải tham gia tích cực hơn vào hoạt động giáo dục thường xuyên của xã hội, nhằm góp phần xây dựng xã hội học tập theo cách riêng của mình thông qua việc cung cấp dịch vụ đào tạo, và quan trọng hơn, là cung cấp mô hình, phương pháp và cơ sở tri thức khoa học và công nghệ để nâng cao chất lượng hoạt động giáo dục thường xuyên. Điều tôi muốn nhấn mạnh nữa là sự hợp tác, phối hợp nghiên cứu về tình trạng và xu hướng lão hóa của các đại học trong hệ thống BESETOHA là rất quan trọng. Những kinh nghiệm của các nước phát triển, trước hết là của Nhật Bản, Hàn Quốc và Trung Quốc trong chiến lược phát triển dân số, đào tạo nguồn nhân lực, trong việc xây dựng xã hội học tập nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững trong kỷ nguyên văn minh trí tuệ sẽ có giá trị tham khảo cao đối với Việt Nam và nhiều nước khác trong khu vực trong chiến lược phát triển bền vững của mình và vì sự thịnh vượng chung của khu vực và nhân loại.

ĐẦU NĂM 2008, Ả RẬP XÊ ÚT CÔNG BỐ THÀNH LẬP TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ MANG TÊN VUA ABDULLAH – KAUST VỚI VỐN ĐẦU TƯ 10 TỶ USD VÀ TẦM NHÌN CHIẾN LƯỢC TRỞ THÀNH ĐẠI HỌC TRÌNH ĐỘ QUỐC TẾ. SAU HƠN 1 NĂM, DƯỚI SỰ ĐIỀU HÀNH CỦA GS. CHOON FONG SHIH (NGUYÊN GIÁM ĐỐC ĐHQG SINGAPORE), KAUST ĐÃ KHAI GIẢNG KHÓA ĐẦU TIÊN VỚI HÀNG TRĂM SINH VIÊN QUỐC TẾ; ĐỒNG THỜI THU HÚT ĐƯỢC GẦN 100 NHÀ KHOA HỌC UY TÍN ĐẾN LÀM VIỆC.

Trong khuôn viên trường đại học công nghệ cao được xây trên bờ biển Đỏ, cô sinh viên May Qurashi đã “vượt rào”. Cô đang chơi điện tử với vài người bạn trai. Bạn gái thân của cô, Sarah al-Aqeel, cũng đang “vi phạm điều cấm”. Sarah đang học để thi lấy bằng lái xe. Tại một đất nước vốn đầy rẫy những điều cấm kỵ như Ả Rập Xê Út, những người phụ nữ như Qurashi và Aqeel không bao giờ được ngồi lẫn với nam giới hay lái xe. Nhưng tại trường đại học Khoa học Công nghệ Vua Abdullah

(KAUST) vừa đi vào hoạt động tháng 9/2009, thì nam nữ đều có thể học chung với nhau. Phụ nữ ở trường không phải mặc bộ áo Aba màu đen truyền thống, không phải che mặt và họ có thể ngồi sau tay lái.

“Tôi không nghĩ là giáo dục đại học và tôn giáo lại có ảnh hưởng gì ở đây cả” - Qurashi, 23 tuổi, sinh viên đang theo học sau đại học ngành kỹ sư sinh học nói. Trường đại học nghiên cứu này là kết quả của nỗ lực mới nhất, tiêu biểu nhất của quốc gia vùng vịnh

này trong chiến lược đa dạng hóa nền kinh tế; đồng thời từng bước giúp đất nước thoát khỏi sự phụ thuộc vào dầu mỏ. Giới chức Ả Rập Xê Út hy vọng cơ sở giáo dục đại học được đầu tư hàng tỷ USD này sẽ sớm trở thành một trung tâm nghiên cứu hàng đầu, có thể cạnh tranh với Hoa Kỳ, Châu Âu và Châu Á.

Nhưng trong quốc gia mà sức mạnh tôn giáo là lớn nhất thì trường đại học kiểu này đang phải nhận những lời chỉ trích nặng nề. Ghi nhận trên các Website, các

giáo sĩ nước này đã chỉ trích chiến lược giáo dục mới này như một sự vi phạm nghiêm trọng luật Hồi giáo. Tháng trước, trong một lần trả lời báo giới địa phương, ông Saad bin Nasser al-Shithri, một thành viên cấp cao của Ủy ban Học giả Hồi giáo Tối cao đã kêu tiến hành việc kiểm tra chương trình học và tính phù hợp của trường đại học này với luật Sharia (luật Hồi giáo).

“Sự pha trộn này thật đáng phỉ báng và có tội. Khi đàn ông ở gần phụ nữ họ dễ xao nhãng và không còn chú ý đến mục tiêu chính là học tập”.

Những lời bình luận của ông đã bị những người theo chủ trương đổi mới phản đối dữ dội. Họ cho rằng đó chỉ là suy nghĩ của một nhóm thiểu số người chứ không phải của Nhà vua, người đang rất muốn đưa đất nước vùng sa mạc này thoát khỏi việc “ngồi trên lưng lạc đà để tìm kiếm nguồn nước và đồng cỏ”.

Rất nhiều nhà phân tích Ả Rập và

phương Tây nhận định trường đại học kiểu mới này như một phép đo khả năng vua Abdullah trong việc đổi đầu với các giáo sĩ Hồi giáo, qua đó mở rộng tư tưởng tự do, trong đó bao gồm cả các quyền dành cho phụ nữ tại một quốc gia có tôn giáo hà khắc bậc nhất vùng Trung Đông này. Trong lễ khai giảng đầu tiên của KAUST, vị vua thứ 85 của nước này tuyên bố: “Đức tin và khoa học không thể tồn tại trong những tâm hồn không lành mạnh. Những trung tâm khoa học này sẽ là nơi tiên phong tập hợp mọi người để chống lại tư tưởng cực đoan.” Và ông cũng hi vọng rằng trường đại học với tên gọi KAUST này, sẽ là “điểm khởi đầu của cách mạng”.

Những thách thức

Ba năm trước, vua Abdullah đã chỉ đạo cho Giám đốc điều hành của công ty dầu mỏ quốc gia Aramco, xây dựng một trường đại

học với tầm nhìn trong 25 năm. Theo Nadhmi al-Nasr - Phó giám đốc KAUST đồng thời là chuyên gia cao cấp của Aramco, cho biết: Quốc gia đang lâm vào một cuộc khủng hoảng kinh tế và Nhà vua nhận ra rằng đất nước của ông không thể chỉ dựa vào dầu mỏ.

Giờ đây, KAUST đã trở thành thiên đường của các nhà khoa học. Đây là nơi được trang bị những siêu máy tính có tốc độ truy cập nhanh nhất thế giới. Các phòng thí nghiệm mô phỏng 3 chiều sẽ đưa người xem tới các công trường khảo cổ hoặc tham quan những rặng san hô tuyệt đẹp dưới đáy đại dương. Những hệ đo với độ phân giải cực cao cho phép các nhà khoa học thỏa sức nghiên cứu về sự hình thành núi đá. Các nhóm nghiên cứu tại đây tập trung vào các lĩnh vực quan trọng như việc tìm kiếm công nghệ thay thế năng lượng và nguồn nước hiện nay bằng những nguồn năng lượng sạch. Năng lượng mặt trời

đã bắt đầu được đưa vào sử dụng; xe điện là phương tiện vận tải công cộng. Hơn 500 công ty lớn, như Dow Chemical đã đầu tư vào hoạt động nghiên cứu này. Các quan chức của Đại học KAUST cho biết, mục tiêu của họ là sự hợp tác hiệu quả với ngành công nghiệp để tạo ra một thể hệ các nhà nghiên cứu, các nhà phát minh và các doanh nhân mới. “Chúng tôi sẽ xuất khẩu điện sang châu Âu và châu Á trong một ngày gần đây,” Phó giám đốc Nasr nói.

Hiện KAUST có 71 giáo sư (trong đó nhiều người đến từ Hoa Kỳ), và 817 sinh viên từ 61 quốc gia đang làm việc và học tập tại đây. Sinh viên bản địa, trong đó có 20 là nữ chiếm 15% số sinh viên nữ tại đây.

Để thu hút các nhà khoa học hàng đầu và những sinh viên sau đại học, KAUST – nơi được điều hành bởi một ủy ban độc lập – đưa ra rất nhiều ưu đãi như: miễn phí thuế lương, cung cấp nhà,

các dịch vụ giải trí như sân golf, đua thuyền cho các giáo sư và các nhà khoa học. Thực tế, tất cả những điều này đều vượt qua các quy định xã hội nghiêm ngặt của đất nước.

Theo ông Ahmad al-Khowaiter, Phó giám đốc phụ trách sự phát triển kinh tế của KAUST, đồng thời là chuyên gia của Aramco, cho biết mục đích của KAUST vẫn là không được “phá vỡ những ranh giới xã hội”. Tuy nhiên, một cuộc điều tra tại đây cho thấy rằng nhiều sinh viên và giảng viên hy vọng họ sẽ góp phần mở rộng tư do học thuật và tăng thêm quyền phụ nữ.

Một hội thảo gần đây được tổ chức tại KAUST nhằm tìm ra và giải quyết những thách thức mà phụ nữ Ả Rập đang phải đối mặt trong hệ thống giáo dục đại học. Thực tế, tại đây, tỷ lệ phụ nữ tốt nghiệp đại học cao hơn nam giới. Nhưng họ đang bị hạn chế bởi việc chỉ được học trong những trường

dành riêng cho nữ giới, đồng thời các rào cản về xã hội và văn hóa đã ngăn cách họ tiếp cận tới các hoạt động nghiên cứu khoa học và các chương trình sau đại học khác. Phụ nữ thường chỉ được định hướng theo học các ngành xã hội nhân văn; trong khi đó khoa học mặc nhiên trở thành công việc của đàn ông. Sau khi tốt nghiệp, phụ nữ cũng gặp nhiều khó khăn khi tìm kiếm một việc làm tốt, và tại đây, phụ nữ trong vai trò lãnh đạo là điều cực kì hiếm trong các công ty, các trường đại học và các tổ chức chính phủ.

Ông Nasr nói rằng, KAUST muốn học viên nữ cũng có thể trở thành các nhà lãnh đạo, quản lý; và ông hy vọng rằng ông sẽ nhìn thấy một phụ nữ Ả Rập trở thành giám đốc KAUST trong tương lai.

Hàng Hiệp (biên dịch)

MẢNG TỎI TRONG KHOA HỌC

Ở NƯỚC NGOÀI KHÔNG THIẾU NHỮNG TRƯỜNG HỢP NHÀ KHOA HỌC GIAN DỐI VÀ THIẾU TRUNG THỰC. NHƯNG SỰ GIAN DỐI VÀ THIẾU TRUNG THỰC CỦA HỌ THƯỜNG LIÊN QUAN ĐẾN NHỮNG VẤN ĐỀ RẤT KHOA HỌC TÍNH, NHƯ VẤN VEO DỮ LIỆU THEO Ý MÌNH, GIẢ TẠO DỮ LIỆU, LÀM NGHIÊN CỨU MA, TÁC GIẢ MẠO... CHỈ KHÔNG LIÊN QUAN ĐẾN TIỀN BẠC. ÍT CÓ NƯỚC NÀO TRÊN THẾ GIỚI MÀ NHÀ NGHIÊN CỨU CÓ SỬ DỤNG TIỀN TÀI TRỢ ĐỂ TẶNG THU NHẬP CÁ NHÂN.

GS.TS Nguyễn Văn Tuấn
Đại học New South Wales, Úc

Có lẽ cụm từ “gian dối” và “thiếu trung thực” không thích hợp ở đây có lẽ nên gọi là “tham nhũng”.

Vì đây là tham nhũng theo đúng với nghĩa lạm dụng chức quyền để cố ý làm trái pháp luật nhằm phục vụ cho lợi ích cá nhân.

Giải thích rằng do thu nhập cá nhân thấp cũng có lí, nhưng đó là động cơ để tham nhũng hơn là nguyên nhân. Nguyên nhân chính ở đây là do thiếu những chuẩn mực khoa học cụ thể. Các công trình nghiên cứu ở ta được “nghiệm thu” bằng một buổi lễ khá màu mè, còn ở nước ngoài, họ không có nghiệm thu, nhưng đòi hỏi nhà nghiên cứu phải báo cáo tiến độ của công trình nghiên cứu. Báo cáo tiến độ bao gồm những việc đã làm hay hoàn thành, bài báo khoa học công bố ở đâu, đào tạo bao nhiêu nghiên cứu sinh. Ở đây, bài báo khoa học rất quan trọng, vì không có cái này là xem như công trình nghiên cứu thất bại.

Nguyên nhân thứ hai là việc đánh giá đề tài nghiên cứu chưa được tốt. Ở Úc, một đề cương nghiên cứu thường được đánh giá (bình duyệt) bởi ít nhất 2 chuyên gia trong ngành và một hội đồng chuyên ngành.

Ở nước ta thì hình như chỉ có hội đồng chuyên ngành, mà không có bình duyệt (phản biện) độc lập của 2 chuyên gia ngoài hội đồng. Thật ra, trong bối cảnh khoa học của ta hiện nay cũng rất khó mà chọn được các chuyên gia vừa đủ uy tín khoa học (hiểu theo nghĩa có công bố quốc tế và có kinh nghiệm) và khách quan để đánh giá đề tài khoa học. Có lẽ vì lí do này mà việc tuyển chọn đề tài nghiên cứu phải phụ thuộc vào những mối liên hệ cá nhân (đồng

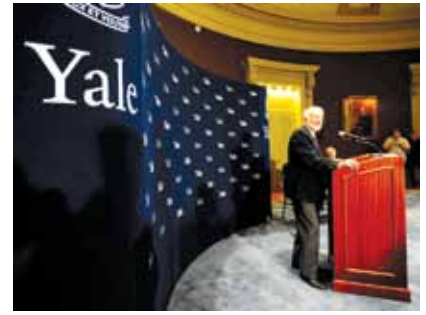
nghệp trong ngành đều quen biết nhau) và điều này là tiền đề cho sự thiếu khách quan. Từ sự nể trọng và nhường nhau như thế được tích lũy dần theo thời gian nó tạo nên một mạng liên hệ thân hữu và dẫn đến “văn hóa bộ lạc” trong nghiên cứu khoa học. Trong cái văn hóa này chỉ có người trong bộ lạc mới có cơ may xin tài trợ, còn người ngoài bộ lạc thì phải ... chờ. Cũng trong văn hóa bộ lạc này, người ta thay phiên nhau cung cấp tài trợ và nghiệm thu theo những tiêu chuẩn của bộ lạc đặt ra. Tham

đây đã có nhiều cải cách tích cực. Đối với các nước có nền khoa học phát triển, họ quản lí tiền bạc rất đơn giản, nhưng lại chặt chẽ và hiệu quả. Cơ quan tài trợ trả tiền (thường từ 10% đến 15% tổng kinh phí công trình) cho phòng tài chính của trung tâm nghiên cứu quản lí tiền tài trợ. Chẳng hạn như nếu nhà nghiên cứu được tài trợ 100.000 USD thì cơ quan tài trợ phải rút 110.000 USD hay 115.000 USD cho trung tâm nghiên cứu. Số tiền này sẽ do phòng tài chính của trung tâm nghiên cứu quản lí, và phòng tài chính có nhiệm vụ chi tiền theo yêu cầu của nhà nghiên cứu. Nhưng phòng tài chính cũng có nhiệm vụ kiểm tra xem chi phí có đúng theo những gì nhà nghiên cứu cam đoan trong đơn xin tài trợ hay không. Do đó, nếu trong đơn xin tài trợ không có khoản lương bổng, thì không cách gì nhà nghiên cứu bòn rút số tiền đó cho cá nhân được. Do đó, giải pháp để chống tham nhũng trong khoa học là tiêu chuẩn đánh giá công trình nghiên cứu phải minh bạch và cải cách qui trình quản lí.

những xảy ra từ và trong văn hóa này. Thật ra, ở nước ngoài cũng có văn hóa bộ lạc, nhưng vì họ có hệ thống bình duyệt độc lập, nên tham nhũng ít xảy ra so với ở Việt Nam.

Nguyên nhân thứ ba là do quản lí kém. Thủ tục tài trợ nghiên cứu khoa học ở ta có phần nhiều khô và phức tạp. Có lẽ tình trạng bòn rút tiền Nhà nước cho nghiên cứu tự nó nói lên khả năng quản lí của cơ quan tài trợ quá kém. Bộ KHCN cũng nhận ra điều này nên gần

TRƯỜNG ĐẠI HỌC DANH TIẾNG Ở MỸ MANG TÊN NGƯỜI

Ở MỸ CÓ 3 TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐƯỢC XẾP ĐẦU BẢNG ĐỀU LẤY TÊN NGƯỜI ĐỂ ĐẶT TÊN TRƯỜNG. ĐÓ LÀ TRƯỜNG ĐH HARVARD, TRƯỜNG ĐH STAFOLD VÀ TRƯỜNG ĐH YALE. BA TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÀY ĐÃ ĐÀO TẠO ĐƯỢC RẤT NHIỀU NHÂN TÀI LÙNG DANH THẾ GIỚI.

Trường ĐH Harvard

Từ năm 1973 đến nay, Tạp chí Mỹ Survey đã 5 lần đề cử Trường ĐH Harvard là trường đại học tốt nhất trong 10 trường đại học nổi tiếng thế giới. Trường đại học này được thành lập vào năm 1636 tại bang Massachusetts. Lúc đầu được gọi là "Học viện Cambridge". Nguyên nhân do kiều dân Anh sinh sống tại Mỹ mô phỏng trường đại học Cambridge ở quê nhà mà đặt tên. Năm 1638, để kỷ niệm ông John Harvard, người quyên góp số tiền lớn nhất vào việc xây trường, nên đổi thành trường Harvard, đến năm 1789 thì đổi thành Trường ĐH Harvard. Trường ĐH Harvard là trường đại học tổng hợp dân lập có các khoa như: thần học, căn học, vật lý, pháp luật, giáo dục, quản trị doanh nghiệp, quản lý công, quản lý công trình, y học... Ngân quỹ của trường này có được nhờ vào sự quyên góp của các nhà hào

tâm. Trường ĐH Harvard có quan hệ mật thiết với văn hóa, khoa học và chính trị của nước Mỹ. Nhiều nhân vật nổi tiếng đã tốt nghiệp ở đây. Từ năm 1914 đến 1990 có 30 người đoạt giải Nobel là sinh viên tốt nghiệp của trường. Đến nay đã có 6 vị tổng thống Mỹ đã tốt nghiệp trường này.

Trường ĐH Stanford

Từ năm 1984, 4 năm liền trường này được tờ Tân văn nước Mỹ và tin tức thế giới bình chọn là trường đại học tốt nhất toàn nước Mỹ. Trường tọa lạc ở cách San Fransico về phía nam 60 km, do ông vua đường sắt của Mỹ là L. Stanford quyên góp tiền xây dựng nên. Nguyên do là con trai độc nhất của ông ta 16 tuổi, chưa được bước chân vào ngưỡng cửa của trường đại học đã chết yếu. Ngày khởi công xây dựng là ngày 14/5/1887, tức là ngày sinh nhật của con trai ông Stanford tròn 19 tuổi.

Từ năm 1954 đến nay đã có 13 người đoạt giải Nobel là sinh viên tốt nghiệp trường này.

Trường ĐH Yale

Trường đại học này thuộc bang Connecticut, xây dựng vào năm 1717. Để ghi nhớ đóng góp của thương gia người Anh Y. Yale đã tài trợ tiền xây dựng trường nên được đặt tên là "Học viện Yale", năm 1887 nâng cấp thành Trường ĐH Yale. Nhiều năm trường này được bình chọn là một trong những trường đại học tốt nhất nước Mỹ. Trường ĐH Yale từng cử hơn 100 vận động viên tham dự thế vận hội, gặt hái được 50 huy chương vàng. Những danh nhân tốt nghiệp trường này có 3 vị tổng thống Mỹ, 10 học giả đoạt giải Nobel.

Lê Huy Tiêu
(Theo Nhân Vật)

GS.TS. SUSAN SCHWAB

BÀ “ĐẪM THÉP” KINH TẾ

LÀ NGƯỜI CÓ “DUYÊN NỢ” VỚI VIỆT NAM, GS.TS. SUSAN SCHWAB, NGUYÊN ĐẠI SỨ THƯƠNG MẠI MỸ, ĐÃ TRỞ LẠI VIỆT NAM VÀ CÓ BUỔI THUYẾT TRÌNH TẠI HÀ NỘI. CÁC BÀI THUYẾT TRÌNH CỦA BÀ ĐÃ GỢI MỞ CHO GIỚI DOANH NGHIỆP VIỆT NAM NHỮNG “BÍ QUYẾT” ĐỂ VỮNG CHÂN TRÊN THỊ TRƯỜNG MỸ.

Tài sắc vẹn toàn

Nếu nhận định một người phụ nữ được sắc thì...kém tài và ngược lại, nhưng điều đó hoàn toàn không đúng với trường hợp của GS.TS. Susan Schwab. Bà không chỉ đẹp mà còn được đánh giá là một trong những người phụ nữ quyền lực nhất nước Mỹ.

Tự nhận mình là người có “duyên nợ” với Việt Nam, thời còn tại nhiệm, bà đã từng mong muốn khi rời nhiệm sở, quốc gia đầu tiên muốn đến là Việt Nam. Chuyến “công du” lần này không phải là lần đầu mà trước đó, GS.TS. Susan Schwab đã có dịp đặt chân đến Việt Nam vài lần. Năm 2006, bà đã đến Việt Nam khi vừa nhậm chức Đại sứ Thương mại Hoa Kỳ, trong khuôn khổ Tuần lễ cấp cao APEC Việt Nam. Trước đó, bà cũng đã sang Việt Nam, làm việc với Bộ Thương mại Việt Nam bàn về việc Việt Nam gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) – với những vòng đàm phán còn cam go hơn cả khi đàm phán Hiệp định Thương mại song phương Việt – Mỹ (BTA) trước đó.

Năm giữ trọng trách là Đại diện Thương mại của nước Mỹ, Đại sứ Schwab chịu trách nhiệm trong việc phát triển và giám sát chính sách thương mại của Mỹ, cũng như chiến lược, việc đàm phán, thực thi và thúc đẩy các Hiệp định Thương mại khu vực, đa phương, song phương và trong các lĩnh vực cụ thể. Đại sứ đã giám sát tiến trình đàm phán gia nhập WTO của Ả Rập Xê Út, Việt Nam và Ukraine, cũng như hoàn tất đàm phán song phương Mỹ – Nga cho việc gia nhập WTO của Nga. Trong nhiệm kỳ của bà, Mỹ và Việt Nam đã hoàn tất cuộc đàm phán tay đôi cam go nhất để Việt Nam gia nhập WTO. Bà cũng là một trong

những người đã người tích cực vận động kêu gọi Quốc hội Mỹ nhanh chóng thông qua Quy chế thương mại bình thường vĩnh viễn (PNTR) với Việt Nam.

Là một người đã từng “tay đôi” trong những cuộc đàm phán nảy lửa với GS.TS. Susan Schwab, nguyên Bộ trưởng Bộ Kế hoạch và Đầu tư Trương Đình Tuyển, nhận định, “bà ấy quả là một chuyên gia đàm phán cừ khôi”. Và khi Việt Nam chính thức trở thành thành viên của WTO, GS.TS Susan Schwab đã bày tỏ bà rất vui mừng trước sự kiện này và khẳng định “thế giới sẽ được lợi từ việc một nền kinh tế năng động và phát triển nhanh như Việt Nam tham gia hệ thống buôn bán toàn cầu”.

Kinh tế Việt Nam phải tìm một con đường riêng

Trong chuyến thăm và thuyết trình Việt Nam lần này, GS.TS. Susan

Schwab muốn “tiếp sức” cho các doanh nghiệp Việt Nam và gợi mở một con đường riêng để các mặt hàng xuất khẩu Việt Nam có thể vào sâu được thị trường Mỹ mà không gặp phải kiện cáo và các rào cản thương mại.

Theo GS.TS. Susan Schwab, các mặt hàng xuất khẩu của Việt Nam vào thị trường Mỹ chủ yếu là gạo, giày dép, hàng may mặc..., trong khi Việt Nam lại chủ yếu nhập khẩu máy móc, phân bón, xăng dầu... Như vậy, tính chất gia công và làm thuê thể hiện rất rõ trong nền kinh tế Việt Nam và các doanh nghiệp chủ yếu mới chỉ xuất khẩu sản phẩm thô, mang lại giá trị kinh tế thấp. “Trong tầm nhìn dài hạn, mục tiêu của Việt Nam là gì và sẽ tận dụng những lợi thế ra sao để có chỗ đứng riêng trong chuỗi cung ứng hàng hóa toàn cầu?”, bà Đại sứ Thương mại gợi mở.

Trong buổi nói chuyện tại ĐHQGHN, khi đánh giá về nền

kinh tế Trung Quốc, GS.TS. Susan Schwab cho rằng, hàng hoá Trung Quốc có mặt khắp nơi nhưng đó phần lớn chỉ là hàng gia dụng, tiêu dùng. Trong khi đó, những sản phẩm từ Mỹ chủ yếu là cơ khí đòi hỏi công nghệ cao như máy bay, ô tô, máy móc sản xuất, chưa kể nhiều sản phẩm kỹ nghệ nặng khác. Và khi đề cập đến Việt Nam, GS.TS. Susan Schwab nhấn mạnh: “Việt Nam phải có con đường phát triển riêng, không được rập khuôn để trở thành một Trung Quốc thứ hai. Cách tốt nhất là Việt Nam hãy nỗ lực để trở thành điểm đến thứ hai của giới đầu tư, ngoài Trung Quốc, trong bối cảnh việc đầu tư vào Trung Quốc tuy được ưa chuộng nhưng giới đầu tư không muốn hoàn toàn lệ thuộc vào thị trường đó”. GS.TS. Susan Schwab cho rằng, Việt Nam hiện đang lựa chọn chính sách dựa trên thực tế về vị trí của mình so với vị trí của Trung Quốc, và như

Giáo sư Susan là một học giả uyên bác trong các lĩnh vực giáo dục, kinh tế, thương mại quốc tế. Bà là một trong các quan chức Mỹ có mối quan tâm gần gũi, thường trực lâu dài đối với các vấn đề ảnh hưởng trực tiếp đến thương mại và đầu tư giữa các nước Đông Nam Á, trong đó có Việt Nam và Mỹ.

Giáo sư Susan Schwab là đại diện thương mại của Chính phủ Mỹ – một chức danh tương đương hàm Bộ trưởng trong suốt nhiệm kỳ của Tổng thống George W. Bush (2006 - 1/2009). Bà còn là cố vấn cấp cao, thương thuyết gia và phát ngôn viên về thương mại quốc tế và các vấn đề liên quan của Tổng thống.

Bà là một nhà hoạch định chính sách thương mại nổi tiếng trên thế giới bởi đã rất thành công khi đảm nhận trọng trách phát triển và giám sát chính sách thương mại của Mỹ cũng như xây dựng chiến lược, đàm phán, thực thi và thúc đẩy các Hiệp định Thương mại khu vực, đa phương, song phương, tiêu biểu như Chương trình nghị sự vòng đàm phán Doha, 17 Hiệp định thương mại tự do mà Mỹ là một bên.

vậy là đi đúng hướng để thoát khỏi cái bóng Trung Quốc.

Khi đã gia nhập WTO, thực thi các hiệp định thương mại song phương, đa phương thì Việt Nam phải tăng cường sự ghi nhận, thể hiện sự tham gia toàn diện của mình với những nước mà Việt Nam có thiết lập quan hệ thương mại, trao đổi mậu dịch. Để “khác biệt”, để không phải là “sân sau” của Trung Quốc hay nhiều nước khác, Việt Nam phải có mục tiêu

và tầm nhìn dài hạn khi tham gia vào chuỗi giá trị mà Việt Nam đang hướng tới. GS.TS Susan đặc biệt nhấn mạnh, trong tiếp cận với thị trường thế giới Việt Nam phải tạo sự khác biệt với các nước trong khu vực, nhất là Trung Quốc, do các nước phương Tây đang cho rằng các nước châu Á có hoạt động, hành vi thương mại tương tự nhau. Tạo ra sự khác biệt Việt Nam sẽ tiếp nhận được những ứng xử cũng khác nhau từ

các nước.

Một thông điệp quan trọng mà GS.TS. Susan Schwab muốn gửi tới đó là, Việt Nam phải nâng cao “chuỗi các nhân tố hữu cơ” bao gồm: chất lượng giáo dục, phát triển dịch vụ (bao gồm trình độ và mức độ thông thoáng về công nghệ thông tin), giải quyết các vấn đề về sở hữu trí tuệ, thực thi linh hoạt các chính sách thương mại và thúc đẩy môi trường đầu tư. “Không có quốc gia nào muốn

mãi chỉ dựa vào nhân công giá rẻ và đầu tư cho GD-ĐT là chìa khóa để tăng tính cạnh tranh trên tất cả các lĩnh vực”, GS.TS. Susan Schwab nói.

Vững chân vào thị trường Mỹ

Mỹ từ lâu đã là thị trường xuất khẩu chủ lực của Việt Nam và xuất khẩu vẫn đang được xem là con đường phục hồi và phát triển của nền kinh tế Việt Nam. Chính vì vậy, một trong những vấn đề mà giới doanh nghiệp Việt Nam quan tâm là làm thế nào để các sản phẩm Việt Nam vững chân vào thị trường Mỹ mà không phải đối mặt với kiện cáo và các rào cản thương mại? Việc doanh nghiệp và sản phẩm Việt Nam bị kiện trên thị trường Mỹ, theo GS.TS. Susan Schwab, cũng không có

gì đáng ngạc nhiên khi Mỹ là đất nước “thích kiện tụng”. Những vụ kiện tụng mà các doanh nghiệp Việt Nam thường gặp liên quan đến việc trợ giá và bán phá giá ở một số sản phẩm chủ lực như dệt may, thủy sản, giày da... “Khi xảy ra kiện tụng, các doanh nghiệp Việt Nam không nên nhanh chóng hoàn chỉnh hồ sơ phục vụ vụ kiện, bởi quy định là phải có đầy đủ căn cứ từ 2 phía, tòa án mới phán quyết. Hồ sơ từ bị đơn không hoàn thành thì vụ án cũng không thể hoàn thành”, GS.TS Susan bật mí.

Về lâu dài hàng hóa Việt Nam nên tăng hơn nữa giá trị gia tăng, đưa vào chuỗi cung ứng toàn cầu và có thể đưa hàng hóa vào các tập đoàn bán lẻ lớn trên thế giới quảng bá ra ngoài qua thương hiệu, mạng lưới của họ.

“Việt Nam cũng nên tập trung

xem xét quản lý tốt hơn về quyền sở hữu trí tuệ”, GS.TS. Susan Schwab nói. Vấn đề hàng hóa đảm bảo quyền sở hữu trí tuệ đặc biệt được quan tâm ở Mỹ. Tuy nhiên hiện nay, Việt Nam vẫn nằm trong danh sách bị cơ quan thương mại Mỹ theo dõi bởi tỷ lệ vi phạm sở hữu trí tuệ còn cao. Các vi phạm điển hình là: sản phẩm trên mạng Internet và việc in ấn, sao lậu đĩa CD, VCD, sách, truyện...

GS.TS. Susan Schwab đánh giá, “Chính phủ Việt Nam đã có nhiều cố gắng trong việc thực thi quyền sở hữu trí tuệ nhưng sản phẩm vi phạm bản quyền vẫn tràn ngập thị trường Việt Nam. Việt Nam cần tăng cường kiểm tra, tăng chế tài xử phạt để hạn chế hành vi này”. GS.TS. Susan Schwab cũng cho biết, Việt Nam vẫn nằm trong danh sách theo dõi của Mỹ về sở hữu trí tuệ cùng nhiều nước khác và theo bà, “Việt Nam cần sớm thoát khỏi danh sách này”.

Bên cạnh đó, “Để đứng trong Hệ thống ưu đãi chung của Hoa Kỳ (GSP) sẽ phụ thuộc rất nhiều vào sự chuyển đổi năng động của Chính phủ và doanh nghiệp Việt Nam”. Doanh nghiệp Việt Nam nên chuẩn bị tận dụng những lợi thế qua việc Mỹ sẽ cắt giảm ưu đãi thuế quan dành cho nhiều nước. Nhiều nước được hưởng ưu đãi thuế quan của Mỹ sẽ được xem xét gia hạn đến 2010, sau đó có một số nước bị loại ra. Đây là cơ hội cho doanh nghiệp Việt Nam giảm bớt áp lực cạnh tranh, đặc biệt trong các loại sản phẩm giày dép, hàng may mặc, trang sức... tại thị trường Mỹ. Mặt khác, Chính phủ Mỹ đang nghiên cứu triển khai TPP (đối tác thương mại xuyên Thái Bình Dương), vì thế Việt Nam nên chuẩn bị cho cơ hội này.

Bùi Tuấn

ĐHQGHN trao Bằng Tiến sĩ danh dự cho GS.TS Susan Schwab

Ngày 30/11/2009, tại Giảng đường 19 Lê Thánh Tông, GS.TS Mai Trọng Nhuận – Giám đốc ĐHQGHN đã trao Bằng Tiến sĩ danh dự của ĐHQGHN cho GS.TS Susan C. Schwab – Đại sứ, nguyên Phó giám đốc hệ thống đại học Maryland, Hoa Kỳ.

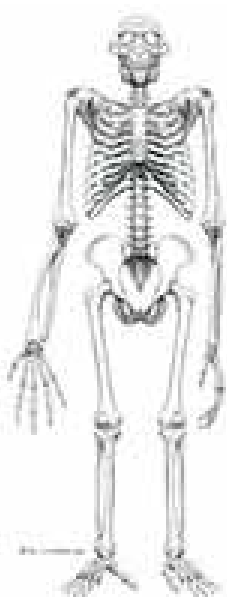
Đây là danh hiệu cao quý của ĐHQGHN để ghi nhận những đóng góp quý báu của bà cho sự phát triển các mối quan hệ hợp tác và hữu nghị với Việt Nam và với ĐHQGHN.

Thời gian tới, GS.TS Susan C. Schwab sẽ tiếp tục giảng bài, seminar cho sinh viên trong vai trò của một giáo sư đại học và nhiều hoạt động khác trong vai trò chuyên gia tư vấn kinh tế – thương mại – giáo dục, đem lại lợi ích cho các bên liên quan.

GS.TS Mai Trọng Nhuận và GS.TS Susan C. Schwab đã cùng ký vào văn bản ghi nhớ buổi làm việc giữa lãnh đạo ĐHQGHN và GS.TS Susan C. Schwab.

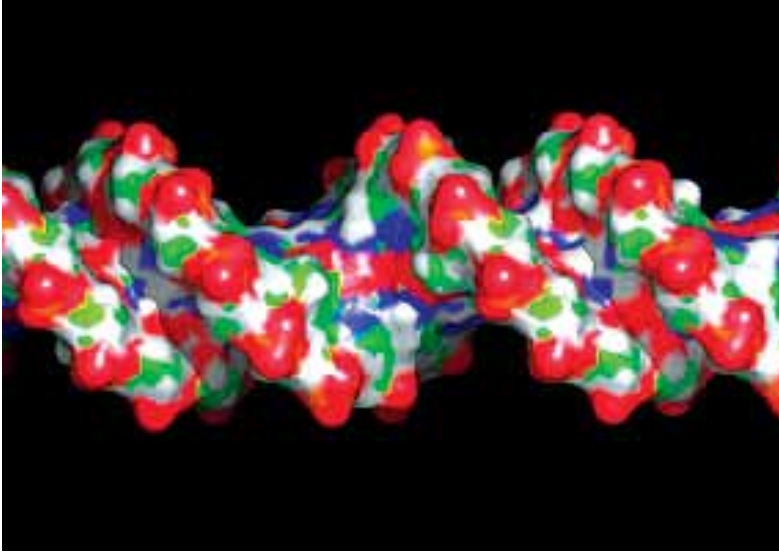
10 khám phá khoa học nổi bật năm 2009

GIẢI MÃ GIEN NGƯỜI, KHÁM PHÁ HÀNH TINH QUAY QUANH NGÔI SAO GIỐNG MẶT TRỜI, NHỮNG ROBOT BIẾT LÀM KHOA HỌC... ĐƯỢC TẠP CHÍ TIME BÌNH CHỌN LÀ 10 KHÁM PHÁ KHOA HỌC NỔI BẬT NĂM 2009

“Ardi” – tổ tiên xa xưa nhất của loài người

Với những ngón tay dài, linh hoạt, bộ xương cao khoảng 4ft và có một cái đầu không lớn hơn đầu của một con tinh tinh lùn (Bonobo), thật dễ dàng cho chúng ta cảm thấy một sự thân thuộc với “nàng” Ardi, bộ xương cổ xưa nhất của một loài vượn người từng được tìm thấy. Được lắp ghép cực kì cẩn thận, tỉ mỉ từ hơn 100 mảnh vụn hóa thạch khai quật tại Ethiopia cho thấy đây là một bộ xương của một con vượn người cái với tên khoa học là *Ardipithecus ramidus* (gọi tắt là Ardi) sống vào khoảng 4.400.000 năm trước và gần như là vô danh cho đến năm 1992, khi những mảnh xương đầu tiên của Ardi được phát hiện. Sau 17 năm nghiên cứu, một nhóm các nhà khoa học, dẫn đầu là Tim D. White thuộc Đại học California, Berkeley, đã công bố một phân tích toàn diện về Ardi vào tháng Mười, trong một loạt các bài báo trên tạp chí Science. Trong số các phát hiện của nhóm nghiên cứu thì thật đáng ngạc nhiên là Ardi không hề giống tinh tinh dù đã được biết đến sớm nhất là hậu duệ của tổ tiên chung cuối cùng giữa con người và tinh tinh. Ngoài ra, mặc dù sống trong rừng nhưng Ardi đã có khả năng đi bằng hai chân – một phát hiện cho thấy tầm quan trọng của các đồng cỏ đã bị giảm xuống, mở đường cho sự tiến hóa của động vật đi bằng 2 chân – con người.

Giải mã bộ gen người

Việc giải mã bộ gen người gần một thập kỷ trước làm tăng kỳ vọng hiểu biết các ảnh hưởng di truyền của con người là trong tầm tay. Tuy nhiên, những mối liên kết giữa các gen và bệnh tật phức tạp hơn nhiều so với những gì chúng ta tưởng tượng. Nó như một rào cản mới trong nghiên cứu về di truyền tín hiệu được biết đến như những thuyết tân sinh, khi thuyết này cho rằng sự vận hành của các gene có thể bị thay đổi bởi những ảnh hưởng từ môi trường và có những thay đổi có thể được truyền qua các thế hệ. Chẳng hạn, những người hút thuốc lá từ thời thanh thiếu niên sẽ có một vài sự thay đổi nhất định trong gen di truyền, điều này có thể làm tăng nguy cơ tuổi dậy thì sớm ở những đứa con của họ. Một nhóm nghiên cứu khác, dẫn đầu là Joseph Ecker thuộc viện Salk ở La Jolla, California, đã nghiên cứu da người và tế bào gốc để tạo ra bản đồ chi tiết đầu tiên về bộ gen người. Bằng cách so sánh bộ gen người này với bộ gen người của các tế bào bệnh, các nhà khoa học sẽ có thể tìm ra phương thức biến đổi trong các bộ gen có thể dẫn đến bệnh ung thư và các bệnh khác. Nghiên cứu này được công bố trên tạp chí Nature, là một bước tiến lớn trong việc nghiên cứu di truyền học để hiểu rõ hơn về những “phù thủy lạ lùng” của tự nhiên đã tạo nên chúng ta ngày nay.

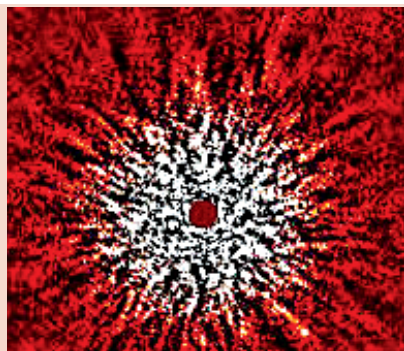
Robot làm khoa học

Vừa qua, “Adam,” tên một máy tính được thiết kế tại Đại học Aberystwyth ở xứ Wales, đã trở thành hệ thống người máy đầu tiên tạo nên một cuốn tiểu thuyết khoa học khám phá khi hầu như không cần sự trợ giúp của con người. Robot từ lâu đã được sử dụng trong các cuộc thử nghiệm – chẳng hạn như sức mạnh tính toán rộng lớn của chúng cộng được hỗ trợ trong việc xâu chuỗi bộ gen người – nhưng Adam là “người” đầu tiên có thể hoàn tất chu kỳ từ giả thuyết tới thử nghiệm, tới tái giả thuyết mà không có sự can thiệp của con người. Phát biểu sau cuộc thử nghiệm Adam xuất hiện trên tạp chí Science, nhà phát minh Ross King cho rằng trí tuệ nhân tạo là tiềm năng khoa học vô hạn và rằng một ngày nào đó một máy tính sẽ tạo nên một phát minh đặc biệt giống như lý thuyết tương đối của Einstein.

Tìm thấy gen giúp điều trị bệnh mù màu.

Một nghiên cứu trên tờ Nature cho thấy một nhóm bác sĩ nhãn khoa đã tìm gen sản xuất protein phát hiện màu vào mắt của hai con khỉ mù màu, điều này cho phép chúng thấy được màu đỏ và màu xanh lá cây cho lần tiêm đầu tiên. Kết quả này đã gây sốc cho hầu hết các nhà nhân khoa hàng đầu thế giới. Đồng tác giả của công trình nghiên cứu, Jay Neitz của Đại học Washington nói rằng nhờ thành công này mà một loạt các khiếm khuyết thị giác một ngày nào đó có thể được chữa khỏi, hơn nữa, điều này có thể làm tăng những xúc cảm trong một con người khỏe mạnh cũng như cách mạng hóa cách chúng ta nhìn thế giới.

Khám phá thêm một hành tinh mới

Vào tháng 12, các nhà thiên văn quốc tế thông báo đã chụp ảnh được một thiên thể giống hành tinh có tên GJ 758 quay xung quanh một ngôi sao tương tự Mặt trời. Khoảng cách từ hành tinh đến ngôi sao mẹ tương tự khoảng cách từ sao Hải Vương đến Mặt trời. Ngôi sao cách Trái đất khoảng 50 năm ánh sáng và thiên thể giống hành tinh có kích thước lớn gấp 10 – 40 lần sao Mộc. Bằng việc sử dụng một thiết bị sẵn tìm hành tinh mới của kính thiên văn Subaru ở Hawaii, cuối cùng các nhà khoa học đã có được bức ảnh chụp trực tiếp thiên thể mới này. Đây là lần đầu tiên họ chụp được hành tinh quay quanh một ngôi sao có kích thước và nhiệt độ giống Mặt trời.

Nuôi cá ngừ trên mặt đất

Tại Australia, một bể cá ngừ bluefin miền nam đang bắt đầu đẻ trứng, và công việc này sẽ kéo dài trong hơn một tháng. “Mọi người nói rằng không thể có chuyện đó”, ông Hagen Stehr, người sáng lập tổ chức Clean Seas, một công ty của Úc hoạt động trong lĩnh vực thức ăn chăn nuôi nói. “Nhưng giờ đây, chúng tôi đã biến điều không thể thành có thể”. Các nhà khoa học tin rằng số hộ dân nuôi cá ngừ bluefin di trú đã giảm mạnh hơn 90% kể từ những năm 1950. Một số khác thì tới mang cá ngừ tới Thái Bình Dương để đẻ trứng và phát triển trong những chiếc lồng được đặt trên biển. Nhưng bằng việc lựa chọn tỉ mỉ những con cá ngừ bluefin để nuôi trên đất liền, tổ chức Clean Seas cuối cùng đã mang ra con đường tương lai cho ngành nuôi cá ngừ biển.

Nước trên Mặt trăng

Vào tháng 11, sáu sứ mệnh cảm tử của tàu thăm dò, các nhà khoa học NASA đã có đủ bằng chứng để tuyên bố, có nước trên Mặt trăng. Cú xả thân ngoạn mục của vào ngày 9/10 đã tạo ra một hố sâu khoảng 100 ft trên bề mặt Mặt trăng. Bằng việc phân tích phổ, các nhà khoa học đã xác định được khoảng 25 gallon nước bốc hơi và băng.

Một số nhà khoa học cho rằng, lượng nước dưới dạng băng đá tại các miệng hố va chạm ở các cực của Mặt trăng đủ để phục vụ cho các cuộc thám hiểm đặt chân lên chị Hằng của các nhà du hành.

Bổ đề toán học Langlands đã được chứng minh

Năm 1979, nhà toán học người Mỹ gốc Canada, Robert Langlands phát triển một lý thuyết đầy tham vọng và mang tính cách mạng kết hợp hai nhánh của toán học là lý thuyết số và lý thuyết nhóm. Theo tính toán, lý thuyết này nghiên cứu tính đối xứng kết hợp với phương trình số học, có tên gọi “chương trình Langlands”. Langlands cùng các đồng nghiệp và sinh viên của mình đã chứng minh được các trường hợp đặc biệt của định lý cơ bản nhưng việc chứng minh trường hợp tổng quát lại khó khăn hơn dự đoán. Và trên thực tế, phải mất 30 năm sau, công việc này mới được hoàn thành.

Sau gần 30 năm, Ngô Bảo Châu, giáo sư toán học Việt Nam, đang làm việc tại ĐH Paris-Sud (Pháp) và Viện Nghiên cứu cao cấp tại Princeton (IAS, Mỹ), đã đưa ra công trình nghiên cứu bổ đề cơ bản cho nhóm unita, công thức vết, một trong những “kỹ thuật” quan trọng nhất để “công phá” các giả thiết chính trong chương trình Langlands. Sau khi được kiểm tra và khẳng định tính chính xác, các nhà toán học trên thế giới đã “thở phào nhẹ nhõm”. “Điều này giống như việc có người làm việc ở phía xa bên kia bờ sông và đợi ai đó bắc một chiếc cầu qua sông này và giúp họ chứng minh được sự tồn tại của mình”, Peter Sarnak, nhà lý luận số học tại IAS, khẳng định.

Chân trời mới cho viễn tải lượng tử

Chúng ta đang đến gần hơn việc hiện thực hóa những ý tưởng trong bộ phim khoa học viễn tưởng Star Trek's, khi các nhà khoa học thuộc Viện nghiên cứu lượng tử, ĐH Maryland đã truyền tải dữ liệu thành công từ một nguyên tử sang một nguyên tử khác cách xa nhau 1 mét.

Tuy không hấp dẫn bằng phép dịch chuyển cơ thể người nhưng quá trình xử lý thông tin định lượng được xem là một dấu ấn trong lĩnh vực về trí thông minh của con người vì một nguyên tử sẽ được chuyển thành một dạng khác mà sự hoạt động của nó vẫn được giữ như ban đầu. Hơn nữa, thành tựu này mở ra cơ hội tạo nên những điều kỳ diệu trong truyền thông tin.

Big Bang trên mặt đất

Được đánh giá là thiết bị thí nghiệm lớn nhất từ trước tới nay với kinh phí xây dựng lên đến 10 tỷ đô la Mỹ, máy gia tốc LHC của Cộng đồng châu Âu đang bắt đầu thực hiện những thí nghiệm không tưởng – tái tạo lại vụ nổ Big Bang. Và vào 29.11 vừa rồi, họ đã có được kết quả mãn nguyện khi làm cho chùm hạt proton đạt mức năng lượng 1.05 TeV. Với kết quả này, LHC đã vượt qua người anh em là máy gia tốc Tevatron ở Fermilab, vốn được mệnh danh là máy gia tốc mạnh nhất thế giới. Nhưng quan trọng hơn cả, điều này sẽ mở ra cơ hội cho các nhà khoa học tìm kiếm cái gọi là “hạt của Chúa” – boson Higgs, mà theo lý thuyết tiên đoán, hạt này chịu trách nhiệm về khối lượng của toàn vũ trụ. Các nhà khoa học cũng đang hy vọng tìm kiếm những bằng chứng khoa học kiểm chứng lý thuyết siêu đối xứng.

Bích Hằng - Đức Phường (theo Time)

ĐÔ THỊ, KHOA HỌC VÀ SỰ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

NĂM NAY ĐÁNH DẤU MỘT SỰ KIỆN VÔ CÙNG QUAN TRỌNG TRONG SỰ DI DÂN MANG TÍNH TOÀN CẦU CỦA NHÂN LOẠI. LẦN ĐẦU TIÊN TRONG LỊCH SỬ LOÀI NGƯỜI, HƠN 50% DÂN SỐ THẾ GIỚI SỐNG TRONG CÁC THÀNH PHỐ. MỘT CUỘC HỘI THẢO QUỐC TẾ ĐÃ DIỄN RA TẠI THÀNH PHỐ TRIESTE, ITALYA VÀO THÁNG 9/2007 NHẪM NGHIÊN CỨU VÀ TÌM KIẾM NHỮNG CHÍNH SÁCH, CHIẾN LƯỢC RỘNG KHẮP CHO VIỆC HÌNH THÀNH NHỮNG ĐÔ THỊ BỀN VỮNG HƠN TRONG MỘT THẾ GIỚI PHÁT TRIỂN.

Quá khứ của nhân loại cư trú trên những trang trại và trong những ngôi làng hẻo lánh. Nhưng tương lai của họ sẽ được sắp đặt trong các đô thị. Sự phức tạp của vấn đề liên quan tới sự phát triển mạnh mẽ, chưa từng có trước đây của các đô thị sẽ là những thách thức chủ yếu của thời đại chúng ta. Đó cũng là chủ đề chính của cuộc hội thảo “Đô thị, Khoa học và Sự bền vững”. Hơn 20 đại biểu đến từ nhiều quốc gia trên thế giới đã tới tham dự.

Năm 1900, chỉ có 220 triệu người, chiếm khoảng 13% dân số thế giới sống tại thành phố. Một thế kỉ sau, con số này là 2,8 tỉ người, tương đương 47% dân số thế giới.

Hiện nay, mỗi tuần các thành phố lớn có hơn 1 triệu người nhập cư. Nếu xu hướng này cứ tiếp tục thì không có lí do gì để không tin rằng đến năm 2050, sẽ có khoảng 6 tỉ người, tương đương 2/3 dân số thế giới sẽ sống tại các thành phố.

Một thế kỉ trước, chỉ có khoảng 16 đô thị với hơn 1 triệu người và hầu hết các thành phố đều đặt tại các quốc gia đang phát triển. Ngày nay, con số này lên tới hơn 400 khu.

50 năm trước, những thành phố 10 triệu dân trở lên – gọi là megacities – hầu như không tồn tại. Nhưng ngày nay, có tới 16 tổ hợp đô thị trên khắp thế giới, trong đó phải kể đến thủ đô Mexico với 18 triệu dân, Bombay và Sao Paolo là 17 triệu dân; Karachi 15 triệu; Lagos 13 triệu và Buenos Aires 12 triệu với hơn một nửa những người sống ở đó là dân nhập cư.

Tiểu Sahara châu Phi là khu vực có tốc độ đô thị hóa nhanh nhất thế giới. Tỷ lệ mở rộng đô thị ở đây là hơn 4,5% mỗi năm, điều đó có nghĩa là tới năm 2030, dân cư thành thị của châu Phi sẽ lên tới con số 750 triệu người. Một con số quá lớn so với châu Âu.

Tuy nhiên, châu Phi không phải là ngoại lệ. Cư dân thành thị của châu Á cũng đã tăng gấp đôi từ 1,3 tỉ lên 2,64 tỉ người và dân số tại các thành phố của châu Mỹ Latin và Caribe cũng tăng từ 394 triệu người lên 609 triệu.

Các nhà nhân khẩu học dự đoán rằng tới năm 2030 sẽ có hơn 60% dân số của các nước đang phát triển sống ở đô thị.

Trước đây không có quá nhiều người nhập cư vào các thành phố lớn cũng như chưa bao giờ số lượng người nghèo tại các quốc gia chậm phát triển lại di động như hiện nay.

Có thể dễ dàng kiếm được một công việc – đó là lực hút người dân đổ xô tới thành phố nhưng chính khoa học và kĩ thuật mới là động lực để phát triển thành phố và khiến người ta có thể trụ vững ở đây. Điều này thật đúng ngay cả khi chúng ta nói về các nhà máy dệt của thế kỉ XIX hay những trung tâm thương mại lớn của thế kỉ XX.

Lịch sử cho chúng ta biết đô thị là nơi sự cách tân được chào đón và những rắc rối trở thành cơ hội. Đây là trường hợp của các nước phát triển, qua hơn hai thế kỉ, dù với tốc độ đô thị hóa chóng mặt,

các đô thị ở đây đã phân chia các hệ thống nước, xử lí rác và phương tiện giao thông công cộng một cách hoàn hảo. Tất nhiên, sự phát triển sẽ luôn phải đi kèm với những khủng hoảng nhưng chúng ta luôn biết cách vượt qua. Bằng chứng là không gì phải nghi ngờ chất lượng cuộc sống của các cư dân tại London, New York và Tokyo – cùng với rất nhiều nguy cơ, những mối lo lắng và sự không hài lòng mà cuộc sống đô thị mang lại – ngày nay tốt hơn nhiều so với thế kỉ XIX và người

dân tại các thành phố này có khỏe hơn và sống lâu hơn.

Đó là lí do để tin rằng một tiến trình như thế sẽ diễn ra tại các đô thị của các nước đang phát triển. Nhưng đồng thời đó cũng là một mối bận tâm. Bởi vì trường hợp của các nước đang phát triển ngày nay không hề giống với thời kì bùng nổ đô thị các đây một hoặc hai thế kỉ trước: tốc độ đô thị hóa tại các nước đang phát triển hiện nay diễn ra nhanh hơn, còn nguồn tài nguyên thì ngày càng cạn kiệt, và những thể chế được

định ra nhằm đối phó với những thách thức không còn mạnh mẽ như trước nữa. Hơn nữa, rất nhiều thách thức ngày này đã mang tính toàn cầu, ví dụ như sự ấm lên của Trái Đất làm cho các thành phố không thể quyết định số phận của chính mình bất chấp việc những chính sách của họ có thể gây ảnh hưởng tới những cấp độ vùng, miền.

Các trung tâm đô thị là điểm trọng tâm của cuộc cách tân và đó cũng là nơi những người nghèo hướng tới. Cao ủy Liên Hợp Quốc về nhà ở ước lượng rằng cho tới số dân tại các thành phố lớn của các nước đang phát triển là dân nhập cư trái phép hoặc không chính thức. Điều đó đồng nghĩa với việc những thành phố phồn hoa rực rỡ sắc màu sẽ dần bị thay thế bởi những khu nhà tồi tàn, tạm bợ, những khu ổ chuột bẩn thỉu. Gần ba trong bốn khu thành thị của vùng Tiểu Sahara đang sống trong tình trạng thiếu nước sạch, thiếu hệ thống chăm sóc y tế, nhà ở tồi tàn và việc sở hữu mảnh đất của họ không được đảm bảo. Những chính sách khôn ngoan sẽ là công cụ để giải quyết các vấn đề trên. Nhưng điều đó yêu cầu việc ứng dụng một cách hiệu quả khoa học và công nghệ.

Hội thảo về “Đô thị, khoa học và Sự phát triển bền vững” đã chỉ

ra những cách thức mà các nước đang phát triển đang làm và sẽ phải làm để chống lại những thách thức được đặt ra bởi sự đô thị hóa không được báo trước. Theo các nghiên cứu thì việc tìm ra những vấn đề từ quản lý nguồn nước và rác thải, tới giao thông và ô nhiễm không khí, nhà ở và điều kiện sống, việc học tập và giao tiếp... đã đưa ra các phương thức sử dụng khoa học kỹ thuật trong việc nâng cao đời sống của đại bộ phận dân cư coi thành phố là mái ấm của họ.

Mục đích cuối cùng của hội thảo không chỉ dừng lại ở chỗ đưa ra

các ý kiến mà còn là việc chia sẻ kinh nghiệm của các nhà nghiên cứu và hoạch định chính sách. Các nhà tổ chức hội thảo mong muốn đơn giản hóa việc trao đổi kinh nghiệm và thông tin theo cách sẽ giúp các nước tham gia có thể mở rộng hiểu biết của mình và ứng dụng vào thực tế của mỗi quốc gia trong việc đối mặt với những vấn đề đô thị hóa. Đó cũng là hi vọng của chúng ta rằng một quá trình đô thị hóa đang diễn ra hiện nay sẽ đi theo đúng định hướng: mang những kinh nghiệm đổi mới trong việc ứng dụng khoa học kỹ thuật một cách rộng rãi tới

một lượng lớn hơn các nhà khoa học, các chuyên gia phát triển và các nhà hoạch định chính sách.

Thế giới của các nước đang phát triển sẽ phải đối mặt với vô vàn vấn đề nan giải trong những năm sắp tới, như đói nghèo, giáo dục, chăm sóc sức khỏe cộng đồng, năng lượng và môi trường. Câu hỏi “sống ở đâu” đã được nhắc tới. Và chắc chắn phần lớn dân số thế giới trong những năm tới đây sẽ sống ở thành phố. Nhưng câu hỏi “Sống ở thành phố như thế nào” lại đang chưa có câu trả lời và câu hỏi “như thế nào” này sẽ quyết định chúng ta có khả năng tìm thấy con đường dẫn tới tương lai bền vững hay không.

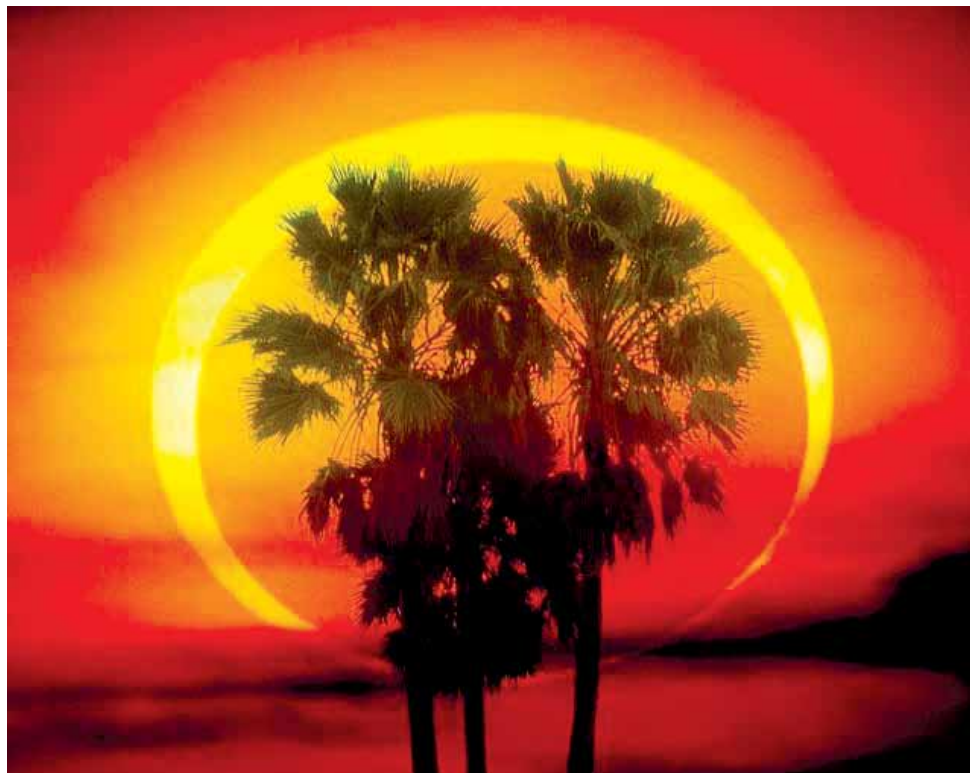
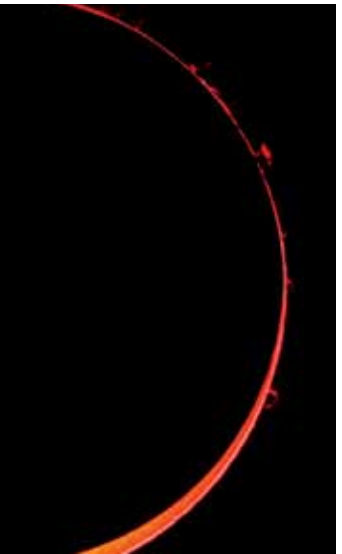
Mỹ Sơn (theo TWAS Newsletter)

NHỮNG HIỆN TƯỢNG THIÊN VĂN ĐẸP NHẤT NĂM 2010

Các hành tinh trong năm 2010

Một thành viên nhỏ bé nhất trong hệ Mặt trời mà ít người có cơ hội được chiêm ngưỡng đó là sao Thủy. Lý do bởi vì hành tinh này khá nhỏ, chỉ nhỉnh hơn Mặt trăng một chút lại khá gần Mặt trời nên thường bị ánh sáng chói lòa của Mặt trời lấn át. Nhưng vào cuối tháng 3 đến giữa tháng 4, giữa tháng 7 đến giữa tháng 8, giữa tháng 11 đến giữa tháng 12

năm 2010, chúng ta sẽ có dịp nhìn thấy hành tinh mang tên vị thần thương mại và truyền tin trong thần

thoại Hy Lạp – Mercury xuất hiện ở chân trời Đông trước khi Mặt trời mọc và chân trời Tây ngay sau khi Mặt trời lặn. Sao Thủy di chuyển khá nhanh trên bầu trời và độ cao cực đại so với đường chân trời không bao giờ vượt quá 28°.

Được gán cho Nữ thần tình ái và sắc đẹp Venus, sao Kim tỏa sáng trên bầu trời năm 2010 và luôn là ngôi sao sáng nhất với ánh sáng màu vàng nổi bật. Đặc biệt, vào ngày 3/3/2010 sao Kim và sao Thủy sẽ hội ngộ với nhau và chỉ cách nhau khoảng 3°. Vị trí của sao Kim so với đường chân trời không bao giờ vượt quá 48°.

Sao Hỏa, hành tinh mang tên vị

thần chiến tranh Mars ,tiếp tục nổi bật với ánh sáng màu đỏ lửa trong suốt năm 2010. Sao Hỏa sẽ tiến gần Trái đất nhất vào ngày 29.1. Từ Trái đất, hành tinh này sẽ đạt kích thước lớn nhất và sáng nhất. Đây hẳn là cơ hội tuyệt vời cho những ai yêu thiên văn quan sát và chụp ảnh hành tinh này.

Sao Mộc sẽ tỏa sáng và trở lên “lớn nhất” nếu quan sát từ Trái đất khi khoảng cách giữa Trái đất và “người ảnh cả” trong Hệ Mặt

trời này đến... 2 lần, trong đó người dân châu Á, bao gồm cả Việt Nam, sẽ được quan sát nhật thực một phần.

Lần nhật thực thú nhất là nhật thực hình khuyên xảy ra ngày 15/1/2010. Không giống như nhật thực toàn phần, nhật thực hình khuyên lộng lẫy với “chiếc nhẫn thần”. Hiện tượng này xảy ra khi đĩa Mặt trăng không đủ lớn để có thể che phủ hết đĩa Mặt trời, lúc đó, Mặt trời hiện ra như một chiếc nhẫn khổng lồ giữa bầu trời

NHỮNG TRẬN MƯA SAO BĂNG NỔI TIẾNG, NHỮNG HIỆN TƯỢNG THIÊN NHIÊN KỲ THÚ NHƯ NHẬT THỰC, NGUYỆT THỰC HAY SỰ HỘI TỤ CỦA CÁC HÀNH TINH SẼ ĐƯỢC CHIÊM NGƯỠNG TRONG NĂM 2010.

vào ban ngày. Người dân ở các nước Châu Phi, Ấn Độ và Trung

trời này gần nhau nhất vào ngày 21/9/2010. Còn hành tinh thứ 5 trong “ngũ hành” – sao Thổ, sẽ đạt kích thước cực đại vào ngày 21/3. Tuy nhiên, qua kính thiên văn, chúng ta chỉ có thể quan sát được chiếc vành mảnh khảnh của sao Thổ chứ không duyên dáng như những năm trước.

Nhưng sự kiện mong chờ nhất trong năm 2010 là sự hội ngộ của 4 hành tinh trên bầu trời phía Tây: sao Kim, sao Hỏa, sao Thổ và sao Thủy vào cuối tháng 7/2010. Các nhà thiên văn thường ví đây là “bữa tiệc” của các hành tinh.

Nhật thực

Trong năm 2010, chúng ta có dịp chiêm ngưỡng hiện tượng thiên

Quốc có cơ hội được chiêm ngưỡng hiện tượng này. Vị trí quan sát được nhật thực cực đại nằm trên Ấn Độ Dương, hầu hết Châu Phi và Châu Á sẽ được quan sát nhật thực một phần. Đặc biệt, người dân ở phía Bắc bộ, sẽ quan sát được tỷ lệ che khuất khá lớn. (Hà Giang là nơi quan sát được tỷ lệ che khuất cực đại lớn nhất Việt Nam là 73,8%, Hà Nội là 67,3%, Tp.HCM là 38,1%).

Vào ngày 11/7/2010, nhật thực toàn phần sẽ được quan sát trong một dải hẹp chạy dọc Nam Thái Bình Dương và kết thúc ở khu vực phía Nam của Chile và Argentina. Dải nhật thực một phần sẽ được quan sát trong một vùng rộng

© Stéphane Guisard

hơn bao gồm Nam Thái Bình Dương và một phần Nam Mỹ.

Nguyệt thực

Cũng giống như nhật thực, trong năm 2010, người dân thế giới sẽ được “thưởng thức” 2 lần nguyệt thực trong đó có một lần nguyệt thực toàn phần.

Lần nguyệt thực thứ nhất xảy ra vào 26/6 và là nhật thực một phần. Người dân ở khu vực Đông Á (trong đó có Việt Nam), Thái Bình Dương, Phía Tây của Bắc Mỹ và Nam Mỹ có cơ hội được chiêm ngưỡng hiện tượng này.

Cơ hội được quan sát nguyệt thực toàn phần tốt nhất trong năm 2010 xảy ra vào đêm 20, sáng 21/12. Những người dân sống ở Bắc Mỹ và Thái Bình Dương có cơ hội được quan sát nguyệt thực toàn phần. Người dân Bắc Âu, một phần Bắc Phi, Đông Á (trong đó có Việt Nam) chỉ quan sát được hiện tượng một phần.

Mưa sao băng

Đến hẹn lại lên, những trận mưa sao băng nổi tiếng tiếp tục xảy ra trong năm 2010. Ba trong số gần 10 trận mưa sao băng đẹp nhất trong năm tới là: Anh Tiên, Sư Tử và Song Tử.

Bầu trời không trăng là điều kiện lý tưởng để quan sát trận mưa sao băng Anh Tiên sẽ đạt cực đại vào ngày 13 - 14/8/2010, với số sao băng được tiên đoán lên đến 60 vệt/giờ. Tâm điểm của trận mưa sao băng nằm trong chòm sao Anh Tiên. Để tận hưởng bữa tiệc sao băng này khoảng 2 giờ sáng trong thời gian diễn ra cực đại, chúng ta nhìn về phía Đông Bắc nơi chòm sao Anh Tiên xuất hiện.

Trận mưa sao băng Sư Tử sẽ đạt cực đại vào ngày 17 - 18/11/2010. Nhìn về phía chòm sao Sư Tử lúc nửa đêm trong những ngày diễn ra cực đại, chúng ta có thể quan sát được khoảng 40 - 60 vệt sao băng/giờ. Cứ sau chu kỳ 33 năm, chúng ta sẽ được chiêm ngưỡng “bão” sao băng Sư Tử với số lượng sao băng lên đến trên 1.000 sao băng/giờ. “Bão” sao băng Sư Tử gần đây nhất xảy ra vào năm 2001. Với nhiều màu sắc rực rỡ, trận mưa sao băng Song Tử, đạt cực đại vào ngày 13 - 14/12 được hứa hẹn với số sao băng cực đại lên đến 60 vệt/giờ. Tâm điểm sao băng trận mưa sao băng xảy ra trong chòm sao Song Tử. Những ai yêu thích hiện tượng này có thể đón xem vào sau nửa đêm ngày diễn ra cực đại, nhìn về phía chòm sao Song Tử.

Đức Phường

CÔNG NGHỆ NANO

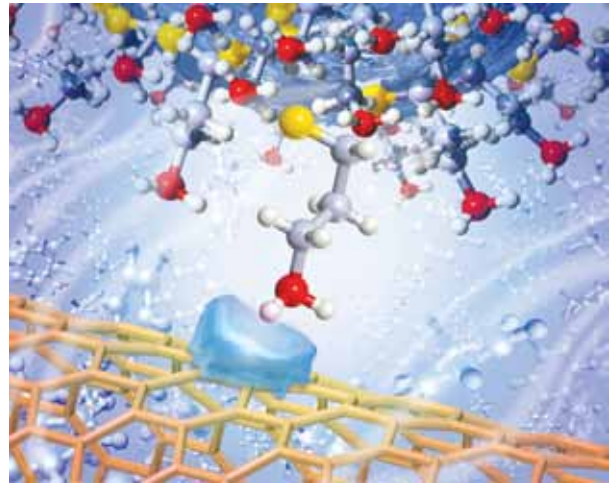
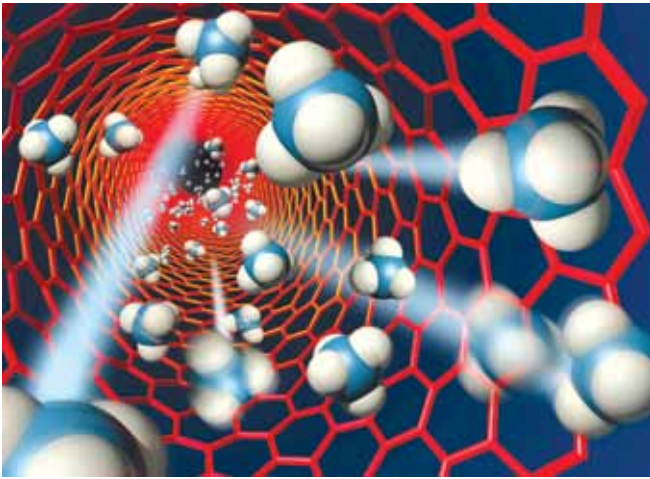
VÀ SỰ PHÁT TRIỂN Ở TRUNG QUỐC

TỪ NHỮNG NĂM ĐẦU THẬP NIÊN 1990, TRUNG QUỐC ĐÃ ĐẦU TƯ VÀO KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ NANO. QUỐC GIA NÀY HIỆN CÓ MẠNG LƯỚI GỒM HƠN 20 VIỆN NGHIÊN CỨU, 50 TRƯỜNG ĐẠI HỌC VÀ HƠN 300 CÔNG TY THƯƠNG MẠI HOẠT ĐỘNG TRONG LĨNH VỰC KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ NANO. VỚI ĐỘI NGŨ NGHIÊN CỨU GIỎI HÙNG HẬU (ƯỚC TÍNH KHOẢNG HƠN 3.000 NGƯỜI) TRONG ĐÓ NHIỀU NHÀ KHOA HỌC ĐƯỢC ĐÀO TẠO TẠI CHÂU ÂU, NHẬT BẢN VÀ MỸ, TRUNG QUỐC ĐƯỢC XẾP LÀ MỘT TRONG 5 QUỐC GIA ĐỨNG ĐẦU THẾ GIỚI VỀ LĨNH VỰC ĐANG PHÁT TRIỂN RẤT NHANH NÀY.

Những tiến bộ của ngành khoa học công nghệ nano

Trong số các lĩnh vực chính của khoa học và công nghệ nano đang được các nhà khoa học Trung Quốc đặc biệt quan tâm, nghiên cứu vật liệu nano chiếm vị trí trọng tâm. Những nghiên cứu về ống nano carbon (CNT) có thể xem là tiêu biểu cho tiến bộ nhanh chóng của lĩnh vực thiết kế vật liệu thấp chiều.

Nhóm nghiên cứu dẫn đầu bởi S.S. Xie, Viện vật lý thuộc Viện Khoa học Trung Quốc (CAS), đã phát minh ra phương pháp “phát triển khuôn” (template growth) có thể điều khiển được cả đường kính và hướng phát triển của ống nano carbon nhiều lớp. Báo cáo gần đây của nhóm nghiên cứu S.S. Fan, đại học Tsinghua, lập nên kỉ lục thế giới về tổng hợp ống nano carbon dài nhất và hẹp nhất, trình bày về tổng hợp “sợi

vải" làm bằng ống nano cacbon và ứng dụng của chúng trong phát sáng và phân cực ánh sáng.

Đối với vật liệu nano kim loại, nhóm nghiên cứu ở Viện nghiên cứu kim loại, CAS, dẫn đầu bởi K Lu, đã khám phá ra tính siêu dẻo của đồng ở cấu trúc nano. Những nghiên cứu tiếp theo, họ đã sản xuất được tinh thể kép đồng mật độ cao ở kích thước nano có sức căng lớn hơn khoảng 10 lần hạt đồng thô trong lúc vẫn giữ được tính dẫn điện giống như đồng nguyên chất. Đây là kết quả rất có ý nghĩa, khi mà các phương pháp truyền thống nhằm tăng sức căng của kim loại thường làm giảm tính dẫn điện, tạo nên sự bù trừ giữa tính dẫn điện và độ bền cơ học. Trong một nghiên cứu khác, Lu và các đồng nghiệp của ông đã phát triển kỹ thuật để tăng khả năng khuếch tán của Crôm qua chất nền sắt (khả năng khuếch tán là xu hướng của một thành phần, ví dụ nhiệt hay trong trường hợp này là nguyên tử crôm phân bố đồng đều bằng cách phân tán trong môi trường khác). Tính chất mới này của crôm đạt được bằng cách xử lý cơ học bề mặt sắt liên tục ở 350°C, nhiệt độ này thấp hơn khoảng 300°C đến 400°C so với nhiệt độ xử lý truyền thống. Khả năng khuếch tán của crôm trong tinh thể nano sắt cao hơn 7 - 9 lần so với crôm trong tinh thể sắt thường. Tính chất này sẽ làm cho quá trình sản xuất các vật liệu kỹ thuật truyền thống được cải thiện và có thể dẫn đến sự phát triển của các loại vật liệu mới cho ứng dụng kỹ thuật.

Tác động toàn cầu

Trong suốt 10 - 15 năm qua, công nghệ nano được xem là một trong những môn khoa học hàng đầu trong cả nghiên cứu cơ bản và nghiên cứu công nghệ cao và được phát triển trên toàn cầu. Thành tựu khoa học của các nhà khoa học nano Trung Quốc đang trở nên có ý nghĩa hơn bao giờ hết. Chẳng hạn, trong cả 2004 và 2005, quốc gia này xếp thứ hai trong việc xuất bản các bài báo khoa học. Tuy nhiên uy tín bài báo của các nhà khoa học Trung Quốc vẫn còn thua xa bài báo của đồng nghiệp ở các nước phát triển hơn. Từ năm 2001 đến 2003, số lần trích dẫn một bài báo về công nghệ nano được xuất bản bởi các nhà khoa học làm việc ở Đức, Nhật Bản và Mỹ lần lượt là 4,54; 3,7 và 6,56. Trong khi đó của Trung Quốc là 2,28; một số nhóm nghiên cứu được trích dẫn thường xuyên hơn số trung bình.

Thuật ngữ nano đã trở nên phổ biến ở Trung Quốc. Một số công ty có thể thể tăng lợi nhuận bằng cách dán nhãn sản phẩm của họ là sản phẩm nano, một số sản phẩm là giả danh. Tình trạng này dẫn đến việc thành lập tổ chức quản lý tiêu chuẩn quốc gia, có thẩm quyền ban hành và thiết lập tiêu chuẩn và hệ thống đánh giá sản phẩm nano. Trong năm 2004, một hội đồng quốc gia đặc biệt đã được thành lập để đánh giá trong phòng thí nghiệm dưới thẩm quyền của Hội đồng các phòng thí nghiệm quốc gia. Vào tháng 2 năm 2005, bảy tiêu chuẩn quốc gia về vật liệu nano được phát

hành, bao gồm một thuật ngữ, 4 tiêu chuẩn cho sản phẩm bột nano (bột niken, kẽm oxit, titan oxit và canxi cacbonat) và hai tiêu chuẩn cho kiểm tra phân tích (phương pháp hấp phụ khí của Brunauer, Emmett và Teller; đo kích thước hạt của bột nano bằng nhiễu xạ tia X). Cộng đồng khoa học cũng được mời tham gia các hoạt động cộng đồng để cung cấp đánh giá chân thực về các ảnh hưởng xã hội của công nghệ đang phát triển này. Phân tích kỹ lưỡng sẽ hướng dẫn khoa học và công nghiệp trong lĩnh vực quan trọng này.

Vẫn có sự khác biệt đáng kể trong ứng dụng thực tiễn giữa Trung Quốc và các nước có nền kinh tế phát triển khác, đặc biệt là trong lĩnh vực phát triển các thiết bị kích thước nano và công nghiệp hóa. Tuy nhiên, các nhà khoa học Trung Quốc sẽ tiếp tục đóng góp cho sự tiến bộ của công nghệ nano bằng nhiều cách, vừa là đối tác trong các chương trình hợp tác và vừa là đối thủ cạnh tranh đang theo dõi cẩn thận thị trường toàn cầu tương lai. Nghiên cứu ứng dụng, có những ưu tiên riêng của nó, tham gia hợp tác nhiều hơn với các đồng nghiệp quốc tế và công nghiệp. Tiến bộ bắt nguồn từ những nghiên cứu như thế cũng được xem là đóng góp quan trọng cho phát triển bền vững và cải thiện chất lượng cuộc sống của hàng triệu người Trung Quốc, góp phần đem lại lợi ích cho cộng đồng quốc tế.

Đức Minh (Theo TWAS)

DẦU MỎ VÀ THÁCH THỨC CÔNG NGHỆ

TRỮ LƯỢNG DẦU MỎ VỐN HẠN CHẾ. TUY NHIÊN, VIỆC SẢN XUẤT CÁC LOẠI DẦU MỚI, DẦU “CÔNG NGHỆ CAO” CÓ THỂ LÀM CHẬM LẠI QUÁ TRÌNH CẠN KIẾT NGUỒN TÀI NGUYÊN NÀY.

Trữ lượng của OPEC

Giá dầu không ngừng leo thang: đã vượt ngưỡng 100 USD/thùng vào tháng Giêng 2008. Giá dầu đắt đỏ, theo như đa phần các nhà quan sát, không báo hiệu một sự suy thoái mà chỉ do mối quan hệ cung – cầu quá căng thẳng. Tuy nhiên, do dầu là năng lượng hóa thạch tức có hạn nên tình trạng sản xuất giảm sút, trữ lượng cạn kiệt là điều tất yếu. Dầu sẽ còn chảy thêm bao lâu nữa?

Yves Mathieu, kĩ sư địa chất của Phân khoa Địa lý – Địa hóa học thuộc IFP (cơ quan nghiên cứu và đào tạo về năng lượng, giao thông và môi trường Pháp) giải thích: “Toàn bộ nguồn dầu mỏ trên thế giới ước tính khoảng từ 10.000 đến 12.000 tỉ thùng. Nhưng, với điều kiện kĩ thuật, kinh tế hiện nay và trong tương lai, chỉ có thể khai thác được 30% nguồn tài nguyên này vì một vài mỏ dầu nằm quá sâu chằng hạn”. 1/3 nguồn dầu có khả năng khai thác sắp bị rút hết. Tối đa chỉ còn khoảng 2.000 tỉ thùng dầu để khai thác. Trữ lượng dầu của OPEC (Tổ chức các nước xuất khẩu dầu mỏ) ứng với lượng dầu chúng ta có khả năng khai thác trong những điều kiện kĩ thuật và kinh tế hiện nay.

Trữ lượng dầu chắc chắn khai thác được tập trung ở một số ít quốc gia, đa phần là thành viên của OPEC. Một nửa lượng dầu ấy nằm trên lãnh thổ bốn nước Trung Đông: Ả Rập Xê-út (22%), I-ran, I-rắc và Cô-ét. Các thành viên OPEC khác là các nước sản xuất dầu lớn như Vê-nê-đuy-ê-la, Ăng-gô-la, Ni-gê-ri-a. Ngoài ra, Liên Xô cũ, Hoa Kỳ, Ca-na-đa (tài nguyên dầu không thông thường), Trung Quốc, Bra-xin, Mê-hi-cô cũng có trữ lượng đáng kể (hơn 10 tỉ thùng mỗi nước).

NHỮNG VÙNG CHƯA ĐƯỢC KHAI THÁC

Tiềm năng của các mỏ mới khám phá rất lớn vì hiện nay một vài vùng vẫn chưa hoặc còn ít được khai thác. Đó là các vùng nằm ven Bắc Băng Dương hoặc các khu vực nằm dưới lớp đáy đại dương. Nhờ các phương tiện thăm dò địa chấn mới và phương pháp tạo mô hình các vùng trầm tích

để tái tạo lịch sử địa chất và quá trình hình thành dầu mỏ của các khu vực này nên có thể khai thác được các mỏ dầu mới phát hiện. Ở lục địa cũng vậy, hiện nay chúng ta ngày càng tiếp cận được các mỏ nằm sâu trong lòng đất, đến tận hơn 4.500 mét ngay cả khi áp lực và nhiệt độ cao làm nảy sinh những vấn đề mới về kỹ thuật.

Ngoài ra thế giới đang khai thác tối đa tài nguyên dầu “không thông thường” như dầu nặng và siêu nặng, cát nhựa (tar sands) và dầu đá phiến (shale oil). Tiềm năng của chúng rất đáng kể, ít nhất là 7.000 tỉ thùng tương đương hơn 50% nguồn dầu mỏ thông thường! Một vài mỏ ở Vê-nê-đuy-ê-la và Ca-na-đa đã được khai thác (3% sản lượng thế giới) với chi phí gấp đôi chi phí khai thác dầu thông thường. Tuy nhiên, việc khai thác lại đặt ra nhiều vấn đề về môi trường: lượng khí gây hiệu ứng nhà kính thải ra quá nhiều, cần một lượng nước rất lớn để rút dầu ra và sau đó phải xử lí nước này lại.

Đá phiến chứa khoảng 3.000 tỉ thùng dầu thông thường. Đây

không phải dầu ở dạng lỏng mà là đá chứa dầu. Kỹ thuật khai thác loại này gần giống khai thác quặng. Ê-tô-ni-a đã sử dụng loại đá này: Đốt trực tiếp trong các nhà máy điện. Hoa Kỳ đang nghiên cứu để chiết xuất dầu từ đá.

DẦU “CÔNG NGHỆ CAO”

Các loại dầu mới, dầu “công nghệ cao” có thể làm trữ lượng dầu trong tương lai tăng mạnh. Tuy nhiên, “dầu mỏ có thể bắt đầu thoái trào, không phải do thiếu trữ lượng mà trước hết do thiếu đầu tư tài chính và thiếu nguồn nhân lực cả về số lượng và chất lượng, kĩ sư Yves Mathieu dự báo. Do vậy, theo ông, cần gấp rút đầu tư trang thiết bị, cải tiến công nghệ và đào tạo bởi một nửa chuyên gia trên thế giới sẽ nghỉ hưu trong mười năm tới. Nếu chi phí dầu tư thăm dò và khai thác một thùng dầu tiềm năng ở biển Bắc và Bắc Mỹ cao (0,25 đến 0,30 USD/thùng) thì chi phí ở Nga và Trung Đông thấp hơn nhiều (khoảng 0,05 USD). “Phải mất 5 đến 10 năm mới đưa một mỏ dầu tìm được vào khai thác và cũng mất chừng ấy

thời gian để nghĩ ra, phát triển và sử dụng các phương pháp khai thác hiệu quả hơn. Do vậy, tình hình rất cấp bách”, Yves Mathieu nhấn mạnh. Tháng mười một năm ngoái, Cơ quan năng lượng quốc tế IEA khuyến nghị tất cả các nước nhắm đến mục tiêu “phi cacbon hóa” năng lượng vì hai lí do: Tạo an toàn cho các nguồn cung ứng năng lượng và giảm lượng khí thải gây hiệu ứng nhà kính.

Quan điểm này được Olivier Appert, chủ tịch IFP chia sẻ: “Vấn đề thiết yếu của việc sản xuất dầu mỏ, tâm điểm của mọi sự chú ý, chỉ là thách thức năng lượng trong tương lai. Làm chủ giai đoạn chuyển tiếp là thử thách lớn nhất trong những năm tới, và để đạt được điều này, nhất thiết phải vừa đảm bảo nguồn cung dầu mỏ vừa đẩy mạnh phát triển các năng lượng thay thế”. Đây chính là điều kiện tiên quyết nếu muốn tránh những căng thẳng chính trị và kinh tế trầm trọng trong những năm sắp đến.

Hồ Thủy An (tạp chí La Recherche)

Những con khỉ biết nói và sự tiến hóa của ngôn ngữ.

Nếu bác sĩ thú y Dolittle chỉ là một nhân vật viễn tưởng được thiếu nhi yêu thích bởi ông có khả năng nói chuyện với thú vật thì ngày nay, các nhà khoa học đã phát hiện ra rằng một số con khỉ, dù không nói chuyện được với con người thì ít nhất chúng cũng có khả năng nói chuyện với nhau.

Một nhóm nghiên cứu ở công viên quốc gia bờ biển Ivory đã phát hiện ra rằng giống khỉ Campbell có thể bổ sung những âm thanh đơn giản vào những tiếng kêu báo động của chúng để tạo ra những âm mới và sau đó kết hợp với nhau để truyền tải được nhiều thông tin hơn.

Các nhà khoa học đã nghiên cứu những con đực trong sáu nhóm khỉ hoang dã. Những con khỉ này có nhiệm vụ cảnh báo những sự xáo trộn và mối hiểm họa bất ngờ và sử dụng tiếng kêu của chúng để thông báo cho bầy.

Các nhà khoa học phát hiện ra rằng các con khỉ này phát ra một số tiếng kêu báo động như bum, crack, hock. Nhóm nghiên cứu thấy rằng âm bum được phát ra khi phát hiện ra một nhánh cây bị gãy hay khi ra hiệu cho cả bầy lên đường. Những tiếng kêu như vậy được trộn lại với những tiếng kêu khác trong những trường hợp khác nhau để thông báo hoặc cảnh báo cho những con khỉ trong bầy về những sự việc khác...

Các nhà khoa học nói rằng những phát hiện này có khả năng giúp chúng ta khám phá ra nguồn gốc và bản chất của ngôn ngữ.

Việt Tuyên

Giải Nobel lao đao vì suy thoái kinh tế

Từ trước tới nay người đoạt giải Nobel luôn được nhận 10 triệu krona Thụy Điển (SEK), tương đương với 1,5 triệu USD theo tỷ giá hiện nay. Nhưng, theo Reuters, cuộc suy thoái kinh tế khiến hoạt động đầu tư của Quỹ Nobel trở nên khó khăn hơn. “Rất có thể chúng tôi sẽ buộc phải giảm mức tiền thưởng dành cho người đoạt giải trong tương lai. Chúng tôi đã vượt qua cơn bão tài chính, nhưng vẫn không tránh khỏi tình trạng chao đảo”, Michael Sohlman, Giám đốc điều hành Quỹ Nobel, phát biểu trong một cuộc họp báo vào ngày 5/12.

Theo Sohlman, những tài sản do Quỹ Nobel quản lý giảm gần 20% giá trị trong năm tài khóa 2008 do khủng hoảng tài chính, và mới phục hồi một chút trong năm nay.

Reuters cho biết, tổng số tiền phải chi cho các giải Nobel năm nay vào khoảng 120 triệu SEK (17,5 triệu USD) – bao gồm tiền thưởng cho người đoạt giải, chi phí cho một bữa tiệc sang trọng tại thành phố Stockholm (Thụy Điển) và chi phí cho buổi lễ trao giải Nobel Hòa bình tại thành phố Oslo (Na Uy). Trang web của Quỹ Nobel (nobelprize.org) nói rằng giá trị giải thưởng được giữ ở mức ổn định hoặc tăng dần theo từng năm kể từ năm 1950.

Minh Long

Ổ cứng mỏng nhất thế giới.

Ngày 15/12, Seagate Technology đã ra mắt ổ cứng Momentus Thin, ổ cứng 2,5 inch mỏng nhất thế giới cho các laptop siêu gọn nhẹ và laptop dòng sơ cấp, netbook hiện đại, thiết bị sao lưu và

hàng điện tử tiêu dùng.

Với bề dày chỉ 7mm, ổ Momentus Thin giúp các nhà sản xuất thiết bị gốc (OEM) và các công ty hợp nhất hệ thống giảm đáng kể chi phí trên một gigabyte lưu trữ. Sản phẩm mới này cũng tạo tiền đề cho sự ra đời của một dòng laptop sơ cấp siêu mỏng. Ổ Momentus Thin đem đến thiết bị lưu trữ mỏng nhẹ, giá rẻ với chi phí phải chăng cho netbook và laptop mỏng nhẹ, cho phép các hãng sản xuất máy tính trình làng những hệ thống tiếp cận một thị trường rộng lớn hơn.

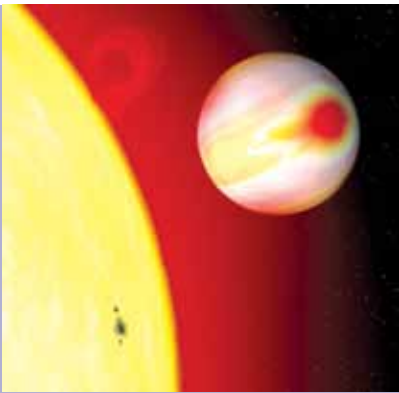
Cơ nhân tạo dùng sức mạnh hydrogen

Các nhà nghiên cứu thuộc Đại học Nevada (Mỹ) đã tạo ra một loại cơ bắp nhân tạo vận hành bằng hydrogen thông qua hydride kim loại.

Hydride kim loại là loại kim loại xốp có thể tiếp nhận, tồn trữ hydrogen ở áp suất và nhiệt độ thấp. Các nhà khoa học Mỹ đã sử dụng loại hydride kim loại làm bằng hỗn hợp kền, đồng, can-xi và mangan để trữ hydrogen. Khi kim loại hấp thụ đủ hydrogen, khí này sẽ được phóng thích, tạo ra sức mạnh cho cơ bắp. “Nung nóng kim loại thì hydrogen thoát ra, làm mát thì hydrogen trở lại” – giáo sư Kwang Kim, chủ trì cuộc nghiên cứu, cho biết. Nhóm nghiên cứu đã sử dụng một thiết bị nhiệt điện để kiểm soát việc phóng thích hydrogen. Khi thiết bị được làm nóng và có thêm hydrogen được phóng thích, nó vươn ra và chuyển dịch bất cứ vật gì gắn với cơ nhân tạo.

Trong các cuộc thử nghiệm gần đây, cơ nhân tạo với trọng lượng khoảng 57g, chiều ngang 15 cm và dày khoảng 1 cm, có thể nhấc 27 kg trong chưa đầy 2 phút. Nó có thể co rút 15 - 30% so với chiều dài.

Khang Huy

Phát hiện hệ hành tinh mới hình thành trong vũ trụ

Ngày 14/12, nghiên cứu các tấm ảnh từ kính thiên văn vũ trụ Hubble, các nhà thiên văn Mỹ và

quốc tế đã phát hiện các hệ hành tinh đang hình thành trong vũ trụ, cách Trái Đất khoảng 1.500 năm ánh sáng. Trên các ảnh vũ trụ được kính thiên văn Hubble chụp, các nhà thiên văn mô tả các hệ hành tinh đang hình thành này là “con sứa vũ trụ” và “vết ố vũ trụ”. Các hệ hành tinh này nằm trong tinh vân Orion và mỗi vật thể đều được coi là “tiền hành tinh”. Hình dạng kỳ lạ của “con sứa vũ trụ” được tạo ra bởi sóng xung kích hình thành từ bão phân tử xuất phát từ sự va chạm giữa ngôi sao lớn cạnh đó với các vật chất của tiền hành tinh.

N.V.Tuyên

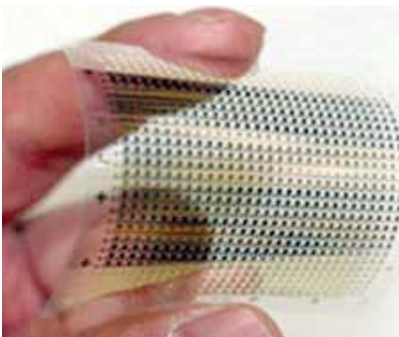
Phát hiện vết tích loài khủng long cổ nhất thế giới

Vừa qua tại khu vực núi Phượng Hoàng, huyện Xích Thành, tỉnh Hà Bắc, Trung Quốc, các nhà khảo cổ học Trung Quốc và Mỹ vừa phát hiện vết tích của loài khủng long Deinonychus được cho là cổ nhất thế giới hiện nay.

Loài khủng long này có các răng sắc, hai chi trước khỏe có vuốt để chộp mồi và xé con mồi bằng vuốt lớn trên bàn chân sau. Theo ông Hình Lập Đạt, thuộc Trung tâm nghiên cứu địa chất, Viện khoa học địa chất Trung Quốc, loài khủng long Deinonychus dài khoảng 6,5m, có thể hình rất giống với tổ tiên loài chim. Phát hiện này đã chứng minh khủng long Deinonychus đã sớm xuất hiện ở Trung Quốc cách đây 120 triệu năm. Phát hiện mới này giúp các nhà khảo cổ tìm ra các chứng cứ về sự chuyển hóa của “loài khủng long sang loài chim”.

N.V.Tuyên

Bộ nhớ bằng chất dẻo

Các nhà nghiên cứu tại Đại học Tokyo đang thử nghiệm một loại bộ nhớ mềm dẻo, có thể cuộn lại được để thích hợp với các thiết bị di động.

Hiện nay bộ nhớ flash được ứng dụng rất rộng rãi đối với các máy nghe nhạc mp3, camera, các loại

thẻ nhớ khác nhau, bộ nhớ qua cổng USB... Nhưng nhược điểm của chúng là tốc độ chưa nhanh như ổ đĩa cứng và giá thành còn khá đắt. Cho nên, bộ nhớ bằng chất dẻo với giá thành rẻ sẽ là sự thay thế hợp lý.

Theo trang mạng TechnologyReview, các nhà khoa học Nhật Bản sử dụng polymer và ô-xít nhôm làm vật liệu chính để sản xuất bộ nhớ dẻo. Nguyên mẫu của nó là 676 tế bào ghi nhớ được xếp lên một màng nhựa dẻo, có thể ghi và đọc dữ liệu 1.000 lần. Đây chính là nhược điểm mà các nhà nghiên cứu phải tiếp tục khắc phục khi so sánh với khả năng ghi và đọc của bộ nhớ silicon flash (100.000 lần).

Tạ Xuân Quang

CHÚT BÂNG KHUÂNG CHẲNG THỂ GIẢI THÍCH

Hà Nội trong lòng dân tộc ta cũng như bèo bọt thế giới được mặc định như một giá trị thiêng liêng quyến rũ và đầy sức hấp dẫn, nó chứa đựng tinh hoa văn hoá tự ngàn năm, kết tinh những giá trị truyền thống vốn có của dân tộc. Thế mà tiếc thay thời cuộc mới, vận hội mới đã mang đi những giá trị vĩnh hằng! Chẳng biết trách ai, và cũng chẳng thể trách ai...

Thuở nhỏ, sau luỹ tre làng tôi là cả một thế giới, mênh mông, bao la và thắm màu cổ tích. Tâm lý “tự vợ vào” khiến tôi cứ cho rằng mình có hai quê, một là sau luỹ tre làng ở một vùng đồng chiêm trũng Bắc Bộ, hai là Thủ đô ngàn năm văn hiến. Suy nghĩ ấy không phải là xu thời, là mất gốc, là chối bỏ nguồn gốc nông dân như nhiều kẻ vẫn theo, mà bởi với tôi Hà Nội là cái tên vô cùng thiêng liêng. Nó thân thương như chính vùng đất mẹ nơi tôi đã sinh thành. Tôi may mắn hơn nhiều người bạn cùng trang lứa vì tuổi trẻ của tôi được sống trong lòng Hà Nội, được sống với Hà Nội. Hà Nội đã chứng kiến bao kỷ niệm buồn vui, những nỗi nhọc nhằn, cả những điều không thể cùng ai san sẻ... Cho dù văn hoá nông thôn và văn hoá đô thị rất khác nhau, thậm chí có những nét đối lập nhau, nhưng nền văn hoá Hà Nội là một trường hợp đặc biệt. Nó dễ dung hoà với tất cả các nền văn hoá, dù là thành thị hay nông thôn, dù trình độ phát triển cao hay thấp, bất kể nền văn minh nào trên thế giới. Bởi Hà Nội đặc trưng cho nền văn hoá đô thị của một nước nông nghiệp nghèo nàn, người Hà Nội vừa có nét sang trọng, kiêu sa, lại mang chất mộc mạc dân dã, văn hoá Hà Nội bao hàm tất cả những nét đẹp tinh tú của văn hoá Việt.

Người Hà Nội, văn hoá Hà Nội

khuyến người ta dễ bị thuyết phục. Những bậc tao nhân mặc khách đặt chân đến Thăng Long thành đều để lại dấu ấn. Hà Nội cứ đi vào thi ca như một nguồn cảm hứng bất tận, hôm qua thế, hôm nay cũng thế, và mãi mãi về sau... Mỗi lần dạo bước, tôi lại có cơ hội ngồi lại với những quán cóc trong lòng Thủ đô. Gọi là quán, nhưng chỉ tuềnh toàng một cái bàn gỗ nhỏ, vài cái ghế con, một ấm trà mạn, mấy chén nước chè, dăm thanh kẹo lạc... Chỉ ngồi vĩa hè thôi, nhưng cũng thú vị, cũng “liêu xiêu” khảm vào tâm hồn của những con người từng đặt chân đến đất này. Người miền Nam vào quán để uống trà, còn dân Bắc Hà gọi uống trà là uống chè, nghe bình dân bao nhiêu. “Rượu khà, trà phù”. Kinh nghiệm ấy chẳng sai bao giờ. Nâng một chén chè, nóng nghi ngút khói, đưa lên miệng thổi phù, rồi nhấp. Ấy thực là người biết uống trà vậy. Đó là nét riêng của Hà Nội, là dấu tích từ thời gian khó của một đô thị bình dân,

khó ng phải nơi nào cũng có được. Quán cóc Hà Nội náo nhiệt mà không xô bồ, tĩnh lặng nhưng không hoang vắng. Một đám người, già có, trẻ có, cả các vị trung niên, ngồi nhâm nhi chén nước chè, ngắm phố phường, lơ đãng nhìn bao điều thị phi của thiên hạ lặng lẽ đi qua. Rồi dăm ba câu chuyện phiếm, bình luận trận bóng đá đêm qua, chuyện đời, chuyện người... đủ cả, mà ai cũng sôi nổi hứng khởi, chẳng mất gì của ai, không lo động chạm đến ai... Những lúc vui, ra vĩa hè, lúc nào cũng sẵn có người san sẻ. Buồn, ra vĩa hè uống nước, hút thuốc, để thời gian lặng lẽ trôi... Niềm vui nhân đôi, mà nỗi buồn cũng vơi nửa. Rồi nữa, những bà, những chị quẩy chiếc đòn gánh trĩu nặng, hai bên là những thúng, mủng, niêu, mẹt, bát đĩa, cả những lò than nóng hổi... Ấy là những gánh

hàng rong: phở, cháo, bún đậu, tào phớ, xôi hoa quả... đủ loại, cứ cần là có, lại sà bên đôi quang gánh, ngoài vỉa hè, thế là có một bữa ăn đạm bạc, mà ngon.

Mọi chuyện cơm áo gạo tiền của cả gia đình trông cậy vào quang gánh hàng trên

chỉ dành cho khách quen, đã là khách quen thì chỉ riêng một mùi cafe, riêng một loại cafe, riêng một quán cafe. Không đắt, cũng chẳng rẻ, nhưng cafe có cách thưởng thức khác với uống chè ở quán cóc vỉa hè, ấy là thứ văn hoá cafe. Uống lâu năm thì thường gọi cafe theo số, từ 1 đến 8, tùy theo khẩu vị mà độ đậm nhạt khác

cho Hà Nội những mùa thu đẹp, và mùa thu đã ban cho con người những điều tuyệt vời. Những hạt gạo làng Vòng cho ta sắc cốm xanh huyền hoặc, mê đắm. Rồi món bánh cốm Hàng Than mang lại vị ngọt mát, thấm tinh cảm của những đôi uyên ương. Hương sen Hồ Tây thơm mát mang lại cho người Hà Nội thứ đặc sản chè sen xếp vào top danh trà thế giới. Hương sen đâu chẳng thế, sắc sen nơi nào cũng vậy, nhưng chỉ riêng gạo sen Hồ Tây mới đủ độ tinh túy để ướp thứ chè sen tuyệt vời, chứa cả hương thu, sắc thu, khí thu. Nhấp chén chè sen mà như uống cả mùa thu Hà Nội, thử hỏi còn thú vui nào thanh nhã hơn? Bước chuyển thời tiết từ trọng dương sang trọng âm mang tới khí thu hài hoà, làm cho người ta sống thiên về tình cảm, thiên về cá nhân. Ấy là lúc mọi người sống với lòng mình, sống với chính mình, sống vì nội tâm. Tiếc thay, con người hiện đại có quá ít giây phút như thế.

Hà Nội lãng mạn của thời tiền chiến, hay Hà Nội gian khó mà hào hùng của những năm tháng chiến tranh đã vĩnh viễn thuộc về quá khứ. Thời đại mới, con người mới khiến nhiều điều cũng phải đổi thay. Mong sao Hà Nội vẫn giữ được thời vàng son của mình, vẫn có những khoảnh khắc để người Hà Nội có những phút giây được lắng mình vào những suy tư trong một không gian thật tĩnh lặng để cân bằng lại cuộc sống luôn hối hả, gấp gáp...

Đình Đức Long

vai các bà, các cô. Những quang gánh hàng rong trở thành một đặc trưng của văn hoá Hà Nội, thể hiện rõ bản chất táo tắn của người phụ nữ Việt Nam.

Hà Nội với tôi còn là những ly cafe đắng, là không khí đầy khói thuốc thấm màu liêu trai với những bản nhạc Trịnh Công Sơn qua giọng hát khê khàn đặc trưng của Khánh Ly. Từ khi cafe Trung Nguyên xuất hiện tại Thủ đô, người Hà Nội đam mê ra uống cafe nhiều hơn trước. Hàng loạt những quán cafe xuất hiện, và cứ chật cứng người. Nào là cafe vườn, cafe phố, cafe ngô vắng... Người sành cafe thường thích những quán nằm trong phố cổ: cafe Bằng, cafe Lâm, cafe Mai, cafe Nhân... toàn những quán có tuổi vài chục năm, có khi tới cả trăm năm. Nghề bán cafe cũng cha truyền con nối, cũng có những bí quyết pha chế, những ngón nghề giữ khách riêng, chẳng thế mà có hẳn những bàn VIP

nhau. Nhưng dù thế nào cũng phải pha cafe phải bằng nước sôi tăm, nước sôi già sẽ làm ly cafe có vị chua. Đặc biệt, ly đựng cafe phải được đun cách thuỷ cho thật nóng rồi mới rót cafe vào. Nước nóng, ly nóng, cafe mới thơm, mới phát huy hết cái ma lực của nó. Cafe đắng, đắng chát như những chuyện thị phi của cuộc đời. Giam mình trong phố cổ để tránh bụi trần, nghe nhạc Trịnh để hiểu mình, để thấm đời. Người Hà Nội là thế. Luôn thâm trầm. Thanh lịch ngay từ sự kín đáo của họ.

Hà Nội của tôi là mùa thu ngập tràn hương nồng nồng, man mát của hoa sữa trên từng con phố, là hương sen thơm mát Hồ Tây, là những làn heo may trong nắng nhạt, khô khô, lạnh lạnh. Mùa thu Hà Nội không rực rỡ sắc vàng như mùa thu nước Nga. Từng vòm lá trút, nhưng không óng ả, mà xạc xào, mà vỡ tan theo từng cơn gió nhẹ làm xôn xao cả phố phường. Cả không gian lẫn con người đều như lắng lại trong khí thu nhẹ nhẹ, dịu mát. Tạo hoá khéo mang lại

CHOÁNG VÁNG VÌ ... “SÁNG TẠO”

“IEM SẼ COO GẮNG HONG N’ CHIỆN RIENGỠ” (EM SẼ CỐ GẮNG KHÔNG NÓI CHUYỆN RIÊNG). VỚI NHỮNG CÂU VIẾT NHƯ THẾ NÀY KHIẾN KHÔNG ÍT GIÁO VIÊN... “CHOÁNG VÁNG” VỀ “SỰ SÁNG TẠO NGÔN NGỮ” CỦA HỌC TRÒ HIỆN NAY.

ĐỌC HIỂU ĐƯỢC, CHẾT LIỀN!

Không phải ngẫu nhiên mà khi gõ từ khóa “báo động tình trạng sử dụng sai tiếng Việt” trên trang tìm kiếm Google lại có đến 4,56 triệu kết quả. Điều đó cho thấy, tiếng Việt đang bị chính người Việt chúng ta làm cho “biến dạng”, mà như phát biểu của nhiều học giả tại hội thảo về ngôn ngữ học toàn quốc diễn ra trong 2 ngày 26 và 27/11 tại Hà Nội, thì đã đến lúc cần có một bộ luật về ngôn ngữ để “giải cứu”... tiếng Việt.

“Tôi cảm thấy choáng váng thực sự trước sự sáng tạo về ngôn ngữ của học trò. Chưa bàn đến chuyện cú pháp thì tình trạng các em viết sai chính tả, tự “sáng tạo” ra những kiểu chữ, câu văn... mà chính

chúng tôi luận mãi cũng mới hiểu” – cô Đỗ Thị Cúc, giáo viên Trường THPT Trưng Vương (Hưng Yên) đã thốt lên như vậy trước tình trạng tiếng Việt trong trường học đang bị xuống cấp. Cô Cúc kể, nhiều học sinh còn không biết viết bản kiểm điểm, thậm chí có em còn viết: “iem sẽ coo gắng hong n’ chiện riengỠ” (em sẽ cố gắng không nói chuyện riêng).

Không chỉ trong trường học mà dễ dàng bắt gặp ở mọi nơi tình trạng xuống cấp trong sử dụng tiếng Việt. “Người ta quên mất điều cơ bản rằng tiếng Việt dùng để trao đổi giữa người dân Việt với nhau chứ đâu phải với người ngoại quốc. Nhiều gia đình con chưa vào lớp 1 nhưng nhất nhất cho con học ngoại ngữ và các trung tâm mở ra khắp nơi mà không thấy ai có ý kiến”, nhà nghiên cứu Ka Sô Liêng cho biết. Theo PGS.TS Nguyễn Công Đức (Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQG TP.HCM) thì hiện tại đang có một thể loại ngôn ngữ tạm gọi là “tiếng Việt trên mạng” lan tràn vào cuộc sống, làm thay đổi tiếng Việt. “Có đến 6 loại biến thể của tiếng Việt trên mạng

“Nhân đề cập đến ngành giáo dục, tôi cũng xin nói là hiện có một vấn đề khiến những người quan tâm đến tiếng Việt hết sức lo lắng là chủ trương của ngành giảng dạy một số môn ở đại học và phổ thông bằng tiếng Anh thay cho tiếng Việt. Thậm chí, một số địa phương đang thí điểm dạy toán và các môn khoa học tự nhiên từ tiểu học bằng tiếng Anh, trái với quy định của luật Giáo dục. Nhiều trường tư thục còn tự viết sách giáo khoa các môn học này bằng tiếng Anh mà không dùng sách giáo khoa của bộ. Dĩ nhiên, việc tăng cường khả năng sử dụng ngoại ngữ, nhất là tiếng Anh, cho giới trẻ là hết sức cần thiết. Nhưng chúng ta cần giải quyết yêu cầu này bằng cách tăng giờ học ngoại ngữ và đổi mới

nội dung, phương pháp dạy và học ngoại ngữ, chứ không phải bằng cách đui dẫm tiếng Việt ra khỏi nhà trường. Cần nhớ là sau Cách mạng tháng Tám, chính nhờ quyết sách của Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chính phủ sử dụng tiếng Việt trong nhà trường và trong toàn bộ các hoạt động xã hội mà tiếng Việt thay đổi thân phận và có bước phát triển vượt bậc như hiện nay. Nếu không tính toán cẩn thận, có nguy cơ thành quả bảo vệ và phát triển ngôn ngữ dân tộc của Cách mạng tháng Tám sẽ bị đẩy lùi”.

(GS.TS Nguyễn Minh Thuyết)

là: thay đổi dấu, dấu thanh; viết tắt và rút gọn; thay thế và biến đổi; dùng từ tiếng Anh để dịch từng từ một sang tiếng Việt; sử dụng các yếu tố ngoại lai và sửa chính tả” – PGS.TS Đức cho biết.

CẦN KHÔNG BỘ LUẬT VỀ NGÔN NGỮ?

Cố GS. Nguyễn Văn Chiển từng cho biết, sở dĩ nước ta có thể dạy bằng tiếng Việt ở bậc đại học ngay sau cách mạng là do công lao của GS. Nguyễn Xiển, năm 1942 đã sáng lập tờ báo Khoa học và GS. Hoàng Xuân Hãn biên soạn cuốn danh từ khoa học đầu tiên. Việc dạy học từ cấp phổ thông đến đại học bằng chữ quốc ngữ được duy trì trong suốt những năm kháng chiến chống thực dân Pháp. Khi hòa bình lập lại, để đưa việc giảng dạy vào nền nếp, các nhà khoa học đầu ngành đã chủ trì việc xây dựng các từ điển khoa học chuyên ngành, sau đó hàng loạt từ điển đối chiếu Nga – Việt, Anh – Việt về tất cả môn khoa học cơ bản được ra đời vào những năm 60 của thế kỷ trước. Trong thời gian

đó, Ủy ban Khoa học – Kỹ thuật Nhà nước có hẳn một tổ chuyên lo về các thuật ngữ khoa học theo ba phương châm dân tộc, khoa học và đại chúng. Trong những năm 90 của thế kỷ trước, nhiều học giả và nhà báo đồng loạt lên tiếng đề nghị Nhà nước sớm có một đạo luật về tiếng Việt.

PGS.TS Nguyễn Công Đức cho rằng, nếu chính sách ngôn ngữ thiếu hợp lý và thống nhất rất dễ dẫn đến những hậu quả đáng tiếc có thể xảy ra. Do đó, các cơ quan quản lý văn hóa cần có yêu cầu và quy định rõ ràng về chuẩn tiếng Việt đối với các ấn phẩm, đối với hình thức của nội dung tiếng Việt đăng tải trên báo điện tử, trang tin của các cơ quan, đoàn thể. Riêng các phương tiện thông tin đại chúng cần phải có ý thức hơn trong việc tuyên truyền hạn chế sử dụng tiếng Việt trên mạng trong những môi trường không phù hợp.

Trong khi đó, GS.TS Nguyễn Đức Tồn – Viện trưởng Viện Ngôn ngữ học cho rằng: Ngôn ngữ là một

trong những yếu tố quan trọng nhất của ý thức giác ngộ dân tộc, là phương tiện thống nhất dân tộc. Do đó, ông đề nghị Nhà nước cần sớm nghiên cứu xây dựng ngay bộ luật về ngôn ngữ, trong đó quy định rõ vị thế của mỗi ngôn ngữ trong hệ thống giao tiếp của cộng đồng người Việt Nam.

Tiếng Việt cũng như các ngôn ngữ khác trên thế giới đều phát triển không ngừng. Nhưng sự phát triển không có nghĩa là để cho nó tự phát, lộn xộn. Điều đó ắt dẫn đến đòi hỏi một cuộc “giải cứu” tiếng Việt...

TS. Phạm Duy Á
(Viện Ngôn ngữ học)

Vừa qua, tại triển lãm 45 Tràng Tiên (Hà Nội) đã diễn ra triển lãm tranh “Họ đã sống như thế” của nghệ sỹ nhiếp ảnh Nguyễn Á. Sau khi rất thành công tại TP Hồ Chí Minh, triển lãm với hơn 600 bức ảnh kể về 90 số phận kém may mắn để lại trong lòng công chúng Thủ đô nhiều xúc động chân thành. Điểm chung dễ nhận thấy trong 90 chân dung tại triển lãm chính là những nụ cười tràn đầy tin yêu hạnh phúc.

BẮM MÁY BẰNG TRÁI TIM

Trò chuyện với Nguyễn Á trong một chiều đông se lạnh, tôi cảm nhận được tính cách phóng khoáng cởi mở nhiều khi đến mức suông sã của nhiếp ảnh gia này. Bước vào làng nhiếp ảnh nghệ thuật được hơn ba năm, Nguyễn Á gặt hái được rất nhiều thành công với hơn 40 giải thưởng trong và ngoài nước. Hầu hết nghệ sỹ nhiếp ảnh trong nước đều đã nghe và biết đến Nguyễn Á như là ông vua của các giải thưởng nhiếp ảnh như Huy chương vàng ảnh nghệ thuật quốc tế Hồng Kông, Huy chương bạc ảnh quốc tế Ma cao, Bằng danh dự Liên hoan ảnh Hàn Quốc, giải nhất cuộc thi ảnh “Môi trường quanh ta, cuộc sống quanh ta” do Cục Bảo vệ môi trường (Bộ Tài nguyên và Môi trường) phối hợp với Hội Nghệ sỹ nhiếp ảnh Việt Nam tổ chức... Khi được hỏi về các giải thưởng của anh, Nguyễn Á không nhớ nổi mình đã đạt những giải thưởng gì, anh

coi đó là thú phù du. Đường như, giải thưởng là thứ dễ quên nhất trong trí nhớ của Nguyễn Á thì phải. Trong câu chuyện của anh, luôn thấy tươi mới và rộn rã kỷ niệm về những số phận, những chân dung mà anh đã gặp, đã sống và đã chụp hình khắp cả nước gần hai năm qua. Anh vừa cười vừa tự hào mình là người đồng anh em, người thân nhất thiên hạ. Điều tưởng như nói cho vui vậy mà hóa thật. Đến với mỗi hoàn cảnh, mỗi số phận, anh đều thân mật và trò chuyện như anh em con cái ruột thịt trong nhà. Bởi thế, bất cứ người khuyết tật nào khi được anh để nghị chụp hình họ đều vui vẻ chấp nhận. Nhìn cảnh anh bế “chú em” Sơn Lâm trên tay cười đùa, tôi cảm nhận được một phần sự chân thành của người nghệ sĩ này. Nguyễn Á tâm sự: Để chụp được một bức hình mà như một câu chuyện sống động về lẽ sống của những anh chị em, tôi đã cùng ăn cùng ở với họ, phải thật sự hiểu mới có thể bấm hình về cuộc đời những bông hoa thép này. Có chân dung Nguyễn Á chụp từ sáng đến tối là xong, nhưng cũng có nhiều chân dung anh mất năm lần bảy lượt đến và đi cùng họ ra đồng, lên đường đua, vào nhà xưởng mới chụp lại những khoảnh khắc thật nhất và đẹp nhất. 90 câu chuyện anh kể bằng hình ảnh trong triển lãm với hơn 600 bức hình là hơn 600 góc độ, tư thế, khoảnh khắc khác nhau. Những chi tiết nhỏ bé tinh tế trong từng bức ảnh đã khiến cho nhiều nhiếp ảnh gia khi đến triển lãm phải giật mình. Mấy cụ nghệ sỹ nhiếp ảnh sau khi xem tranh đã ra

ôm lấy tác giả của nó, xúc động đến rơi nước mắt nói rằng chính cháu đã làm tươi mới nhiếp ảnh nước nhà. Có thể trong lúc xúc động các cụ có nói quá, xong ai đến với triển lãm cũng đều thấy được một điều gì đó như là nghị lực sống từ những số phận truyền sang mình, đều cảm nhận được tình cảm của tác giả trong từng vòng hình biết nói. **90 NỤ CƯỜI TRONG HẠNH PHÚC** Đến với triển lãm, người xem được ngắm nhìn 90 nụ cười là cái kết cho 90 câu chuyện cảm động về những nghị lực sống phi thường. Họ đã cố gắng bù đắp vào khiếm khuyết của cơ thể để có thể sống cuộc sống bình thường. Đó là Bác sĩ chân giả Lê Thành Đô (Hà Nội) vẫn tận tâm cứu chữa bệnh nhân để mang lại sức khỏe cho người dân; Đó là cô giáo tật nguyên Nguyễn Thị Thanh Tuyên (Tiền Giang) ngày đêm mang chữ đến với những đứa trẻ nhiễm HIV; Đó là vận động viên bơi lội Lê Quốc Bảo (Hà Nội) chinh phục huy chương vàng ở đường đua xanh với đôi chân không lành lặn; Đó là đóa hướng dương không đợi mặt trời Lê Thanh Thúy dù mắc bệnh ung thư xương nhưng vẫn biến thời gian ít ỏi trong cuộc đời của mình thành những tháng ngày ý nghĩa hạnh phúc... Ngoài ra, ta còn bắt gặp những tấm gương nghị lực phi thường đã được mọi người biết đến qua các phương tiện thông tin đại chúng như Nhà giáo Nguyễn Ngọc Ký, chàng trai đất Mỏ Nguyễn Sơn Lâm, cây viết trẻ Trần Trà Mi... Mỗi người một hoàn cảnh, nhưng mẫu số chung của những số phận chính là

nghị lực sống, là lòng ham sống và cống hiến cho cuộc đời. Những số phận này có buồn không? Họ buồn lắm chứ. Nhưng Nguyễn Á tâm sự rằng khi anh đến bên họ thì họ luôn mỉm những nụ cười hạnh phúc, những nụ cười mà đôi khi những con người bình thường chúng ta cũng chỉ mơ ước mà thôi. Chị Nguyễn Thị Hạnh, 41 tuổi, quê Thừa Thiên Huế cùng ra giao lưu trong dịp này, vừa đá chân Nguyễn Á vừa nói vui về: Thăng em tôi đấy, từ khi nó đến, tôi vui lên nhiều lắm. Điều mơ ước của cuộc đời tôi là được chia sẻ nay đã toại nguyện! Nhìn người phụ nữ cụt cả hai tay dùng vai uỳnh nghệ sỹ nhiếp ảnh như chị em mới thấy được tình cảm chan chứa giữa họ. Cuộc sống mỗi người đều có những bất hạnh của riêng mình, song cười và sống trên những bất hạnh như những số phận trong triển lãm này thật đáng trân trọng biết bao. Sau những thành công và để lại nhiều cung bậc cảm xúc ở TP Hồ Chí Minh, tuần triển lãm Họ đã sống như thế tại Hà Nội đã để lại nhiều cảm xúc cho người xem. Đã có nhiều trường, tổ chức trong và ngoài nước mời Nguyễn Á đến tổ chức triển lãm và nói chuyện. Được biết, báo Tuổi trẻ đang dự định sẽ tiến hành in những bức chân dung trong triển lãm lần này thành một tuyển tập ảnh để giáo dục giới trẻ. Xin được kết thúc bài viết này bằng lời tri ân của vị nhà giáo già khả kính sau khi xem tranh, nắm tay Nguyễn Á rằng: Xin cảm ơn người nghệ sỹ, 90 mươi nghị lực phi thường và hành vi tuyệt đẹp của anh!

Tiến Cường

XA RỒI NHỮNG *ước mơ*

4 NĂM ĐẠI HỌC KHÔNG PHẢI LÀ LÀ QUẢNG THỜI GIAN DÀI ĐỐI VỚI DỜI NGƯỜI, NHƯNG CŨNG KHÔNG PHẢI NGẮN. ĐÓ LÀ THỜI GIAN QUAN TRỌNG ĐỂ BẠN TỰ HỌC, TỰ LẤN VÀO CUỘC SỐNG ĐỂ TRANG BỊ CHO MÌNH KỸ NĂNG CẦN THIẾT KHI RA TRƯỜNG. 4 NĂM ẤY, CÓ SINH VIÊN BIẾN ƯỚC MƠ THÀNH SỰ THẬT VÀ CŨNG CÓ NHIỀU SINH VIÊN LẠI ĐỐT ĐI NHỮNG ƯỚC MƠ ĐỂ RỒI KHÔNG BIẾT ĐI VỀ ĐÂU...

Mơ ước thuở ban đầu

Cầm trong tay giấy báo trúng tuyển đại học, ai cũng hạnh phúc, tự hào, hãnh diện với bản thân, bạn bè, gia đình... Đỗ đại học là một cánh cửa mở ra không gian màu hồng để đi đến tương lai. H.Thuỷ (sinh viên năm cuối Trường ĐH Ngoại thương) nhớ lại: “Ngày mình có giấy báo nhập học, mọi người trong làng đều đến chúc mừng. Bố mẹ mình tự hào lắm! Ai cũng hy vọng mình sẽ học giỏi, có việc làm ổn định, ít ra cũng đỡ khổ hơn đời bố mẹ...”. Nhưng suốt mấy năm học đại học, Thuỷ phải thi lại tổng cộng 8 môn. Thuỷ không tham gia các hoạt động xã hội, không làm thêm. Thoáng chốc, 4 năm đại học trôi qua để lại trong lòng cô sinh viên giàu mơ ước thuở nào những ngậm ngùi: “Cũng tại vì lãng phí thời gian”...

Nhiều sinh viên biện minh cho việc lơ đãng học hành vì các môn học chán quá, nhiều lý thuyết ít thực hành. H.Hạnh (sinh viên Khoa Báo chí & Truyền thông, Trường ĐHKHXH&NV) lắc đầu ngán ngẩm: “Mình cảm tưởng trí tuệ hao mòn đi khi vào đại học. Nói thật mình thấy sai lầm khi thi vào ngành học này”. 4 năm đến giảng đường cũng là khoảng thời gian thiêu đốt ước mơ, hoài bão của cái thuở Hạnh tự hào bước vào giảng đường đại học. Ước

mơ trở thành một nhà báo, một người đứng về sự thật, về công lý có phải đã héo mòn? Liệu bạn có tìm ra được một cánh cửa mở tới tương lai tươi sáng nếu chán nản với hiện tại?

Phía trước là...

“Mình quyết định học thêm 2 năm cao học, bây giờ ra trường cũng chẳng biết làm gì!” – Hoàng Lan (cựu sinh viên Khoa Báo chí & Truyền thông, Trường ĐHKHXH&NV) chia sẻ. Lan chưa từng viết một bài báo nào trong suốt 4 năm học đại học, chưa biết nhiều về nghiệp vụ truyền hình, phát thanh... tức là cô hoàn toàn “rỗng” về kiến thức cũng như thực hành. Linh (sinh viên Trường ĐH Bách khoa) còn định hướng tương lai “kinh hoàng” hơn, bạn định sau này ra trường sẽ trở thành một... nhà báo. Linh chưa đọc bất kỳ một quyển sách nào về nghề báo nói gì đến học qua một lớp đào tạo về báo chí, truyền thông. Linh lý giải: “Thấy bạn bè thi vào Bách khoa, mình cũng làm hồ sơ. Học mà phải thi đi, thi lại rồi học lại, chẳng biết năm nào mới ra được trường. Chán quá, mình định bỏ học ngành khác”. Nhiều sinh viên hy vọng vào mối quan hệ của bố mẹ để có một việc làm ổn định, mặc dù xác định là làm trái nghề. Hồng (sinh viên Trường ĐH Luật) là một ví dụ. “Ở lại Hà Nội thì bấp

bệnh quá, về quê thì không có việc làm đúng nghề nhưng ít ra còn ổn định”. Là sinh viên năm cuối, Hồng không còn mơ mộng là một nữ luật sư tiếng tăm như những ngày còn học cấp III nữa. Bây giờ Hồng chỉ mong có việc làm, không thất nghiệp, không ăn bám bố mẹ, thế là đủ rồi.

Trước khi vào đại học, bạn nên ấp ủ cho mình một ước mơ, mơ

làm một giáo viên, một bác sĩ, nhà báo... Ước mơ đó không phải là sự viễn vông, xa vời, đó phải là ước mơ có sự nỗ lực của bạn. Để đại học, ước mơ được gieo mầm. Nhưng nếu cứ chờ hạt tự mọc thành cây thì dễ bị nắng làm héo hắt, mưa làm cho vùi dập, bạn hãy chăm sóc cho nó lớn dần thêm. Bằng cách nào ư? Hãy sắp xếp thời gian học của bạn một

cách khoa học hơn, có thời gian tự học, giải trí, hoạt động xã hội... Đừng hấp thụ kiến thức một cách thụ động, hãy đọc sách, truy cập internet để trông ra thế giới rộng lớn... Nếu hỏi những sinh viên năm cuối cần gì, hẳn nhiều người sẽ trả lời: “Cần thời gian”. Vậy thì đang còn vàng – còn thời gian, bạn hãy đi đến với ước mơ của mình bạn nhé!

Thùy Linh

KHÔNG MUỐN CŨNG PHẢI MUA

“CHỊ SẼ GIỮ LẠI 20.000 ĐỒNG, NGÀY MAI EM QUA LẤY ÁO” – CÂU NÓI CỦA NGƯỜI BÁN HÀNG TẠI GIAN HÀNG 108 CHỢ ĐÊM PHÙNG KHOANG LÀM HƯƠNG NGỢ NGÁC VÌ KIỂU ÉP BUỘC NGƯỜI KHÁC MUA HÀNG KHI CHƯA ĐỒNG Ý. TẠI MỘT SỐ KHU CHỢ ĐÊM SINH VIÊN THÌ KIỂU ỨNG XỬ: MUA THÌ TIẾP TẬN TÌNH KHÔNG MUA THÌ ĐỀ DỌA KHIẾN CHO NHIỀU BẠN SINH VIÊN VÌ SỢ MÀ PHẢI MUA MỘT MÓN ĐỒ MÀ MÌNH KHÔNG ỨNG Ý.

20.000 đồng cho một lần xem áo

Chợ đêm SV Phùng Khoang bắt đầu nhộn nhịp từ 19 giờ, nổi tiếng với những mặt hàng dành cho sinh viên mà chủ yếu là quần áo. Một số người đã đi làm nhưng vẫn thích mua quần áo ở khu chợ đêm này với ý nghĩ: Đồ sinh viên giá cũng sinh viên mà còn đẹp.

Đi chợ SV từ lúc trời nhá nhem, Hương và cô bạn hí hửng vì mua được một đôi giày rẻ với giá 60.000 đồng. Hương nhìn thấy một chiếc áo choàng rất đẹp nhưng chưa kịp chạm tay vào chiếc áo, cô bán hàng đã lao thẳng đến ấn chiếc áo vào tay Hương nhanh nhẩu nói: “Mua đi em, em tinh mắt thật đấy. Em xem kỹ đi. Áo này là hàng mới về. Chất áo thích lắm nên hơi đắt. Em mua được bao nhiêu thì trả giá. Nhanh nhẹn cho chị được vía”. Hương giật mình với cái áo có giá 580.000 đồng. Hương treo chiếc áo lên vì không mang đủ tiền, chị bán hàng liền ngay tay cô lại: “Em mua được bao nhiêu? Sao chưa trả giá đã đi rồi? Em trả giá bao nhiêu? Mua được bằng nào thì trả đi. Chị bán cho em 200.000 đồng nhé. Nhanh nhẹn cho chị được vía bán hàng. Em vay thêm bạn đi”. Hương thấy chị này cứ

núi kéo nên hỏi vay tiền cô bạn thì chỉ còn 152 nghìn. Chị bán hàng liền giật lấy ví của Hương nói một câu thần nhiên với động tác linh hoạt, nhanh nhẩu: “Chị cầm tạm của em 150.000 đồng mai em cầm thêm tiền ra gian hàng 108 này lấy áo. Lần sau không mua thì đừng vào xem”. Cô sinh viên ngơ ngác vì đây là lần đầu tiên có người bán hàng cái kiểu: bắt ép

Mánh khéo của người bán hàng

Do người bán hàng nắm bắt được tâm lý ngại va chạm của giới sinh viên nên các mánh khéo được áp dụng rất nhuần nhuyễn. Không chỉ ở chợ đêm SV Phùng Khoang mà tại một số chợ khác ở Hà Nội như: chợ Ngã Tư Sở, chợ Xanh, chợ đêm Dịch Vọng,.. cũng có

Ngay ở một số địa điểm bán đồ lưu niệm lớn ở Hà Nội như: Văn Miếu, Bồ Hồ... là nơi thu hút nhiều lượng khách nước ngoài tới tham quan. Người bán hàng niềm nở với khách nước ngoài còn với người Việt mình được đón tiếp bằng câu: “Đắt lắm! Mua thì hãy xem”. Trường hợp của Hương là một trong số ít những ai vô tình trót “sập bẫy”. Những kiểu bán

người mua và lại lấy tiền trong ví. Sau một hồi phân giải, người bán hàng thần nhiên: “Chị sẽ giữ lại 20.000 đồng, ngày mai em qua lấy áo...”. Không chỉ mình Hương mà cứ hễ có bạn sinh viên nào vào mua quần áo, chị bán hàng vẫn cái kiểu mời chào ép buộc ấy và không ít người “vì sợ” mà phải nhận mua một cái áo mà mình không ưng ý. Dạo quanh một số gian hàng tại chợ Phùng Khoang có khá nhiều kiểu bán hàng kiểu ép buộc này. Đối tượng chủ yếu mà các chủ hàng này hướng tới là các bạn sinh viên. Hầu hết khi chẳng may gặp phải những bà chủ hàng “dữ tướng”, cánh sinh viên ta phải khéo léo lắm mới ra được khỏi quầy mà không bị chửi hay đe dọa.

kiểu mời chào này. Chợ Ngã Tư Sở họp vào ban ngày, nơi tập trung nhiều đối tượng mua hàng và quy mô rộng hơn chợ Phùng Khoang. Bạn Lê Thị Thanh (sinh viên Trường ĐH Hà Nội) cho biết: “Mình không có nhiều tiền nên toàn mua quần áo ở chợ. Có lần mình phải mua hàng vì cái giọng họ chào hàng như đe dọa. Mình cảm giác như họ có thể lao ngay vào đánh mình nếu như không mua khi mà đã trót hỏi giá”. Ngoài ra còn có những câu chửi bới thô tục kiểu: tao – mày, con kia... kèm theo đó là những câu khó nghe khiến ai cũng phải đi qua mau mau không có vạ lây vào mình. Một bạn trẻ khác tên Hải chia sẻ: “Mình mua hàng toàn phải nhìn mặt người bán hàng nào hiền lành, dễ tính thì mới dám vào hỏi giá và mua”.

hàng đó làm cho người mua hàng không được chọn lựa thoải mái hay bị rơi vào những chiêu câu khách của những những bà chủ ghê gớm. Lối ứng xử đó đang ngày càng lan rộng và trở thành đề tài bàn luận sôi nổi của một số nhóm người trên các diễn đàn, forum, mạng xã hội. Từ đó, làm ảnh hưởng đến cách nhìn nhận của mọi người xung quanh về văn hóa người Việt Nam nói chung và người Hà Nội nói riêng.

Ngọc Mai

NỖI NIỀM MÙA THI

Học kì I trôi qua nhanh, ngay từ đầu tháng 12, không khí ôn thi đã tất bật tại các giảng đường, phòng trọ, hàng ghế đá và đặc biệt là trong các thư viện. Mỗi sinh viên, không kể năm đầu hay năm cuối đều mang một tâm trạng lo lắng và hồi hộp ai cũng cố gắng phấn đấu để đạt được thành quả cao nhất trong kì thi này...

Thư viện kín người

Vào mùa thi, có lẽ không đâu có thể cảm nhận được không khí ôn thi hối hả như ở phòng đọc thư viện. Ở thư viện Thượng Đình, lúc sinh viên tập trung tại phòng đọc đông nhất là buổi trưa. Nhiều bạn, trưa không về đã tìm đến những chỗ này. Hành trang họ mang theo là rất nhiều sách vở và những đồ ăn nhanh như bánh mì, sữa hộp hay xôi gói để ăn qua loa rồi lao vào học. Tôi

có mặt trong phòng đọc Mễ Trì vào tối thứ Bảy. Nếu bình thường khá vắng sinh viên thì thời gian này ngay từ 18 giờ 30 phút đã có rất nhiều bạn sinh viên đứng chờ phòng đọc mở cửa để vào kiếm chỗ ngồi. Tại đây, không khí học tập thật khẩn trương, những chiếc ghế đã không còn một chỗ trống. rất nhiều học sinh, sinh viên đang chăm chú chú ý vào những trang sách, những cuốn giáo trình dày cộm. Khác với không khí ồn ào, náo nhiệt bên ngoài, phòng đọc im phăng phắc, chỉ có tiếng sột soạt lật từng trang vở, thi thoảng mới có một vài người lại qua. Các cô phụ trách phòng mượn cũng phải làm việc khá vất vả vì những ngày này học sinh, sinh viên có nhu cầu mượn giáo trình và tài liệu rất nhiều. Dường như ai cũng đều muốn chạy đua với thời gian và cố gắng tiếp thu được thật nhiều kiến thức hơn.

Những đêm thức trắng

Mùa thi với những đêm trắng bắt đầu khởi động. Tại phòng ở, cảnh học, ôn thi cũng chẳng kém gì. Nếu như chập tối tại mỗi phòng đều có tiếng nói cười khá rôm rả thì từ 9 giờ đêm trở đi, cả KTX dần rơi vào cảnh im lặng. Lượn qua các dãy nhà, thỉnh thoảng mới có một vài người còn lang thang hay ngẩn ngơ bên hành lang vắng. Trong mỗi phòng, ánh đèn neon sáng trắng dần vụt tắt, thay vào đó là những ánh chụp đèn vàng le lói trên mặt bàn. Có thể nói, sau 0 giờ chính là lúc học vào nhất. Tại các phòng ở, từ 8 đến 10 người, tất cả đều chú ý đầu vào các bàn học cá nhân. Hy hữu lắm mới tìm ra một vài người “học, ăn, ngủ đúng giờ giấc”, còn lại được xem là “quên điều độ”. Ghé sang mấy phòng bên cạnh bắt đầu rục rịch, lách cách cốc chén,

bát đĩa. “Có thực mới vực được đạo!”. Mọi người bắt đầu chiến dịch “tắm bổ nửa đêm” với một vài chiếc bánh mì, bịch sữa tươi và tô mì tôm nóng hổi ngào ngạt bốc lên toả ra át cả hành lang với đủ hương vị. Tôi đi qua phòng 309 B1 lúc 1h sáng, qua khe cửa kính, cả 8 người trong phòng ai nấy đều yên vị trên giường tại mỗi bàn với những cặp mắt dán chặt sách vở, tay vẫn chăm chú viết. Một bầu không khí im lìm ngoài tiếng sột soạt của giấy tờ trong đêm vắng...

Đêm dài ôn thi là vậy nhưng khi đến lớp, các bạn vẫn háng hái trao đổi bài vở với nhau.. Từng nhóm, từng bàn tranh thủ thảo luận, hễ có đề cương ôn tập là người nọ nhanh chóng chuyển cho người kia, ai cũng vội vàng, hối hả. Vẫn còn đó những tiếng cười đùa, nhưng tất cả cũng chỉ là những phút thoáng qua, nỗi lo ngày thi hiện rõ trên từng nét mặt.

Cho ngày thi đến

Vào đại học, thời gian học tập ở trên lớp là không nhiều, chính vì thế phải tự học. Mỗi một môn học sinh viên ít nhất phải tìm được vài quyển giáo trình, dăm tài liệu tham khảo. Ngoài việc đọc, nghiên cứu các vấn đề liên quan từ những quyển dày cộm ở thư viện thì phải nắm bắt các được các vấn đề cơ bản trong giáo trình. Ban ngày học dăm ba chữ ở trường, tối về học gạo để mong qua được kì thi. Học và học, học ở mọi lúc, mọi nơi. Có nhiều cách học, cách ôn thi khác nhau, đó có thể là ở ban công, hành lang hay ghé đá. Tất cả quỹ thời gian đều được sinh viên tận dụng. Mỹ Linh (sinh viên K54 Khoa Khoa học Quản lý, Trường ĐHKHXH&NV) chia sẻ: “Là sinh viên năm đầu nên gần đến ngày thi mình lo lắng. Bây giờ hễ có thời gian rỗi

là mình học, ôn thi...”.

Thư viện vẫn đông nghịt người, giảng đường vẫn thiếu chỗ, ghé đá KTX vẫn bao người ghi ghi, chép chép. Mỗi kì thi là một đợt để đánh giá kết quả để tổng kết tình hình học tập, rèn luyện và nghiên cứu của học sinh, sinh viên. Thời gian không còn nhiều, các bạn học sinh, sinh viên của ĐHQGHN sẽ cố gắng phấn đấu để đạt được kết quả cao nhất.

Hồ Duy Ngợi
K54 Khoa Báo chí
& Truyền thông

ANH EM “NHÀ BÁO” TẬT NGUYỄN

CĂN BỆNH QUÁI ÁC TEO CƠ TOÀN THÂN HAI LẦN ẬP ĐẾN TRONG GIA ĐÌNH NHỎ BÉ ẤY, TƯƠNG NHƯ TIẾNG CƯỜI KHÔNG THỂ CẤT LÊN. NHƯNG CŨNG CHÍNH TẠI ĐÂY, NHỊP SỐNG VẪN SÔI NỔI TỪNG NGÀY, TỪNG GIỜ. HỌ ĐÃ VƯỢT LÊN SỐ PHẬN NGHIỆT NGÃ. HAI CON NGƯỜI VỚI HAI NIỀM ĐAM MÊ RIÊNG, HỌ TẠO LẬP CHO MÌNH MỘT SỰ NGHIỆP RIÊNG. ĐÓ LÀ ANH EM VŨ ANH TUẤN VÀ VŨ ANH TÚ HIỆN ĐANG SỐNG TRONG CĂN NHÀ NHỎ SỐ 10, NGÕ 9, ĐƯỜNG LIỄU GIAI, HÀ NỘI.

2 lần mẹ khóc thầm lặng lẽ

Sau cô con gái đầu lòng, gia đình bác Vũ Quốc Bình hạnh phúc vô cùng khi sinh được một người con trai để nối dõi tông đường – anh Vũ Anh Tuấn. Niềm vui lớn dần với tiếng bi bô tập nói, tiếng cười trong trẻo của con trẻ. Nhưng cũng chính từ giai đoạn này đôi chân của Anh Tuấn cứ teo tóp dần và không thể đi lại được nữa. Thương con, hai bác chạy chữa ngược xuôi với đủ mọi hình thức nhưng vẫn không chút hi vọng. Nuốt niềm đau vào trong, bác lặng lẽ nuôi con khôn lớn. Khi người con gái thứ ba ra đời mạnh

khỏe, hi vọng có thêm một người con trai để nương tựa tuổi già lại nhen nhóm. Năm 1976, Vũ Anh Tú được ra đời từ niềm mong mỏi ấy. Số phận thật nghiệt ngã khi chỉ một thời gian sau ở Tú lặp lại căn bệnh của anh trai 9 năm về trước. Mọi sinh hoạt của 2 anh em đều diễn ra trên giường, lúc đó nhà nghèo chưa có điều kiện mua xe lăn. “Bác buồn đến tuyệt vọng, chỉ biết nhìn con rồi khóc, không thể hiểu vì sao ông trời lại ác với mình đến vậy?” – người mẹ nghẹn ngào.

Gia đình khó khăn, hai bác đều phải đi làm kiếm tiền nuôi 7 miệng ăn. Bà nội là người chăm lo cho cả hai anh em. Sau này có chị và

em gái thay nhau chăm sóc. Khi chị gái đi học, bác gái phải nghỉ làm ở nhà với hai con. Khó khăn lại chồng chất khó khăn...

Con đã tự đứng lên

Trường học chỉ cách nhà 30 m, vậy mà anh em Tuấn, Tú chỉ biết nhìn qua song cửa sổ. Thèm được cùng các bạn cắp sách đến trường, thèm được nghe lời cô giáo giảng bài... Nhìn lại thế giới của 2 anh em chỉ trong một cái giường. Không bằng lòng với thực tại, họ quyết thay đổi cuộc đời mình bằng tri thức. 6 tuổi như bao cô bé, cậu bé khác, Tuấn say mê học chữ, dù đôi tay co quắp, cầm bút đầy khó khăn. Anh phải nhờ người khác đặt bút vào tay rồi

gồng mình lên nắn nót từng chữ, có khi bàn tay bị tê dại, co giật. Rồi dần dần anh đã viết thành thạo như một người bình thường để từ đó còn trao đổi thư từ với nhiều bè bạn gần xa. Tuần bồi hồi nhớ lại: “Anh chưa bao giờ có một bộ sách giáo khoa. Những quyển sách anh

mà anh quan tâm nhất là thời sự chính trị.

Trên chiếc giường nhỏ bé, chỉ với ngón cái và ngón trỏ của bàn tay phải, anh lướt web hàng giờ, cập nhật tin tức từ các hãng truyền thông nổi tiếng thế giới như AP, BBC, Reuters... biên dịch, tổng

thấy sự kỳ diệu của thế giới vi tính, một công cụ giúp mở mang tư duy hỗ trợ công việc mà không cần đến sức mạnh của chân tay”. Anh Tú tâm sự. Công trình đầu tiên của anh là trang web <http://www.vuanhtu.topcities.com>. Anh am hiểu về ngôn ngữ lập trình. Bên

học đều là mượn của mọi người. Chữ cái đầu tiên anh học là chữ M, đơn giản vì quyển sách đó bị mất những trang đầu. Anh thích đọc sách văn học. Nhiều người đến chơi nhìn thấy anh ôm quyển sách đọc chăm chú họ luôn thắc mắc tại sao một người như anh lại còn học và đọc làm gì. Lúc đó hơi buồn nhưng anh lại nghĩ mình học cho bản thân mình, học để không thua kém ai, học vì cái sự thích, sự đam mê của mình...”. Bên cạnh những kiến thức đã học được, Tuấn miệt mài theo học chương trình dạy tiếng Anh trên tivi. Từ đây anh tích cực viết báo và dịch tin từ báo nước ngoài. Năm 1998, gia đình chuyển từ Hải Phòng lên Hà Nội, anh có điều kiện tiếp xúc với báo chí nhiều hơn. Lĩnh vực

hợp thành những trang thông tin quốc tế của nhiều tờ báo. Hiện nay, anh đang cộng tác với rất nhiều tờ báo như báo Hà Nội mới, Phụ nữ Việt Nam, Quân đội Nhân dân... và đang phụ trách chuyên mục Nhìn ra thế giới của báo Khuyến học và Dân trí. Dịch thơ và sách tiếng Anh cũng là một niềm đam mê của Tuấn. Khi mới viết báo anh từng tham gia và đạt giải trong cuộc thi thơ trên báo SVVN, tạp chí Special English và Trung tâm tiếng Anh Apollo...

Không thua kém anh trai, Vũ Anh Tú cũng đã xây dựng cho mình một hướng đi riêng. Được sự diu dắt của anh, Tú chăm chỉ học hành. Anh đam mê tin học, bắt đầu tìm tòi, học hỏi với chiếc máy vi tính khi 22 tuổi. “Càng học càng

cạnh đó, tận dụng mạng internet và vốn tiếng Anh, anh đã dịch báo nước ngoài gửi cho các báo trong nước, lĩnh vực quan tâm hàng đầu là công nghệ, tin học. Trên trang web của VTC, các bài dịch của anh liên tục được cập nhật. Cái tên Vũ Anh Tú đã trở nên quen thuộc đối với những độc giả yêu công nghệ thông tin. “Khi biết mình bị teo cơ toàn thân trước mắt tôi là một màu đen xám, tôi lo sợ mình là bản sao của anh. Tôi chỉ biết học tập, tự vươn lên. Với tôi mỗi ngày là một hành trình khám phá đầy thú vị” – Anh Tú chia sẻ.

Hương Giang

RÁC THÌ KÊ RÁC

“**K**ệ, không sao cả, chúng tôi quen rồi mà!”. Đó là những câu phát ngôn mà chúng tôi nhận được từ sinh viên Trường ĐHKHXH&NV, Trường ĐHKHTN đang ngồi ăn bên cạnh một đồng rác ngổn ngang, bốc mùi hôi thối.

Sau cổng phụ của hai trường này là rất nhiều quán ăn ngoài trời dựng lên để phục vụ nhu cầu của sinh viên. Đặc biệt là vào chiều tối, khi mà sinh viên tại chức và cao học đi học nhiều nhất, thì các quán này đông nghịt người. Nào miến trộn, bún chả, nào trứng lộn ngải cứu... mọc lên như nấm thì các đồng rác ven ngõ cũng tỉ lệ thuận mà “mọc lên”. Không ai quan tâm vì sao đồng rác lại hình thành cao ngất ngưỡng như thế. Chẳng ai hỏi

tại sao ai lại đổ rác ra đường một cách “vô tư” như ở nhà mình vậy. Chẳng ai thắc mắc sao chưa đến giờ đổ rác mà đồng rác vẫn cứ “mọc” “tự nhiên” như trời trồng. Người bán cứ bán, sinh viên muốn ăn thì ngồi vào bàn mà ăn. Không có ai có ý kiến gì về điều đó. Đối với họ, phải chăng chuyện cứ “bình thường” như ở huyện?

Đại, sinh viên Khoa Vật Lý, Trường ĐHKHTN kể: “Hồi trước hay ở lại thư viện vào buổi tối, tớ hay ở lại trường và ăn tối. Ban đầu thấy bàn ăn cận kề đồng rác, tớ cũng thấy ớn ớn. Sau thành quen, mọi người ngồi được mình ngồi được. Chỉ cần không quan tâm đến điều

đó thì bạn cũng sẽ thấy chuyện đó không quan trọng”.

Còn Minh Hương, sinh viên tại chức Trường ĐHKHXH&NV cho hay: “Bọn tôi đi làm ban ngày, chỉ đi học được buổi tối, nên phải ăn tối tại trường để kịp giờ vào lớp. Nếu bạn cứ để ý mãi đồng rác bên cạnh và không chịu ăn thì chỉ có mà chết đói, vì lấy đâu ra nhiều

cửa, miến trộn... bày biện đầy đủ tự lúc nào. Người bán ngồi quay lưng lại với đồng rác, khách ngồi ăn thì nhìn thẳng ra đồng rác. Nếu không trừ 2m cho làn đường đi lại thì không chừng quán ăn đó sẽ là hàng xóm thân thiết của đồng rác cũng nên. Vậy mà ai cũng bỏ đi như không nhìn thấy. Thấy các sinh viên khác ngồi, mình cũng

ngồi vào, người ta ngồi được ắt mình ngồi được. Ai cũng mang tâm lý này nên việc xuất hiện đường như không rõ “nguồn gốc” đồng rác là điều tất yếu.

Tôi lần la hỏi người phục vụ, sao giữa chiều lại đổ rác nhiều vậy, cô bé trả lời thần nhiên: “Việc gì đâu chị. Ai cũng đổ nên chẳng biết là ai đổ. Nhưng miễn anh chị sinh viên hiểu và vẫn thích ăn quán nhà em là được.

Nếu các anh chị chê thì quán em ế, nhưng do anh chị không chê, nên chẳng ai để ý nữa”.

Ra là việc này thành quen rồi nên chuyện trở nên bình thường. Vì nằm ngoài trường nên không thuộc sự quản lý của trường, cho nên sinh viên trường cũng thấy chẳng liên quan tới mình. Và họ chấp nhận ngồi ăn gần đồng rác mà không cảm thấy phiền hà. Chẳng nhẽ sinh viên Hà Nội lại tuyên chiến với rác bằng cách sống chung kiểu ấy hay sao?

Trần Thị Kim Dung

quán ăn buổi tối có gia sinh viên ngoài cổng trường ra?”. Có nhiều lý do sinh viên biện minh cho việc bất đắc dĩ phải “ngước mặt làm ngo”, ngồi vào bàn ăn ngay cạnh đồng rác to lù lù.

Chúng tôi cứ ngỡ, chỉ có buổi tối thì đồng rác mới cao ngất như thế, nhưng thực tình, nó đã ngự trị tự lúc nào thì có trời mà biết. Ngay giữa chiều, ra cổng phụ Trường ĐHKHXH&NV, đi khoảng chừng 15 m về phía tay trái thì đã thấy ngay một đồng rác chồm ngổm “không phải của ai cả”. Và cạnh đó chừng 2m, ngay gốc cây xà cừ thì nào nôi niều xoong chảo chứa đựng cơ man nào là bún riêu

Truyện cực ngắn:

CỔ TÍCH XƯA VÀ NAY

Đạo quân Gióng chỉ huy phối hợp cùng các đạo quân khác đánh tan giặc, thu non sông về một mối. Gióng về Phong Châu cùng quân dân thiết lập triều đại mới. Do có công lớn, Gióng được phong vương.

Buồn thay. Triều đại mới, các vương công, quan tướng dẫn cũng sa vào bả vinh hoa, hưởng lạc. Lệ luật sai trái, thuế khóa nặng nề lại được bày đặt nhằm bòn rút của dân. Nhân dân lâm vào cảnh khổ nghèo không khác mấy so với các triều đại trước. Tiếng sầu oán lại dậy khắp hang cùng ngõ hẻm. Mẹ Gióng khuyên: “Con vốn là con nhà nghèo, là kẻ dân quê áo vải. Trước đây nhà ta khổ nghèo cũng là do bọn quan lại đè nén, tham nhũng. Bọn quan ấy không biết đời con dân. Tưởng con đã thấu! Sao nay nhìn dân bị đẩy vào kiếp sống xưa, con vẫn a dua thói bất công, hưởng lạc?” Gióng trầm ngâm một hồi lâu, rồi đáp: “Vương tướng thường sướng. Lẽ đời vốn vậy chẳng!”.

Biết không đổi được ý con và biết con bà cũng khó sống khác được lẽ xác lập quan – dân xưa nay, trái tim người mẹ – người dân lành đau đớn, xót xa. Bà không yên lòng cùng con hưởng vinh hoa phú quý. Ngẫm cảnh xưa, nhà gianh vách đất, trống trải gió lùa mưa dột, quần manh áo vá, rau cháo nuôi con cực khổ trăm bề. Phần nhờ có tình làng nghĩa xóm đùm bọc, sẻ chia mới vượt qua được, nuôi con nên người. Nay con bà làm vương tướng sang giàu, xét gạn gùng vẫn không ngoài sức dân, không ngoài bàn tay kẻ lao động sương nắng đắp bồi. Càng nghĩ lòng người mẹ càng thêm day dứt lo âu như đi trên băng mỏng, ngồi

trên lửa dữ. Xa xôi hơn, lớn lao hơn ngẫm vận thịnh suy thành hoại của non sông lòng bà càng thêm bội phần kinh hãi. Từ ấy, sống trong tinh thần, tâm lý vậy mẹ Gióng mình như xác ve qua hạ đọi tàn.

Dân Phong Châu truyền rằng, đám tang mẹ Gióng được tổ chức linh đình lắm. Khi hạ huyệt những chiếc trống đồng rung lên vĩnh viễn, người dân thấy trăm cánh chim Hồng Lạc hóa thân từ thân trống bay lên dập diu quanh Gióng. Màu chim đỏ như máu. Thoáng chốc Gióng cũng hóa thành một giải máu hồng tươi, nửa sa thấm xuống đất, nửa nhằm hướng mặt trời bay vút.

Vĩ thanh

Tôi đọc truyện này cho ba người nghe. Cháu bé học tiểu học nói:

– Ác! Theo truyện một, để cho người anh hùng của nhân dân tử trận thì tác giả ác. Theo truyện hai, Gióng phụ nghĩa dân, Gióng ác!

Anh bạn trí thức thì bảo:

– Như truyện hai hợp với hiện thực thời vua chúa xưa. Sự trả giá đau thương mà cao sang. Thương quý thay tinh thần Lạc Việt!

Còn người mẹ liệt sĩ nhủ:

– Mẹ thấy kết như truyện một hơn. Người mẹ nào chẳng đau xót khi con mình tử trận. Nhưng như vậy, con mẹ vẫn là đứa anh hùng dũng tướng. Được vậy, lòng mẹ cũng đỡ ngậm ngùi ân hận.

Huy Lê – Đỗ Trọng

Công dụng của muối

Sáng da

Sau khi rửa mặt, đổ 1 thìa muối tinh vào lòng bàn tay, thêm 3-5 giọt nước. Dùng đầu ngón tay hoà nước với muối, sau đó thoa muối lên mặt theo hướng từ đỉnh chán xuống. Thực hiện động tác mát xa nhẹ nhàng theo hình xoáy ốc. Sau vài phút rửa lại mặt với nước ấm, rồi bôi kem dưỡng da. Thực hiện ngày 2 lần vào buổi sáng và tối.

Công dụng: Loại trừ “tận gốc” cặn bã trên mặt, quét đi chất nhờn, phân tử phấn trang điểm thậm chí cả mụn đầu đen... trong các lỗ chân lông.

Chú ý: Khi mát xa tránh vùng da xung quanh mắt. Làn da nhạy cảm thì cần đặc biệt quan tâm đến phản ứng của da. Không để muối dính vào mắt nếu không sẽ gây tổn thương cho giác mạc. Sáng mắt

Sau khi rửa mặt pha một bát nước muối nhạt để rửa mắt. Úp mặt vào bát nước, cố gắng mở to mắt, đảo mắt từ trái sang phải, từ phải sang trái.

Công dụng: Chỉ sau 2 tuần mắt bạn sẽ sáng long lanh và có thần hơn.

Muối trị mụn

Đối với tầm lưng đầy mụn cám thì muối có công dụng rất hiệu quả. Ngâm mình vào bồn nước ấm, đợi đến khi các lỗ chân lông nở ra, thoa muối trực tiếp lên lưng. Dùng bông tắm mát xa lưng trong 1 phút.

Chú ý: không dùng lực quá mạnh. Sau đó dùng bọt biển chấm nước muối nhạt rồi đắp lên lưng trong 10 phút. Cuối cùng tắm lại với nước sạch.

Muối “khống chế” chất nhờn

Mùa hè da bạn thường tiết ra nhiều chất nhờn. Hãy dùng muối để hạn chế chúng. Sau khi rửa sạch mặt, thoa muối tinh lên rồi làm mát xa nhẹ nhàng. 3 phút sau khi lỗ chân lông ở 2 bên mũi đã nở rộng, dùng bụng ngón giữa mát xa theo hướng từ dưới lên trên.

HOẠT ĐỘNG ĐOÀN THỜI TÍN CHỈ

Việc triển khai đào tạo theo tín chỉ ở Trường ĐHKHXH&NV đã thực hiện được 3 năm, đem lại nhiều đổi thay căn bản trong cách học của sinh viên cũng như đưa đến những khó khăn không nhỏ cho phong trào Đoàn Thanh niên. Trước những khó khăn, bỏ ngõ ban đầu khi phải làm quen với mô hình học tập mới, sinh viên đã có những giải pháp học tập gì cho riêng mình? Đoàn Thanh niên cần phải có những đổi mới gì để phát huy hiệu quả các hoạt động của mình trong bối cảnh mới? Hãy nghe chính những cán bộ đoàn nhiều kinh nghiệm chia sẻ suy nghĩ của mình về những vấn đề trên.

Sự chuyển đổi từ đào tạo theo niên chế sang đào tạo theo tín chỉ đã mang lại những thay đổi lớn trong thói quen học tập

và sinh hoạt của sinh viên. Cá nhân bạn đã gặp những khó khăn gì và có giải pháp như thế nào để thích nghi với phương thức đào tạo mới này?

* **Nguyễn Thị Quỳnh Anh (K52 Khoa học Quản lý):** Theo tôi, giải pháp để thích nghi với học theo mô hình tín chỉ là mỗi cá nhân phải có lịch học tập cụ thể hàng ngày, hàng tuần để tránh nhầm lẫn, từ đó phân bổ thời gian hợp lý để hoàn thành công việc. Bạn cũng cần tích lũy tư liệu học tập, đặc biệt là tư liệu về điểm học tập, rèn luyện... để đảm bảo sự chính xác về các thông tin cá nhân. Ngoài ra, bạn phải tìm tư liệu trên

thư viện trường, khoa và có sự chọn lọc tài liệu trên internet, tích cực rèn luyện kỹ năng cho mình: học hỏi thầy cô, bạn bè, đi học các lớp kỹ năng mềm..., tham gia các hoạt động đoàn thể, để tạo cho mình tâm lý bình tĩnh và chủ động trong làm việc và khi đứng trước đám đông; trao đổi thông tin bằng nhiều phương tiện, với giảng viên và sinh viên qua hòm mail cá nhân, đọc mail do trường cấp; thường xuyên check và sử dụng để cập nhật tin tức; thường xuyên

xin ý kiến và sự tư vấn từ cố vấn học tập để có những sự lựa chọn tốt trong quá trình đăng kí môn học, lựa chọn chuyên ngành...

* **Nguyễn Chí Trung (K52 Thông tin thư viện):** Đào tạo theo tín chỉ cũng có những điểm hay, điểm tích cực nhưng chính nó đã khiến sinh viên gặp nhiều khó khăn khi phải thay đổi các thói quen học cũ. Thứ nhất, đó là sự khó khăn trong việc sắp xếp thời gian biểu sao cho hợp lý; thứ hai, hầu hết các bạn sinh viên đều không nắm được phương pháp học sao cho khoa học; thứ ba, tổ chức hạt nhân của sinh viên không có những biện pháp phong phú để lôi

kéo sinh viên vào các hoạt động hỗ trợ sinh viên.

Nhưng đến giờ, cá nhân tôi đã thấy quen hơn với mô hình này. Xin chia sẻ với các bạn những bí quyết như sau:

Một là hãy biết “trang điểm” cho TKB của bạn! Các bạn hãy biết phân chia làm sao để với chừng ấy những môn học mà các bạn không cần đi lại nhiều, cũng không phải học quá nhiều. Với tôi, 1 ngày chỉ cần học từ 1-2 buổi trong 1 lần đi tới trường là đủ. Thời gian còn lại,

hãy dành cho việc tự học, làm thêm hoặc tham gia các hoạt động xã hội.

Hai là hãy biết học ý chính và triển khai nó thành hình xương cá. Điều này đôi lúc khiến cho bạn cảm thấy mất thời gian, nhưng khi các bạn ôn thi sẽ thấy nó hữu ích và “có giá trị lợi dụng” vô cùng. Bây giờ không ai còn “mặn mà” với kiểu học vẹt, đọc như cái máy nữa.

Hãy biết mô hình hóa để đến khi làm bài, ta thả sức mà “múa rối” trên trang giấy.

Theo bạn, hoạt động của Đoàn thanh niên đã gặp những khó khăn gì khi Nhà trường triển khai đào tạo theo tín chỉ?

* **Nguyễn Hoàng Kiều Anh (K52 Văn CLC):** Khi tham gia học tập theo mô hình đào tạo tín chỉ, các bạn Đoàn viên được đăng kí lớp môn học phù hợp với thời khóa biểu của từng cá nhân, vì vậy thời gian học tập không giống nhau, hình thức lớp học ổn định không còn đã gây ra khó khăn khi Đoàn thanh niên muốn triển khai các hoạt động chung, khi muốn tập

trung các bạn tham gia vào hoạt động Đoàn, rồi khó khăn khi thu đoàn phí... Bên cạnh đó, việc học tập theo tín chỉ hiện nay tương đối nặng vì vậy số lượng Đoàn viên dành thời gian cho hoạt động đoàn cũng sẽ hạn chế hơn.

* **Nguyễn Thị Quỳnh Anh (K52 Khoa học Quản lý):** Khi chuyển đổi sang hình thức học tín chỉ, Đoàn thanh niên cũng gặp rất nhiều khó khăn. Về quá trình triển khai thông tin, do các bạn sinh viên có lịch học khác nhau, các chi đoàn cũng ít có thời gian học tập trung hơn trước nên việc triển khai hoạt động vón vướng mắc và chưa đầy đủ. Đoàn viên sinh viên còn chưa nắm bắt hết được các nội dung hoạt động của tổ chức đoàn. Tổ chức họp cũng gặp phải những khó khăn nhất định, do không thống nhất được ngày giờ tất cả các thành viên trong BCH LCĐ, CĐ nên có thể ảnh hưởng đến thành phần tham dự không đầy đủ, trùng lịch học, hay các cuộc họp thường xuyên phải diễn ra vào thời gian muộn, sau khi kết thúc tiết học cuối buổi chiều. Về kỹ năng của các cán bộ đoàn, nhiều đồng chí còn lung túng trong công tác làm văn bản, giấy tờ, cách thức triển khai hoạt động, chưa nắm rõ thông tin của Chi đoàn, của đoàn viên ...

* **Nguyễn Chí Trung (K52 Thông tin thư viện):** Như ở trên đã nói, mô hình đào tạo theo tín chỉ đang thay đổi từng ngày. Vì thế, hoạt động của đoàn thanh niên cũng sẽ gặp khó khăn. Hoạt động đào tạo theo tín chỉ đã khiến cho các

hoạt động Đoàn thường niên dần mất đi. Một điều khó nhất trong hoạt động đoàn đó là không thu hút được nhiều sinh viên tham gia, đơn giản chỉ là vì việc học trên lớp đã ngốn hết thời gian của các bạn. Nếu để ý kỹ trên sân trường, hay trong giảng đường, chủ đề luôn được các bạn quan tâm hàng ngày đó là: tín chỉ, đăng ký môn học, học lại, học cải thiện, học vượt... chứ đâu còn có nhóm tùm nập tụm ba trò chuyện về hoạt động Đoàn của tháng Thanh niên, hay những hoạt động đoàn của khoa mình sắp diễn ra... Hoạt động Đoàn trong môi trường đại học theo tín chỉ dường như bị lãng quên do các hoạt động cú thừa dần, thừa dần. Có thể kể ra những khó khăn căn bản như: thời gian học của sinh viên không đảm bảo cho hoạt động đoàn; các hoạt động đoàn không thu hút, không phong phú đối với sinh viên; các hoạt động mới chủ tập trung ở cấp Đoàn trường, Liên chi đoàn; các chi đoàn cơ sở không có những hình thức lôi cuốn các bạn; bản thân nhận thức của sinh viên trong trường với hoạt động đoàn vẫn còn kém

Theo bạn, tổ chức Đoàn nên có những định hướng và giải pháp cụ thể gì để tháo gỡ những khó khăn trên?

* **Nguyễn Hoàng Kiều Anh (K52 Văn CLC):** Tôi nghĩ trước tiên, Đoàn phải luôn đổi mới về nội dung và hình thức hoạt động để thu hút các đoàn viên tham gia. Việc học theo môi trường tín chỉ sẽ giúp mở rộng cơ hội giao lưu, tiếp

xúc giữa các đoàn viên các khoa. Vậy thì, trên cơ sở đó, chúng ta có thể tổ chức những hoạt động giao lưu giữa các liên chi Đoàn với nhau. Những câu lạc bộ hướng tới các nhóm đối tượng nhất định nếu được thành lập sẽ thu hút được sự quan tâm của đoàn viên như: CLB liên quan đến chuyên ngành học, CLB về kỹ năng học tập, CLB hỗ trợ sinh viên về những kỹ năng sống... Đào tạo hình thức tín chỉ rất khó có thể tập hợp được đầy đủ số lượng SV trong các thời điểm cần tổ chức họp sinh hoạt. Vì vậy việc phát triển các phòng sinh hoạt tập thể thông qua Internet, các diễn đàn, nhóm thảo luận, các CLB trên trang web của trường là một kênh cần phát huy hơn nữa hoạt động Đoàn hội...

* **Nguyễn Thị Quỳnh Anh (K52 Khoa học Quản lý):** Một số giải pháp có thể tăng cường hiệu quả hoạt động của Đoàn Thanh niên trong điều kiện hiện nay theo tôi là: Tích cực dùng mail để tăng cường trao đổi và tương tác giữa đoàn các cấp, về nội dung hoạt động, cần có sự khảo sát với sinh viên trong trường xem họ cần gì? Kỹ năng nào họ muốn học? Hình thức tổ chức thế nào cho hiệu quả? Bên cạnh đó cần phải tăng cường hỗ trợ kỹ năng cho các cán bộ Đoàn về cách đánh văn bản liên quan đến hoạt động đoàn, tư liệu, tổ chức các buổi giao lưu chia sẻ kinh nghiệm hoạt động đoàn giữa các đơn vị, cách tổ chức các chương trình hoạt động...

Thanh Hà (ghi)

MỌI CON ĐƯỜNG ĐỀU TRỞ VỀ THÀNH

VIENNE

Cách đây 2 năm, ở tuổi lên 10 tuổi Dàn nhạc giao hưởng Nhạc viện Hà Nội (DN GH NVHN) đã có một chuyến lưu diễn nước ngoài đầu tiên tại Paris lập nên một dấu mốc quan trọng, xác lập vị trí Việt Nam trên bản đồ âm nhạc bác học thế giới.

Ngày ấy (4/5/2007) DN gồm 53 diễn viên cùng nhà soạn nhạc Đặng Hữu Phúc đã xuất hiện trang trọng trong chương trình âm nhạc được cả thế giới quan tâm tại Paris và Poitou – Charente với các nhạc phẩm nổi tiếng và quen thuộc: Overture “Ngày hội” của Đặng Hữu Phúc, “Pêchia và chó sói” của nhạc sĩ Nga Prokofiev và kết thúc là bản giao hưởng “Thế giới mới” nổi tiếng của Dvorak, nhạc sĩ người Czech.

Năm nay, vinh dự hơn nữa, DN Trẻ của GH NVHN bao gồm thầy và trò của Nhạc viện đã được mời tham dự “Ngày hội Beethoven” tại Đức (diễn ra từ 4 tháng 9 đến 3/10/2009). Vinh dự và tự hào bởi kể từ năm bắt đầu mở Hội (2001) trở lại đây mỗi năm Ban tổ chức chỉ mời 1 DN Trẻ. (Các DN Trẻ của các nước trong khu vực như Trung Quốc, Thái Lan, Singapore còn chưa được mời). Biểu diễn trên quê hương của Âm nhạc cổ điển hàn lâm, của Beethoven với một công chúng thượng thặng, dưới sự bảo trợ của nữ Thủ tướng Đức nổi tiếng Angela Merkel ban tổ chức hẳn phải cân nhắc kỹ thành phần dàn nhạc khách mời tham dự chương trình. Không thể mời nếu khả năng biểu diễn không đạt đẳng cấp quốc tế. DN Trẻ Việt Nam đã được mời biểu diễn 3 trên tổng số 75 đêm diễn chính thức với tổng số 58.500 vé

được bán ra (Con số kỷ lục nhất từ trước tới nay) tại 2 Nhà hát lớn của Đức (Bonn và Berlin). Trong các đêm diễn đó ngoài các tác phẩm kinh điển (gần như bắt buộc) 2 tác phẩm của Beethoven: “Khúc mở màn Coriolan”, “Giao hưởng số 7”, Promete, “Concerto cho violon và Dàn nhạc”, của Schumann với “Giao hưởng số 4” những tác phẩm của nhạc sĩ Việt Nam như Đỗ Hồng Quân với “Rhapsodie Việt Nam” và Trần Mạnh Hùng với Bản giao hưởng thơ với phần độc tấu violon có tiêu đề Lệ Chi Viên. Đánh giá thành công của những đêm diễn không chỉ là những tràng vỗ tay nồng nhiệt của 1700 khán giả Bonn mỗi đêm và 2200 khán giả ở Berlin (nồng nhiệt đến mức các nghệ sĩ đã húng khởi đáp lại bằng chương Scherzo trước khi kết thúc chương trình) mà còn bởi những nhận xét của phóng viên trên báo “Toàn cảnh Bonn”: “... Các bạn đã thể hiện đầy đủ cảm, bất chấp rủi ro để thể hiện đoạn kết (Giao hưởng số 7), dù chưa hoàn hảo nhưng thực sự đạt hiệu quả, đạt tới sự húng khởi cần có... được khán giả nồng nhiệt đón nhận...”. Những người có mặt trong các đêm diễn của Việt Nam kể lại rằng nhiều khán giả tại Bonn và Berlin đã bày tỏ xúc động trước 2 tác phẩm của nhạc sĩ người Việt. “Rhapsodie Việt Nam” đã giúp cho họ biết tới khái niệm “chất liệu âm nhạc Chèo” - một loại hình âm nhạc sân khấu Việt, cho họ có những cảm nhận thú vị về tính nguyên sơ vũ trụ qua âm điệu âm nhạc của người H'Mông, của người Tây Nguyên... Bản giao hưởng thơ Lệ Chi Viên của Trần Mạnh Hùng, một tác phẩm được đặt hàng từ Đài truyền hình “Làn

Sóng Đức” (Deutsche Well) qua sự thể hiện của DN với phần độc tấu diễm lệ của violinist Việt Nam nổi tiếng Bùi Công Duy cũng đã đem lại những cảm xúc lớn lao cho khán giả Đức. Tờ “Bonner General Anzeiger” đã viết “Hai tác phẩm của hai nhạc sĩ Việt nam là Đỗ Hồng Quân, sinh 1956 và Trần Mạnh Hùng, lứa tuổi sau 17 năm, nhưng có điểm chung, kết nối họ với nhau tạo nên không khí nhất quán trong đêm diễn tại khán phòng mang tên Beethoven này là chủ nghĩa yêu nước. Nếu ở Đỗ Hồng Quân, tinh thần đó toát lên ngay từ tiêu đề bản nhạc, một Rhapsodie Việt Nam cho dàn nhạc lớn, một bức tranh âm thanh tráng lệ, đồ sộ gồm 4 phần, với hai phần đầu đầy xao động qua những âm hình tiết tấu vô cùng phong phú, ở phần tiếp theo khán giả như được đặt trước một màn ảnh với không gian Andante chan chứa giai điệu và phần kết như phác ra một lễ hội dân gian sôi động với sự cuồng nhiệt của những âm thanh rộn rã... Từ nhiều năm nay, tác phẩm này được người nghe nhìn nhận như một tác phẩm “kinh điển đương đại”... Thi ở Bản giao hưởng thơ Lệ Chi Viên của Trần Mạnh Hùng, công diễn lần đầu, một tác phẩm viết cho violon và dàn nhạc lớn đã đem lại một hiệu quả ấn tượng... Trong khi dàn nhạc thể hiện chất anh hùng bi tráng đầy nam tính qua âm hưởng u buồn của một bản màu ấn tượng thì bè độc tấu được tác giả xử lý như một nhân tố đồng điệu, khơi sâu nguồn thương cảm trong một sự liên kết thống nhất hòa quyện được biểu tượng hóa qua những đường nét của bè độc tấu luôn tiến gần và chìm dần

vào bè violon. Trên nền đó nghệ sĩ violon Bùi Công Duy đã phác họa chân dung người phụ nữ qua tiếng đàn sâu lắng chan chứa chất thơ...”

Người châu Á tiếp cận âm nhạc cổ điển châu Âu đã khó, thể hiện nó trong hòa tấu đạt tới đẳng cấp cao càng khó, và khó hơn nữa là biểu diễn tại quê hương, trong một Liên hoan lớn mang tên Beethoven, bên cạnh rất nhiều dàn nhạc tên tuổi bậc nhất thế giới có thể nói DN Trẻ Việt Nam đã viết được tên Việt Nam trên bản đồ âm nhạc cổ điển thế giới. Các nhạc trưởng chỉ huy đêm diễn của DN Trẻ VN như Claire Levacher (người Pháp) và Peter Gulke và Ingo Metzmacher (người Đức) đều hài lòng và tự hào với những gì đạt được trong

chương trình.

“Mọi con đường đều trở về thành Viên” đó là nguyện ước của tất cả thế giới âm nhạc từ người sáng tạo (nhạc sĩ sáng tác và nghệ sĩ biểu diễn) đến giới thưởng thức. Bonn hay Berlin hay cả châu Âu là một thành Viên mơ ước ấy. Thầy trò Nhạc viện Hà Nội (hay Dàn nhạc Trẻ Nhạc Viện Hà Nội) đã đặt chân tới mơ ước của mình.

Mười hai năm, dưới sự dìu dắt của các bậc thầy tên tuổi thế giới như Wolfgang Groehs (Áo), Hikotara Yazaki (Nhật Bản), Robert Ryker (Mỹ)...và đội ngũ giảng viên nghệ sĩ Việt Nam như NSND - pianist Trần Thu Hà, NSND- violinist Ngô Văn Thành và các nghệ sĩ lớp trẻ như violinist Bùi Công Duy, Lý luận sáng tác - nghệ sĩ đàn bầu

nhạc sĩ Trần Mạnh Hùng... dàn nhạc giao hưởng Nhạc viện Hà Nội đã thử sức nhiều với những nhạc phẩm của những nhạc sĩ thiên tài như Mozart, Beethoven, Schumann, Brahms, Berlioz, Rimsky Korsakov, Wagner, Ravel, Stravinsky, Gershwin, Poulenc, Chostakovitch, Xenakis... Và mười hai năm qua, thầy trò nghệ sĩ Nhạc viện Hà Nội không chỉ thổi một luồng gió mới mát lành vào đời sống âm nhạc Việt Nam, đã cống hiến cho đời sống âm nhạc nước nhà những thành tích rực rỡ.

Trần Thị Trường

NGƯỜI ĐANG LUYỆN CÔNG

Lý Thu Thảo

DÁNG VẼ ĐẠI GIA, GIỮ VỊ TRÍ TỔNG GIÁM ĐỐC, SỐNG VÀ LÀM VIỆC NAY VIỆT, MAI ĐỨC, NHƯNG Ở NHÀ VĂN THẾ DŨNG VẪN HIỆN LÊN NHỮNG GÌ THUỘC VỀ NGÀY HÔM QUA. NHỮNG CON CHỮ NHẢY MÚA TRONG TIỂU THUYẾT MỖI MỘT NỬA LÁ SỐ CỦA ÔNG LUÔN LÀ NHỮNG HOÀI NIỆM VỀ QUÊ HƯƠNG, VỀ QUÁ KHỨ.

Thưa nhà văn Thế Dũng, trong phần mở của tiểu thuyết có nói cái tên Một nửa lá số sẽ ăn khách vì đa số người ta mê tử vi. Cách đặt tên như vậy hình như là một "tuồng cũ"?

Ai cũng tìm cách đặt cho tác phẩm của mình một cái tên hấp dẫn. Tôi nghĩ là cái tên Một nửa lá số có vẻ cũng... dễ câu khách! Nhưng quan trọng là nội dung có câu được khách hay không.

Hình ảnh lá số ám ảnh qua các trang viết. Ông có ngại bị đánh giá là người mê tin hay là... truyền bá sự mê tin?

Tôi dùng cấu trúc của một lá Tử vi Việt Nam để bọc bạch số phận lưu lạc của một thế hệ trí thức Việt Nam trong thập kỷ tám mươi của thế kỷ 20 chứ không phải để truyền bá Tử vi. Do sử dụng cấu trúc Tử Vi Việt Nam một cách triệt để, nên cấu trúc tiểu thuyết Một nửa lá số của tôi cũng giống như một kiểu tác phẩm sắp đặt.

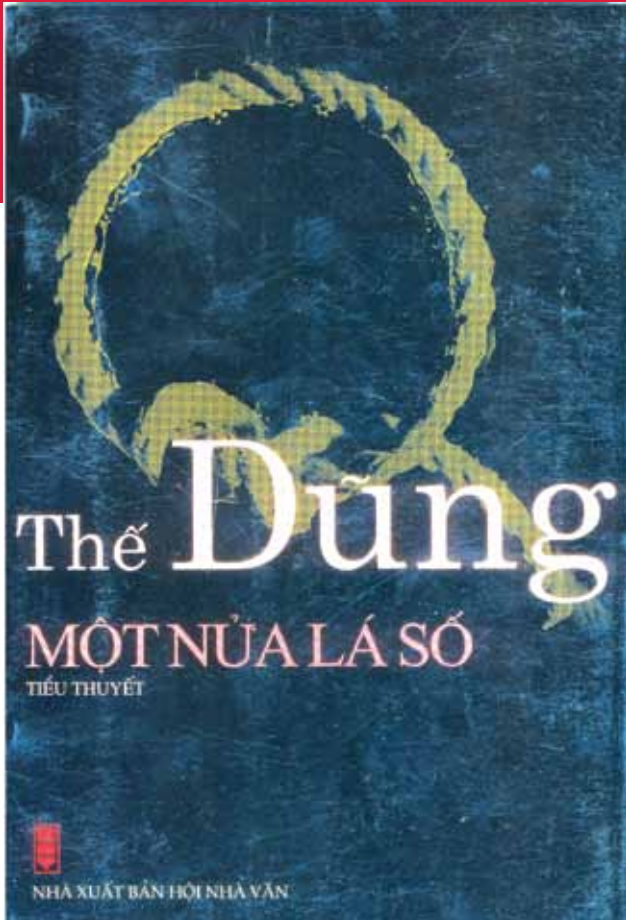
Còn Tử vi có phải mê tín hay không lại là chuyện khác. Ai coi Tử vi là chuyện mê tín sẽ chẳng thèm đọc Một nửa lá số, nên tôi không lo. Còn ai coi Tử vi là một khoa học nhân văn, một thứ siêu toán học của tâm linh như tôi thì tôi không thể lừa mị được họ, và họ sẽ không ngại đọc sách. Họ sẽ thấy tác giả là kẻ ruột để ngoài da đang luyện công cho một lối viết thật thà. Còn sự cảm nhận của mỗi người sẽ rất khó giống nhau vì

hiếm khi lá số của họ có một cung mệnh trùng hợp.

Trong tiểu thuyết có hình ảnh các trí thức cùng thế hệ ông, những con người của thời đẩy những biến động xã hội. Sẽ có rất nhiều chuyện không dễ nói ra, liệu ông có thể viết thật thà như ông nói?

Bất cứ ở đâu và thời gian nào, thì chuyện không thể nói hết hay biết một nửa sự thật cũng đều tồn tại. Nhưng tôi đã khá quen thuộc với hoàn cảnh, tình

CHO MỘT LỐI VIẾT THẬT THÀ

thế mà các cử nhân trí thức đã trải qua, nên tôi dám hy vọng rằng những gì tôi viết trong Một nửa lá số không chỉ là một nửa sự thật. Tôi biết làm được thứ văn chương thật thà rất khó, người viết phải có can đảm lộn trái mình ra để huych toẹt, để viết như là sám hối, như là một cuộc thoát y cả hồn lẫn xác. Lại còn cần phải có nghệ thuật biểu đạt, chưa kể đến việc phải được môi trường địa văn hóa - chính trị của mình cấp phép.

Ông hẳn đã có lá số Tử vi cho mình, và nó có biểu hiện về nghiệp văn của ông không?
Lá số Tử vi của tôi thuộc cách Cơ Nguyệt Đồng Lương có sao Thái Âm và Thiên Đồng thủ mệnh ở Tý, quả thật là mệnh

bạt tới đâu, mỗi sự viết của tôi đều là một sự trở về, đó cũng là trở về với chính mình một cách toàn vẹn. Văn chương chính là món quà mà quê hương đã tặng tôi như trao gửi một định mệnh.

Có thể coi Một nửa lá số là tự truyện cuộc đời ông không?

Thường thì nhân vật chính trong Thơ là ta và nhân vật chính trong tiểu thuyết là người khác. Trong các tiểu thuyết đôi khi có thể tìm thấy rất nhiều hình ảnh đời tư của tác giả. Điều đó cũng đúng phần nào đối với Một nửa lá số.

Sau Một nửa lá số sẽ là những cuốn tiểu thuyết mà ông từng ấp ủ: Mới đến Berlin mà đã chết,

giời bắt thế!

Phần lớn các tác phẩm của ông đều được viết ở nước ngoài nhưng bối cảnh, con người và âm hưởng chung vẫn mang đậm hồn Việt, ông không bị tác động chút gì từ bên ngoài?

Với tôi, quê hương luôn là nơi tôi khóc và cũng là nơi tôi hát. Dù có phiêu

Con chữ Thiên Di, Hoa hồng ty nạn?

Vâng. Tôi đang viết Con chữ Thiên Di. Khi mà giọng điệu và cấu trúc của từng cuốn đã được minh xác thì tôi vẫn cầm cụi viết theo kế hoạch.

Dưới cái nhìn của một người đi trước, ông có những chia sẻ gì với người cầm bút trẻ mang lá số văn chương?

Trước hết là không cần phải đi xem tử vi hoặc phải có một lá số. Mỗi một người viết ngay từ lúc bắt đầu dẫn thân vào chuyện bút mực, người tới muộn kể vào sớm khác nhau nhưng đều cần nhận ra sự “nghiện ngập” của mình đối với văn chương đến đâu, biết được niềm đam mê đã ngấm vào trong máu thế nào. Sự nhận ra bản lai diện mục của chính mình là vô cùng quan trọng, sẽ tránh lạc đường, lạc mình, vong thân, vong bản trong sinh lộ “tôi đi tìm tôi”.

Một nửa lá số, Nxb Hội Nhà văn, Quý IV-2009.

PHẠM HUY HÙNG:

ĐI TÌM SỰ CÂN BẰNG

ĐẾN VỚI TRANH SƠN MÀI CỦA PHẠM HUY HÙNG VỚI MỘT TÂM THỂ BÌNH THẢN, KHÔNG ĐỊNH KIẾN, KHÔNG TÌM KIẾM, XEM CHẬM, THÌ HÌNH NHƯ LẠI THẤY MỘT ĐIỀU GÌ ĐÓ...

Nguyễn Hoàng Diệu Thủy

Nếu đến với tranh sơn mài của Phạm Huy Hùng để tìm những cảm giác lạ, những ấn tượng mạnh: không có. Nếu để tìm những đề tài mới, vấn đề mới: không có. Nếu xem lướt qua để tóm lược gì đó về tranh của anh: không thể. Nếu muốn hệ thống các bức tranh để tìm thông điệp, không được, chúng quá tản mạn.

Và hình như nhịp điệu, tiết tấu của các bức tranh có vẻ chậm chạp, uể oải, buồn buồn, cũ cũ. Hình như cái lối này không thời thượng cho lắm: giờ người ta thích cái gì đó đập vào tai, đập vào mắt hơn.

Nhưng việc gây ấn tượng mạnh vào các giác quan cũng có giới hạn, và sự bão hòa nghe nhìn là một điều có thật.

Nếu vậy, có thể đến với tranh sơn mài của Phạm Huy Hùng với một tâm thế khác, bình thản, không định kiến, không tìm kiếm, xem chậm, thì hình như lại thấy một điều gì đó.

Hình như trong cái tản mạn ấy có một chất keo gắn kết. Hình như giữa những mảng màu đan xen, xô lệch, bện xoắn có một sợi dây. Hình như trong nhịp điệu chậm buồn ấy có sự an nhiên, tĩnh tại. Và hình như họa sỹ đã vẽ một cách rất thân nhiên. Tất cả

để lại những dư âm thanh thản, gợi ra những chiêm nghiệm, suy tư về cuộc đời.

Nếu bắt đầu từ những bức có vẻ thể sự, thời sự nhất như Trượt dốc hay Chiếc ghế, sẽ nhận ra con người với tham vọng không có điểm dừng ở trong cái thế chông chênh, chao lắc như thế nào, và vì thế nhân dạng của nó nhọt nhọt, méo mó. Đặt trong tương quan với các tác phẩm khác, chợt nhận ra, tác giả đang đi tìm, đang hướng tới cái cân bằng của con người trong trời và đất.

Bức tranh chủ đề Trời, Đất và Người lấy motif tứ bình xuân hạ thu đông, được lạ hóa bằng ngôn ngữ mỹ thuật. Ở đó là các mặt cắt, sự phối hợp của nhiều không gian và sắc màu ngũ hành, tạo nên một hình ảnh về vũ trụ phong phú hỗn độn nhưng vẫn kết nối, hài hòa trong chính thể âm dương. Con người là một bộ phận trong vũ trụ, trong tự nhiên, thế thì sống trong tự nhiên, nương theo tự nhiên, nó mới cân bằng, mới an nhiên, mới tròn trịa là chính nó. Tinh thần này ẩn đằng sau các tác phẩm về các đề tài khác nhau, với lối thể hiện khác nhau, hoặc trực tiếp, hoặc biểu tượng như Đất quê, Trung thu vĩnh cửu, Điều vũ, Trong mưa bão, Tú pháp, An Dương Vương, Những

ánh mây bay... và làm nên một mạch nối ngầm giữa chúng.

Chắc chắn là Phạm Huy Hùng đã nghiên cứu Đông y, không phải để bốc thuốc (trừ cho bạn bè thân), mà là để học cái nguyên lý của nó để nuôi dưỡng hội họa. Ấy là âm dương đấp đối, là tam tài Trời, Đất, Người – một chính thể hoàn hảo hòa hợp tự nhiên, là bốn mùa xuân hạ thu đông và cách ứng xử của con người mỗi mùa thế nào cho phù hợp...

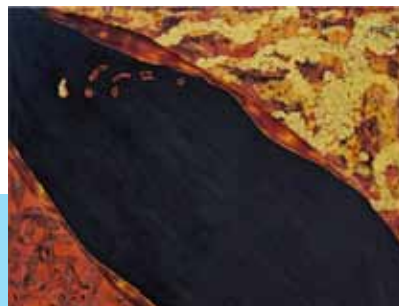
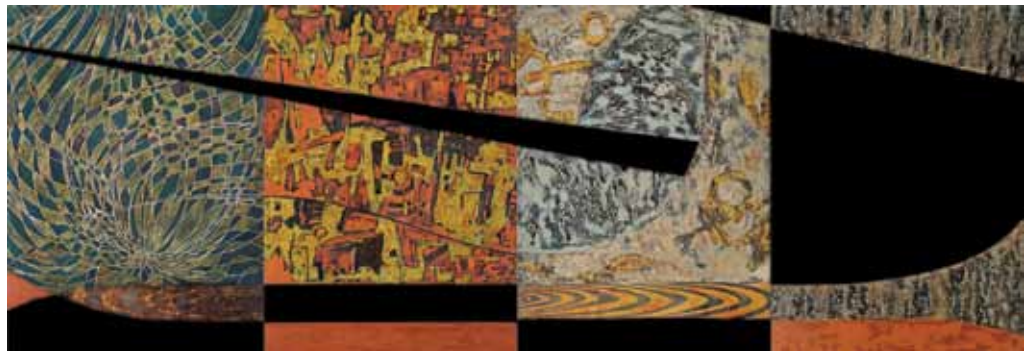
Chắc chắn là tác giả đã có nhiều năm nghiên cứu về văn hóa nghệ thuật cổ qua nghề sơn mài, các bức tượng cổ, kiến trúc cổ ở các chùa, đình, đền... Sự tự học và nghiên cứu ngầm trong lặng lẽ đã khiến họa sỹ có lối tư duy riêng, quyết định đến sáng tác.

Chắc chắn là Phạm Huy Hùng đã làm sơn mài thật công phu với kỹ thuật cao tay. Anh không chấp nhận những thứ sơn mài giả cây. Anh không ưa cách dùng sơn mài Nhật cho nhanh khô và một vài xảo thuật có “sơn” mà không “mài” khác. Anh không tin vào lối cách tân gắn lên mặt vóc xi măng, giấy dó, gốm, gỗ, vải, thậm chí bulông, ốc vít, bát đĩa. Anh làm sơn mài thật, hoàn toàn theo lối truyền thống, tỉ mỉ và rất chậm.

Chắc chắn anh biết người làm sơn mài làm cái gì cũng chậm. Nếu để lấy số lượng thì sẽ cực kỳ sốt ruột. Nhưng nếu coi cái chậm ấy là những phút giây tĩnh lặng, ngơi nghỉ, suy ngẫm, cân bằng mình, thì người sáng tạo sẽ thần nhiên.

Chắc chắn Phạm Huy Hùng đã như thế, đã chọn cái chậm để cân bằng, bởi thế, gương mặt nghệ thuật của anh có thể định hình và người ta nhận ra anh.

“TÔI YÊU CÁI CHẤT NHE NHÀNG THANH SÁNG Ở TINH THẦN NHƯNG ĐƯỢC DIỄN ĐẠT MỘC MẠC, MẶN MÀ ĐẮM ĐUỐI HỒN NGƯỜI TRONG HẦU HẾT NHỮNG TÁC PHẨM TẠO HÌNH TRUYỀN THỐNG VIỆT NAM.

TÔI SỐNG MỘT ĐỜI SỐNG KHOẺ MẠNH, BÌNH DỊ, KHIÊM NHƯỜNG VÀ TÔI VẼ TỰ NHIÊN ĐỀU ĐẶN, ĐIỀU HOÀ NHƯ HƠI THỞ MỖI NGÀY.

TÔI KHÔNG CÓ Ý ĐỊNH KHAI THÁC MỘT CHUYÊN ĐỀ RIÊNG BIỆT, TÔI VẼ TẤT CẢ NHỮNG GÌ THÔI THỨC TÔI VẼ, CÓ LẼ VÌ VẬY TÔI KHÔNG LẶP LẠI MÌNH” – PHẠM HUY HÙNG.

NGÀY TẬN THỂ KHÔNG CÒN XA !?!

Những siêu phẩm như 2012 đưa chúng ta lại gần: ngày tận thế. Và mỗi đe dọa kinh hoàng nhất nhiều khả năng sẽ biến thành tiết mục giải trí nhợt nhạt. Trên thực tế, những nguy cơ về vũ khí hạt nhân cũng như mức độ gia tăng của các thảm họa môi trường đang khiến cho viễn cảnh ngày tận thế đến gần với nhân loại hơn bao giờ hết.

Điều cuối cùng nhân loại cần là sự thật. Rằng chỉ ít phút nữa thôi họ sẽ chứng kiến giờ tận thế của chính mình. Vài phút hơi ít nhưng cũng coi là tạm đủ. Biết trước quá lâu chỉ tổ gây hoảng loạn. Nhiều người có lẽ sẽ giết nhau hay tự giết mình trước khi bị chết theo lẽ tự nhiên. Tuyệt đại đa số chỉ thêm đau khổ vì không có khả năng tự cứu và sẽ còn đau khổ gấp bội nếu biết rằng một số người rõ

ràng có khả năng đó mà không hành động. Dĩ nhiên, nếu tất cả đều chết thì có lẽ phim sẽ kém hay đi nhiều.

Theo 2012, có khoảng 400.000 người tránh được giờ tận thế bởi một cơ số siêu hạm do vài chục quốc gia đã âm thầm góp công của đóng từ vài năm trước đó. Có mặt trên vài con tàu đó là những đại diện của quyền lực - chẳng hạn người đứng đầu các nhà nước, đại diện của tri thức - các nhà khoa học xuất chúng, và tất nhiên - kha khá chỗ cho các đại diện của tiền bạc. Một vé lên tàu giá một tỉ euro. Chuyện phim cũng xoay quanh cuộc đấu tranh để nhảy tàu của những thường dân không phải đối tượng đáng được sống sót. Và cũng có người từ chối lên tàu như tổng thống Mỹ hay thủ tướng Ý... Từ chi tiết này, nhiều người trong đời thực sẽ có động lực để phấn

đấu chẳng?

Dĩ nhiên là con tàu sẽ tìm được bến đỗ bình an ở đoạn kết của phim. Và 40 vạn người ưu tú và may mắn kia sẽ được chứng kiến một thế giới mới tinh khôi. Tất nhiên sẽ còn tinh khôi hơn nếu như không còn sự hiện diện của họ, cùng với nguồn gen từ các loài vật mà họ mang theo lên tàu. Con người thêm một lần truất quyền tạo hóa. Vì nếu không có sự xuất hiện đột ngột của các loại động vật cao cấp này, sự sống trên trái đất sau 2012 sẽ hẳn phải phát triển tuân tự giống như thuyết tiến hóa của Darwin.

Bộ phim bắt đầu từ thời điểm hiện tại 2009 với phát hiện của một số nhà khoa học về những hiện tượng bất thường từ lòng đất. Tất nhiên là các nhà làm phim phải cố gắng kết nối tưởng tượng với thực tế để tăng phần gay cấn cho phim,

những quả thực đang có những người tin rằng 2012 không chỉ là một năm như mọi năm. Thậm chí một nhóm người ở Mỹ còn rủ nhau góp tiền mua một miếng đất ở độ cao an toàn nhất có thể, cách xa các trung tâm hạt nhân và xây các hầm trú ẩn để tránh động đất và sóng thần. Những thông tin về sự dâng lên không thể cưỡng lại của nước biển hoặc sự nóng lên cũng đã quá muộn để đảo ngược của địa cầu đang được cập nhật thường xuyên. Cứ theo đà xuống dốc này của môi trường thì cho dù ngày tận thế chưa đến vào 2012 thì nó cũng sẽ đến sớm hơn chúng ta tưởng, ít nhất đối với quốc đảo Maldives. Gần 40 vạn dân ở đây đang phải tiết kiệm dành tiền mua một mảnh đất khác để cư trú vì phần lớn lãnh thổ của họ sẽ bị Ấn Độ Dương nhấn chìm vào cuối thế

kỷ này. Một chiếc đồng hồ ẩn dụ về ngày tận thế được một nhóm các nhà vật lý hạt nhân ở ĐH Chicago (Mỹ) cho vận hành từ cách đây 60 năm, không lâu sau khi hai quả bom nguyên tử bị Mỹ ném xuống Nhật Bản. Đồng hồ này chạy nhanh hay chậm tùy theo độ nóng lạnh của các lò phản ứng hạt nhân trên trái đất. Có lúc kim phút chỉ cách 0 giờ (giờ tận thế) hai vạch. Đó là vào 1953, khi Mỹ và Liên Xô cho thử vũ khí nhiệt hạch. Gần đây nhất vào 2007, kim đồng hồ được điều chỉnh ở vị trí kém năm phút. Nhân bản về đồng hồ tận thế, có tờ báo viết: "Sinh tử là lẽ trời, trái đất không thể là một ngoại lệ. Rồi nó sẽ lụi tàn, chỉ có điều sau hàng tỷ năm nữa, khi mặt trời ngày càng già nua. Mà lúc đó có

lẽ con người sẽ chế tác ra những mặt trời khác. Cho nên cái Ngày tận thế vẫn mãi là chuyện hoang đường, trừ phi con người quá khôn ngoan mà trở nên điên loạn và tự huỷ diệt mình."

An Sơn

Bộ phim vừa ra mắt của đạo diễn- kiêm đồng tác giả kịch bản người Đức Rolan Emmerich (tác giả của Godzilla, The Patriot, The Day After Tomorrow, Stargate, Independence Day, 10,000 B.C.)

CÔNG CHỮ VƯỢT SÔNG

Hegel, nhà mỹ học cổ điển Đức đã từng tiên đoán về kết cục tất yếu của văn chương. Thế nhưng văn chương vẫn tồn tại và hơn thế, tồn tại một cách “trác tuyệt”. Việt Nam là mảnh đất thể hiện sự “chung thủy” bền vững với văn chương, đặc biệt là đối với thơ ca. Từ thi, phú trong phạm trù văn học cổ trung đại, đến các cuộc “cách mạng” cách tân thơ ca hiện đại, loại thể văn học này luôn gắn liền với buồn, vui với sự thăng trầm của dân tộc Việt Nam. Ở thời điểm này, chúng tôi bàn về thơ ca với những cảm xúc hết sức phức tạp. Dẫu biết rằng thành tựu của thơ ca nước nhà đã là một hàng số không thể chối cãi, đó là Nguyễn Trãi, Nguyễn Du, Hồ

Xuân Hương... là một không khí thơ ca thể hiện đến từng số phận cá nhân bình thường trong cộng đồng xã hội (người Việt Nam ai cũng thế, lúc cảm xúc dâng trào đều ít nhất một lần trong đời làm thơ, hoặc ngâm nga một câu thơ mình thích), nhưng phải chăng thơ ca đang dần rơi vào trạng thái cô đơn? Văn đàn không vắng bóng các tập thơ, thơ được xuất bản nhiều nữa là đằng khác. Cái đáng băn khoăn là phía sau đa phần các tập thơ ấy, (diễn ngôn theo cách sáo ngữ) là “sự im lặng mệnh mông”. Chợt nhớ đến lời hát của Trịnh Công Sơn, thơ in ra, bày trên hiệu sách và “như từng viên đá cuội rớt vào lòng biển khơi”. May thay, thơ ca vẫn giữ được “thiên tính” đáng quý của mình,

tính không vụ lợi. Chỉ có sự hỗn nhiên, một cơ chế tự giác của ý thức và cảm xúc, những nhà thơ mới có thể làm thơ cả đời với tư thế...cho mình. Bài viết này chúng tôi dành cho nhà thơ Ma Phương Tân, một nhà thơ Tây đang vào độ chín của tài năng.

Thời gian gần đây, các tác giả thơ ở nhiều tộc người lớn ngoài tộc người Kinh tỏ ra vững vàng và tự tin với ngòi bút của mình. Với tộc người Tây, vấn đề còn có tính lịch đại của nó: Các nhà văn như Nông Minh Châu, Nông Quốc Chấn, Nông Viết Toại... đã khẳng định được chỗ đứng của mình trên văn đàn Việt Nam trong thế kỉ XX. Ma Phương Tân thuộc lớp người sau, rõ ràng trong phong thái của tác giả này, cái hào sảng, sự tận

tụy, và tài năng thơ vẫn bắt một nhịp chảy liền dòng với các bậc tiền bối ấy. Cầm trong tay tập thơ song ngữ Tày – Việt “Tiếng Roọng Tênh Nhọt Pù” (Tiếng gọi nơi đỉnh núi) và tập nhạc phổ thơ Ma Phương Tân của nhiều nhạc sĩ, chúng tôi thấy nặng trĩu bao nhiêu là ấp ủ, là tâm huyết và cả tài hoa của tác giả. Chúng tôi may mắn từng có dịp hội ngộ với nhà thơ Ma Phương Tân vào đầu xuân Kỷ Sửu (2009), nhớ hơn là được tác giả thổi khèn cho nghe những giai điệu núi rừng. Bắc Kạn, nhạc, người và núi rừng cùng bập bùng men say thân ái.

Người con của vùng Việt Bắc ấy làm thơ bằng bản ngữ của mình rồi tự dịch sang tiếng Việt (tập thơ “Tiếng Roọng Tênh Nhọt Pù”

(gồm hai phần chính, một phần là song ngữ Tày – Việt, một phần là sáng tác bằng chữ Việt), nói thật, chúng tôi cảm nhận trong từng con chữ một thái độ lao động nghệ thuật mà không phải ai cũng có được. Anh làm thơ để tạ ơn vùng đất mẹ: “Hôm nay đi trên vùng đất mẹ. Hương lúa theo vào ngõ sớm... Tình quê chào dâng thiết tha” (Đi trên đất mẹ).

Qua tập thơ “Tiếng Roọng Tênh Nhọt Pù” (Tiếng gọi nơi đỉnh núi), chúng ta có thể nhận thấy tư thế của một nhà thơ đi nhiều, hiểu nhiều và vô cùng nhạy cảm với nhịp điệu của cuộc sống. Tập thơ được đánh dấu với một tần số đáng nể các địa danh thuộc Vùng Việt Bắc như Bạch Thông, Chợ Đồn, Ba Bể, Bản Đĩnh, Thái Nguyên... Độc đáo hơn, trong tập thơ xuất hiện thêm những mảng văn hóa các tộc người khác: “Nghe điệu hát Gầu Plênh ở hai đầu núi” của tộc người Mông, tác giả lại miêu tả: “Trên đỉnh Trường Sơn cô gái Vân Kiều hát. Kèn Amam không thổi một mình”.

Với sự am hiểu không gian văn hóa các tộc người ở Việt Bắc, Ma Phương Tân đã có những lát cắt hết sức sắc sảo về đất, về người và tái hiện tài tình bầu không khí văn hóa rẻo cao. Thơ Ma Phương Tân có thể mạnh ở giọng điệu tâm tình. “Anh” và “em” đi suốt tập thơ với những mạch đối thoại duyên dáng và tự nhiên. Nhân vật trữ tình với các cung bậc cảm xúc đã dệt nên những lời thơ mộc mạc nhưng cực kì tinh tế: “Câu Lượn hát đêm chia tay. Em bảo cắn đôi mỗi người một nửa. Nửa để lại em mang lên nương rẫy. Nửa anh gói vào hành trang đi xa...” (Câu hát chia tay).

Thông thường khi cảm thụ thơ, độc giả sử dụng kinh nghiệm thẩm mỹ của mình để đánh giá thơ đó là hay hoặc dở. Thơ Ma Phương Tân thể hiện một nỗ lực xóa nhòa khoảng cách về văn hóa tộc người rất đáng khâm phục. Đọc thơ của tác giả, văn hóa Tày nói riêng và bức tranh văn hóa Việt Bắc nói chung hiện lên vừa có tính đại diện vừa có tính chọn lọc kĩ càng, đáng ngẫm hơn là các thi liệu của tộc người Việt cũng được đan cài vào hết sức nhuần nhuyễn. Đó là “Cô Tấm thảo hiền”, là “Lạc Long

Quân, Âu Cơ”... Xét về mặt thi pháp, độc giả không khó để nhận ra một nội lực thơ rất có chiều sâu của Ma Phương Tân. Tập thơ “Tiếng Roọng Tênh Nhọt Pù” (Tiếng gọi nơi đỉnh núi) được triển khai với khá nhiều hình thức thể loại. Tác giả vẫn ưu tiên cho hình thức thể hiện theo thể thơ của người Tày (phần thơ song ngữ Tày – Việt) và kèm theo các thể thơ có tính phổ quát của dân tộc Việt Nam (phần sáng tác bằng chữ Việt). Thơ lục bát của tác giả phải nói là thanh thoát và điêu luyện: “Hội Lồng Tồng em đợi chờ. Còn tung, mắt biếc hẹn hò trong nhau” (Bắc Kạn xuân về).

Bút pháp thơ và kĩ thuật thơ của tác giả cũng là vấn đề hết sức thú vị. Nếu xét về dung lượng từng tác phẩm, độc giả sẽ thấy thơ Ma Phương Tân không dài, nếu không nói có những bài rất ngắn. Việc ứng dụng linh hoạt các hình thức thơ ca, các kĩ thuật thơ ca đã tạo cho tập thơ những tiềm lực lớn trong việc bộc lộ cảm xúc cá nhân. Với những phân tích như trên, chúng ta sẽ không ngạc nhiên khi thơ Ma Phương Tân có những khái quát, những triết lí nhân sinh: “Đừng uống rượu một mình, sẽ say. Đừng đi đường một mình, sẽ buồn” (Lời khuyên của cha).

Thơ Ma Phương Tân còn rất giàu nhạc tính. Vấn đề đã được cụ thể hóa qua tập nhạc phổ thơ Ma Phương Tân của nhiều tác giả âm nhạc. “Thi trung hữu nhạc” vốn là đặc tính của thơ ca. Chúng tôi đã có dịp nghe, cùng tri âm những thang bậc cảm xúc với núi rừng Việt Bắc mà tác giả kí thác. Tập nhạc có tên tha thiết “Tiếng gọi tình yêu”. Ở đó, giai điệu nâng đỡ ca từ và ca từ làm thăng hoa giai điệu trong những lắng đọng của muôn màu sự sống.

Điều cuối cùng, chúng tôi xin tri ân nhà thơ của núi rừng, người đã làm thơ với bản năng của người nghệ sĩ, và làm thơ để trả nợ cuộc đời. Con người ấy cho chúng ta một niềm tin về thơ. Vâng! Thơ sẽ không bao giờ chết. Xin mượn hai câu thơ của Nguyễn Du trong Truyện Kiều để thay lời kết:

*“Hoa tàn mà lại thêm tươi
Trăng tàn mà lại hơn mười rằm xưa”.*

Quốc Rin

HÁT THEN, ĐÀN TÍNH KHÓ MAI MỘT

HÁT THEN, ĐÀN TÍNH LÀ LOẠI HÌNH NGHỆ THUẬT DÂN GIAN CỦA NHÓM NGŨ HỆ TÀY – THÁI – NÙNG. HÁT THEN MANG ĐẬM MÀU SẮC TÂM LINH, NHIỀU YẾU TỐ THIÊNG BIỂU HIỆN RÕ NÉT TRONG THEN CỔ. NGÀY NAY, TRƯỚC XÔ BỔ CUỘC SỐNG TƯỜNG CHỪNG CHẴNG CÒN MẤY AI HIỂU HAY QUAN TÂM ĐẾN LOẠI HÌNH NGHỆ THUẬT NÀY, VẬY NHƯNG KHÁC VỚI NHỮNG GÌ NGƯỜI TA VẪN NGHĨ, HÁT THEN, ĐÀN TÍNH VẪN ĐƯỢC ĐÔNG ĐẢO KHÁN THÍNH GIẢ NHIỆT TÌNH ĐÓN NHẬN. CHÚNG TÔI ĐÃ CÓ CUỘC TRÒ CHUYỆN CÙNG NHẠC SỸ (NS) LƯƠNG NGUYÊN XUNG QUANH VẤN ĐỀ HÁT THEN CŨNG NHƯ BẢO TỒN VÀ PHÁT TRIỂN LOẠI HÌNH NGHỆ THUẬT ĐỘC ĐÁO NÀY.

Thưa ông, ông có thể nói đôi chút về loại hình nghệ thuật hát then, đàn tính?

NS Lương Nguyên: Hát then, đàn tính là nghệ thuật diễn xướng mang tính tâm linh, then có thể hiểu là Thiên chỉ trời. Người làm then là những người có khả năng liên hệ với các đấng siêu nhiên. Ở then chứa đựng nhiều yếu tố nhân văn bởi đó là những câu hát, điệu múa cầu cho đời sống người dân được bình an, mùa màng tươi tốt và ấm no hạnh phúc ví dụ như: Then mục sinh, Then chữa bệnh, Cầu mùa... Đàn then còn gọi là tính tấu, theo tôi có lẽ là cây đàn duy nhất chỉ để hát then, phục vụ cho tín ngưỡng. Riêng người Thái sử dụng cây đàn tính rộng hơn, họ dùng trong cả sinh hoạt đời thường. Bên cạnh cây đàn, người hát Then còn dùng chum xúc nhạc và chiếc quạt thể hiện tiếng nhạc ngựa cùng quyền lực của Then.

Hát then, đàn tính ngày nay theo ông đã thực sự được quan tâm?

NS Lương Nguyên: Về vấn đề này, nếu bạn để ý theo dõi sẽ thấy. Cho đến thời điểm hiện nay trên

toàn quốc đã diễn ra ba cuộc Liên hoan hát then, đàn tính. Thành công của những cuộc Liên hoan ấy đã cho thấy sự quan tâm đầu tư của Đảng và Nhà nước đối với loại hình nghệ thuật độc đáo này. Và thực tế Liên hoan hát then, đàn tính lần nào cũng thu hút được đông đảo nghệ nhân tham gia, sự đón nhận nhiệt tình của khán thính giả cả nước đã đánh dấu sự khởi sắc của loại hình nghệ thuật

hát then, đàn tính .

Ông có thể cho biết những tín hiệu vui qua Liên hoan hát then, đàn tính lần III tại Bắc Kạn (8/2009) vừa qua mà ông với tư cách là tổng đạo diễn chương trình?

NS Lương Nguyên: Liên hoan hát then, đàn tính lần này có đủ mọi thành phần, lứa tuổi từ 20 đến 83 cùng tham gia, đặc biệt có cháu bé của đoàn Tuyên Quang, Hà Thu Thảo chưa đầy mười tuổi. Sự nổi dài nhiều thế hệ tuổi là những tín hiệu vui, là minh chứng cho sự không đứt đoạn của các thế hệ hát then hoặc làm then. Sự trẻ hóa của đội ngũ hát Then để lại cho tôi niềm tin về khả năng bảo tồn, kế thừa và phát triển của loại hình nghệ thuật hát then, đàn tính. Tuy số lượng các đoàn tham gia so với Liên hoan lần I và II có phần giảm nhưng không vì thế mà chất lượng Liên hoan giảm đi. Có nhiều tiết mục gây ấn tượng, được đánh giá cao như Lầu then của đồng bào Giáy ở Lào Cai hay diễn xướng then của đồng bào Thái Trắng ở Lai Châu... mặc dù có sự thu gọn trong một số phút nhưng các tiết

mục đã bộc lộ cho khán giả thấy được toàn bộ trình thức diễn. Hầu hết các nghệ nhân tham gia Liên hoan lần này đã có nhiều năm hát then, có nghệ nhân đến đời thứ chín đi làm Then, thậm chí hát Then cũng nhiều như nghệ nhân Mông Thị Sấm ở Lạng Sơn 71 tuổi đã có 60 năm hát Then

Nhiều người cho rằng cũng giống như các loại hình nghệ thuật dân gian khác, nghệ thuật hát then, đàn tính hoàn toàn có nguy cơ bị mai một?

NS Lương Nguyên: Khả năng mai một là rất ít, thậm chí là không. Bởi cũng giống như Hầu đồng của người Việt, nghệ thuật hát then, đàn tính của nhóm ngữ hệ Tày – Thái – Nùng gắn chặt với đời sống tâm linh và tín ngưỡng của các tộc người có hát then. Chính nhu cầu tín ngưỡng và tâm linh ấy đã giúp cho hát then, đàn tính sống được và truyền lại từ đời này sang đời khác. Hầu hết các bản làng của người Tày - Thái - Nùng đều có thầy Then, nó là một phần không thể thiếu của đời sống tâm linh, tín ngưỡng. Và thực tế hát then, đàn tính được các nghệ nhân gìn giữ, truyền dạy và phát triển mang tính bền vững. Và những điệu then, đường then cổ cũng sẽ không bị mất đi. Có chăng sự mất đi ấy lại rơi vào lỗi của các nhà làm văn hóa, tính nguyên bản bị phá vỡ, tác động và thay đổi cũng từ đó mà ra. Hát then, đàn tính sẽ không bị mai một theo thời gian. Tuy nhiên bên cạnh đó cũng cần có định hướng, kế hoạch mang tính lâu dài cho sự bảo tồn và phát triển của loại hình nghệ thuật này. Tránh sự cải biên, thiếu hiểu biết, không có gốc từ then cổ như một số ít đoàn trong đợt Liên hoan hát then, đàn tính lần III này. Có vậy mới đảm bảo được tính nguyên bản của then cổ khi sân khấu hóa hát then, đàn tính.

Xin cảm ơn NS Lương Nguyên.

Hoàng Chiến Thắng (thực hiện)

Viết cho em trai

Em thân yêu! Thật nhanh em nhỉ. Mới ngày nào bắt đầu ra Hà Nội học, đây bõ ngỡ với môi trường mới, giờ em đã sắp đi hết học kỳ đầu tiên là sinh viên rồi. Khoảng thời gian 5 năm nghe có vẻ rất dài, nhưng ngắn ngủi lắm so với hành trang chúng ta cần chuẩn bị để bước vào cuộc sống

em ạ!

Hôm qua, chị xem kết quả kiểm tra giữa kỳ của em và sững sốt quá. Em trai thi đầu vào đạt số điểm đáng tự hào, vậy mà kết quả giữa kỳ lại thấp đến thế ư? Nào đừng vội bỏ thư xuống vì nghĩ chị sắp viết một đồng dòng trách móc. Chị xin lỗi vì đã bận rộn quá mà quên rằng cần dành thời gian chia sẻ với em trai đã lớn nhưng còn chưa biết nhiều điều. Lá thư này viết cho em để kể về những ngày sinh viên đã qua của chị, của những người bạn chị. Chị mong em lựa chọn được cho mình một con đường đúng giữa nhiều lối đi...

Là cảm giác ngày đầu ra Hà Nội, bước chân vào một môi trường mới và đầy hấp dẫn. Chị tự nghĩ rằng mình đã cố gắng rất nhiều để vào được đại học, sao bây giờ không dành một chút thời gian để “bù đắp” cho mình. Chị còn nghĩ mình đã trưởng thành và đang sống thật tự lập, đây là lúc tuyệt vời để làm bất kì điều gì mình thích: như là đọc sách, đi xem phim, đi chơi phố phường cùng bạn bè, tham gia vào những chuyến du lịch và tình nguyện dài ngày, đi làm thêm... Quả thật là những ngày này, cuộc sống lúc nào cũng tràn đầy điều mới mẻ và thú vị, không ngày nào giống ngày nào. Chị đã tin rằng là mình đang

làm đúng với những mong muốn của mình; mà quên mất lời mẹ nhắc “học hành rất quan trọng nên con cố gắng nhé”. Cuộc sống là lựa chọn, và lúc ấy chị cho rằng nghỉ học vài ngày cho những chuyến đi không phải là nhiều so với những trải nghiệm có được.

Đến giờ này, khi đã gần ra trường, nghe bạn bè than thở 4 năm đại học sao mà qua nhanh quá. Nhiều bạn nói họ cảm thấy thực sự chưa sẵn sàng để bắt đầu cuộc sống sau khi ra trường; cảm thấy mình chưa học được gì từ trường Đại học và còn thiếu quá nhiều kĩ năng để có thể làm được việc... Em biết không, đến lúc này chị mới cảm thấy mình thực sự may mắn vì đã kịp quay lại trước khi quá muộn như họ. Hồi ấy kết quả học kỳ I của chị đã rất tệ. Em nhớ ngày phổ thông không, khi một điểm kém đã khiến chị em mình bỏ cơm chiều ấy? Vậy mà lúc đó chị không thấy lo lắng gì, còn nghĩ rằng mình có những 7 kỳ còn lại để học... Nếu cô chủ nhiệm không quan tâm đến chị, không dành thời gian chia sẻ với chị, rằng “Chúng ta có cả đời để làm việc, để thực hiện những điều mình thích. Còn chỉ có 4 năm này để học Đại học thôi”, thì có lẽ giờ này chị không thể cảm thấy tự tin vì đã chuẩn bị kỹ cho những ngày tháng sắp tới. Em thân yêu, quả là người ta học tập cả đời, nhưng những năm tháng Đại học là khoảng thời gian duy nhất có thể toàn tâm toàn ý cho việc học, để có thể tạo bước khởi đầu quyết định cả tương lai phía trước. Nhiều bạn chị không đến lớp mà lao đi làm thêm để lấy kinh nghiệm, nhưng một tấm bằng đẹp với kiến thức thực luôn là điều mà nhà tuyển dụng đánh giá cao em ạ. Quãng thời gian ngắn ngủi nhưng quan trọng này, là thời điểm mà chúng mình nên nghiêm khắc với bản thân nhất. Có những bạn cho rằng chẳng nên học trên sách vở nữa, nhưng những gì học được trong trường Đại học là nền tảng tư duy và kiến thức cho mình phát triển. Chị biết là em trai chị có nhiều ước mơ lớn, và chị cũng tin rằng em sẽ thực hiện được, nếu bắt đầu ngay từ bây giờ, nỗ lực học kiến thức và tích lũy kỹ năng, em nhé.

Nhật Quỳnh

Những mảng màu tâm hồn

(Về tập truyện ngắn “Cánh trái” của nhà văn trẻ Phan Hồn Nhiên – NXB Văn Nghệ TP.HCM)

Tháng 12, xuống phố tràn ngập 3 gam màu Giáng Sinh: Xanh, Trắng và Đỏ. Như một sự tình cờ, những gam màu này lại khiến tôi liên tưởng đến “Cánh trái” của nhà văn trẻ Phan Hồn Nhiên, tập truyện ngắn có cách chia “chương, hồi” theo màu sắc, đúng theo ba gam màu Giáng Sinh ấy. Truyện ngắn, nhưng sức ám ảnh thì dai dẳng, lâu bền. Mỗi khi cần tìm cảm giác đồng điệu, tôi lại mang tập truyện ra đọc lại. Mỗi nhân vật, một hoàn cảnh khác nhau, nhưng cùng chung một điểm: là những người trẻ trong cuộc sống đô thị hiện đại, ngọt ngào và dễ lạc lối. Mỗi nhân vật đều có “cái tôi” khác biệt, có cách ứng xử với cuộc sống logic với “cái tôi” ấy. Có cảm giác sau những câu chữ có vẻ thờ ơ, điềm tĩnh, là thật nhiều những trăn trở suy tư trong nỗ lực khai phá diễn biến nội tâm nhân vật, cẩn trọng chất lọc câu chữ. Tôi rất tâm đắc câu nhận xét của Tâm An về tác phẩm: “Có thể cuộc sống của những nhân vật là không thật, nhưng những xúc cảm sâu tận cùng bên trong họ là một

trạng thái mà mỗi chúng ta đều mang trong mình”. Đây cũng là lý do giải thích cảm giác đồng điệu mà tôi và nhiều độc giả trẻ khác thường cảm thấy khi đọc truyện của Phan. Có thể do tác giả từng học mỹ thuật, nên không rõ vô tình hay cố ý, “Cánh trái” với 18 truyện ngắn – những cuộc sống chân thực và gắn gũi với đời thực đã vẽ nên một bức tranh khiếm hình giàu sức ám ảnh. Những câu chuyện khởi đầu và kết thúc tự nhiên, như thể vô tình được nhà văn bắt gặp và ghi lại. Đúng như Trần Nhã Thụy nhận xét: “Mặc dù không triết lý nhưng đọc các truyện ngắn của Phan Hồn Nhiên có thể đúc kết một điều: Trong đời này ai cũng có một bi kịch nhỏ.” Những “bi kịch tự

nhiên” qua góc nhìn giàu suy tưởng khiến lần nào cũng vậy, tôi phải dừng lại không ít lần mỗi khi đọc Phan Hồn Nhiên, vì cảm giác nghẹt thở, vì những nỗi đau tâm hồn ẩn dưới bề mặt cuộc sống tưởng như bình lặng.

Xuất bản từ tháng 3 năm 2009, nhưng “Cánh trái” vẫn đang là một tác phẩm được nhiều người “bàn tán”; có lẽ sẽ là một món quà tinh thần đáng giá cho những người trẻ vào dịp Giáng Sinh này.

Gió

Mai xa nhé!

Vũ Thủy

Mai xa nhé bằng đen, phấn trắng
Hành lang nào vắng bước chân cô?
Sân trường nắng thắm sâu miền ký ức
Lớp học nào lắng tiếng giảng từng giờ?

Mai xa nhé những tháng ngày lặng lẽ
Dù dặt trò trong muôn nỗi âu lo
Những Phương, những Lan, những
Tùng, những Hiệp
Mỗi cái tên – bao gương mặt học trò...

Và xa nhé những niềm thương nỗi nhớ
"Tôi đang nghe" khắc khoải tiếng lòng ai?

Trường lớp cũ, tiếng trống còn vang mãi
Gói trong tim xanh thắm chân trời mai...

Em hát giữa mùa đông

Nguyễn Thị Hương

Tháng mười một mùa đông chợt ghé thăm,
Để khung trời kia đổi hồn thoi thóp nắng.
Con đường ngút ngàn, thông reo thêm vắng,
Để cô bé buồn hát khúc hát vu vơ.

Cánh đồng khẽ nép mình những gốc rạ gầy khô,
Gió cứ cần mẫn bay tìm mùa thổi mái,
Có đôi mắt nhìn – một cái nhìn mê mải,
Cánh diều tuổi thơ không tiếng sáo bên trời.

Con đò thời gian chở heo may chơi vơi,
Em luống cuống những vòng xe đuổi theo nỗi nhớ,
Bỏ mặc ai vẫn tìm bóng mây chiều dang dở,
Bông cúc đại ven đường thao thức mãi không thôi.

Những-Kẻ-Mãi-Mãi-Bị-Lưu-Đày

(Tặng NQPhương)

Như Huy

Họ là những-quá-khứ-rời-rạc không đủ sức trở thành lịch sử, những-lịch-sử-rời-rạc không đủ sức trở thành ký ức, những-ký-ức-rời-rạc không đủ sức trở thành dấu-vết
Họ là những-giọng-điệu-rời-rạc không đủ sức trở thành lời nói, những-lời-nói-rời-rạc không đủ sức trở thành thanh âm, những-thanh-âm-rời-rạc không đủ sức trở thành ngôn- ngữ

Họ là những-lòng-tốt-rời-rạc không đủ sức trở thành hy vọng, những-hy-vọng-rời-rạc không đủ sức trở thành trí tuệ, những-trí-tuệ-rời-rạc không đủ sức trở thành hiện-thực
Họ là những-nỗi-sợ-hãi-rời-rạc không đủ sức trở thành phần nộ, những-phần-nộ rời-rạc không đủ sức trở thành thánh giá, những-thánh-giá-rời-rạc không đủ sức trở thành nhúc-nhối

Họ là những cơn-điên-rồ-rời-rạc không đủ sức trở thành cừu hận, những-cừu-hận-rời-rạc không đủ sức trở thành sám hối, những-sám-hối-rời-rạc không đủ sức trở thành yêu- thương

Họ: Những-Kẻ-Mãi-Mãi-Bị-Lưu-Đày

2009

Góc ảnh:

Sáng nay trên đường đến lớp, tôi vô tình bắt gặp hình ảnh một cụ bà đang ngồi trước thêm Bách hoá Thanh Xuân. Điều khiến tôi ngạc nhiên là giữa trời mùa đông lạnh lẽo, bà cụ tuy đã già (khoảng 80 tuổi) vẫn chăm chú cầm tờ báo Pháp luật đọc. Giữa cuộc sống xô bồ thì hình ảnh ấy lại gây một ấn tượng sâu sắc đối với tôi. Trong thời đại bây giờ, không ít người – nhất là thế hệ trẻ đang say sưa với những thú vui và sa ngã, có lẽ họ mấy khi cầm tờ báo để xem để thấy được những gì đang diễn ra xung quanh mình. Cụ chính là một bông hoa đẹp giữa đời thường đáng để chúng ta học tập và noi theo.

Hồ Văn Ngợi

Hộp thư Cộng tác viên

Thời gian qua Bản tin ĐHQGHN đã nhận được bài, tin, ảnh cộng tác của các tác giả: GS.TS Mai Trọng Nhuận – Giám đốc ĐHQGHN, GS.TSKH Vũ Minh Giang – Phó giám đốc ĐHQGHN; GS.TS Nguyễn Lâm Dũng – Viện Công nghệ Sinh học ĐHQGHN; TS. Đào Hồng Thu – Trường ĐH Bách khoa Hà Nội; GS. Nguyễn Văn Tuấn – ĐH New South Wales, Úc; GS. Nguyễn Quang Riệu – Đài thiên văn Paris, Pháp; GS. Phạm Xuân Yêm – nguyên Giám đốc nghiên cứu Trung tâm quốc gia nghiên cứu khoa học ĐH Pierre et Marie Curie, Paris, Pháp; GS. Trịnh Xuân Thuận – ĐH Virginia, Mỹ; TS. Nguyễn Trọng Hiền – Caltech, JPL, NASA; GS. Nguyễn Văn Thọ – ĐH Waseda, Nhật Bản; TS. Thanh Yên – Hội Ngôn ngữ học VN; NSƯT. Lê Thị Hảo Yến – Nhà hát ca múa nhạc Thăng Long; Quân Sắc – Báo điện tử VOV; Đinh Việt Hà – Viện nghiên cứu văn hóa dân gian; ThS. Lưu Thị Mai Anh – Trường ĐH Kinh tế, ĐHQGHN; Lê Thanh Hà – Trường ĐHKHXH&NV; Lan Anh – Báo điện tử VTC; Hà Đan – Viện nghiên cứu Đông Nam Á; Thanh Xuân, Phương Vi, Nguyễn Quang Hưng – Báo Nông thôn Ngày nay; Đào Liên, Nguyễn Thụ – Cựu cán bộ ĐHQGHN; Khúc Hồng Thiện, Nguyễn Tiến Cường, Hoàng Chiến Thắng, Lữ Thị Mai, Hà Mạnh Luân, Cao Thị Hồng Cảnh – Lớp Viết văn K10, Trường ĐH Văn hóa Hà Nội; Nguyễn Thị Yên – HV Báo chí & Tuyên truyền; Phạm Hiệp – Ban TCCB, ĐHQGHN; Phạm Đình Lượng – Trường ĐH Ngoại ngữ; Nguyễn Quốc Tú – Ban Chính trị và Công tác HSSV, ĐHQGHN; Ngôn Phi – Trường ĐHKHTN; Huyền Huyền – Học viện Báo chí & Tuyên truyền; Nguyễn Hường – Trường ĐHSP NTTW; Đinh Đức Long, Thụy Miên – Trường ĐHSP Hà Nội; Duy Vân – Hoàng Nguyễn, Minh Hiền – Minh Thu – Trường ĐHSPNT Trung ương; Hồ Duy Ngợi – K54 Khoa Báo chí & Truyền thông, Trường ĐHKHXH&NV; Kim Dung, Phạm Thị Khuyên – K51 Khoa Báo chí & Truyền thông, Trường ĐHKHXH&NV; Nguyễn Thị Đóa, Hương Giang, Hoàng Thị Liễu, Trần Thị Tân – Khoa Báo chí & Truyền thông, Trường ĐHKHXH&NV; Vân Hà – Hà Hạnh – Trường ĐHKHXH&NV; Mai Thị Thủy Dương và nhóm CTV – SV Học viện QHQT...

Rất mong tiếp tục nhận được sự cộng tác nhiệt tình của bạn đọc gần xa...